

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VIII kadencja
Komisja Administracji i Spraw
Wewnętrznych
ASW-020-6-2018

Druk nr 3088

Warszawa, 6 grudnia 2018 r.

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu, Komisja Administracji i Spraw Wewnętrznych wnosi projekt ustawy:

**- o zmianie ustawy o Policji oraz
niektórych innych ustaw.**

Do reprezentowania Komisji w pracach nad projektem ustawy została upoważniona poseł Józefa Hrynkiewicz.

Przewodniczący Komisji

(-) Arkadiusz Czartoryski

U S T A W A

z dnia 2018 r.

o zmianie ustawy o Policji oraz niektórych innych ustaw¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2017 r. poz. 2067, z późn. zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 15:

a) w ust. 1 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) dokonywania kontroli osobistej, a także przeglądania zawartości bagaży i sprawdzania ładunków w portach i na dworcach oraz w środkach transportu lądowego, powietrznego i wodnego, w razie istnienia uzasadnionego podejrzenia popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary lub w celu znalezienia broni lub innych niebezpiecznych przedmiotów mogących służyć do popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary lub przedmiotów, których posiadanie jest zabronione, albo mogących stanowić dowód w postępowaniu prowadzonym w związku z realizacją zadań, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 1, 2, 3a, 4, 4a, 6 i 7 oraz przepisów innych ustaw określających zadania Policji lub podlegających przepadkowi w przypadku uzasadnionego przypuszczenia posiadania przez osobę broni lub takich przedmiotów lub uzasadnionego przypuszczenia ich użycia do popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary - na zasadach i w sposób określony w art. 15d i art. 15e”;

b) w ust. 1 po pkt 7 kropkę zastępuje się średnikiem oraz dodaje się pkt 9 i 10 w brzmieniu:

„9) dokonywania sprawdzenia prewencyjnego:

¹⁾ Niniejsza ustawa zmienia ustawę z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, ustawę z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej, ustawę z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej, ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego, ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych, ustawę z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych, ustawę z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, ustawę z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ustawę z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego, ustawę z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, ustawę z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej, ustawę z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, ustawę z dnia 8 grudnia 2017 r. o Służbie Ochrony Państwa, ustawę z dnia 26 stycznia 2018 r. o Straży Marszałkowskiej.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2017 r. poz. 2405 oraz z 2018 r. poz. 106, 138, 416, 650, 730, 1039, 1544 i 1669.

- a) w celu ochrony przed bezprawnymi zamachami na życie lub zdrowie osób lub mienie lub w celu ochrony przed nieuprawnionymi działaniami skutkującymi zagrożeniem życia i zdrowia lub bezpieczeństwa i porządku publicznego, a także zapobiegania zdarzeniom o charakterze terrorystycznym - osób w związku z ich dostępem na teren obiektów lub obszarów ochraniających przez Policję lub w związku z zabezpieczeniem przez Policję imprez masowych lub zgromadzeń, w tym bagaży lub przedmiotów posiadanych przez te osoby, a także środków transportu lądowego, powietrznego, wodnego lub pojazdów, którymi się poruszają w związku z dostępem do tych obiektów lub obszarów,
- b) w celu ochrony przed bezprawnymi zamachami na życie lub zdrowie osób lub mienie, a także w celu ochrony przed nieuprawnionymi działaniami skutkującymi zagrożeniem życia i zdrowia lub bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym w celu znalezienia i odebrania przedmiotów, których użycie ze względu na ich właściwości może spowodować zagrożenie dla życia i zdrowia lub bezpieczeństwa przeprowadzonych czynności:
 - osób doprowadzanych przez Policję na polecenie lub zarządzenie uprawnionego organu lub w związku z realizacją czynności określonych przepisami prawa lub osób w stanie nietrzeźwości doprowadzanych przez Policję do wytrzeźwienia do siedziby jednostki organizacyjnej Policji lub innego miejsca określonego przepisami prawa lub wskazanego przez uprawniony organ na polecenie lub zarządzenie, którego dokonuje się doprowadzenia, w tym osób doprowadzanych umieszczonych w jednostkach organizacyjnych Policji w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia zwanych dalej „osobami doprowadzanymi”,
 - osób zatrzymywanych w przypadkach określonych w ust. 1 pkt 2 - 3, osób zatrzymanych, przyjmowanych i umieszczanych w jednostkach organizacyjnych Policji w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, w pokojach przejściowych, w tymczasowych pomieszczeniach przejściowych lub policyjnych izbach dziecka, zwanych dalej „osobami zatrzymanymi”,
 - osób pozbawionych wolności, w tym przebywających w zakładach karnych, aresztach śledczych, zakładach poprawczych, schroniskach dla nieletnich, policyjnych izbach dziecka lub innych ośrodkach dla nieletnich, a także osób

skazanych lub tymczasowo aresztowanych przekazywanych na podstawie umów międzynarodowych, zwanych dalej "osobami konwojowanymi" przy wykonywaniu w stosunku do tych osób przez Policję na polecenie sądu lub prokuratora czynności polegających na przemieszczaniu tych osób w związku z wykonaniem czynności procesowych lub innych czynności określonych przez sąd lub prokuratora, zwanych dalej „konwojem”;

- 10) wydawania osobom poleceń określonego zachowania się w granicach niezbędnych do wykonania czynności określonych w pkt 1 – 5 i 9 lub wykonywania innych czynności służbowych podejmowanych w zakresie i w celu realizacji ustawowych zadań Policji lub w granicach niezbędnych do ochrony przed zatarciem śladów przy zabezpieczeniu miejsca zdarzenia lub w celu uniknięcia bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa osób lub mienia, gdy jest to niezbędne do sprawnego i zgodnego z prawem wykonania tych czynności oraz realizacji zadań Policji albo uniknięcia zatarcia śladów przestępstwa lub wykroczenia"

- c) ust. 7 otrzymuje brzmienie:

„7. Na sposób prowadzenia czynności, o których mowa w ust. 1 pkt 1 – 4a, 5a - 7 i 10, przysługuje zażalenie do właściwego miejscowo prokuratora.”;

- d) ust. 8 otrzymuje brzmienie:

„8. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, sposób postępowania przy wykonywaniu uprawnień, o których mowa w ust. 1 pkt 1, 2a, 3, 3a lit. b i c, 3b i 5a-10, oraz wzory dokumentów stosowanych w tych sprawach, mając na względzie zapewnienie skuteczności działań podejmowanych przez Policję oraz poszanowanie praw osób, wobec których działania te są podejmowane, a także niezbędność dokumentowania wykonywanych czynności.”;

- 2) po art. 15c dodaje się art. 15d – 15g w brzmieniu:

„Art. 15d. 1. Kontrola osobista polega na:

1) sprawdzeniu zawartości odzieży i obuwia osoby poddawanej kontroli osobistej, zwanej dalej „osobą kontrolowaną”, i przedmiotów, które znajdują się na jej ciele, nie odsłaniając przykrytej odzieżą powierzchni ciała;

2) sprawdzeniu zawartości podręcznego bagażu oraz innych przedmiotów, które posiada przy sobie osoba kontrolowana;

3) sprawdzeniu zawartości odzieży i obuwia osoby poddawanej kontroli osobistej i przedmiotów, które znajdują się na jej ciele, z odsłonięciem przykrytych odzieżą

powierzchni ciała w celu oraz w zakresie niezbędnym do odebrania broni lub przedmiotów, o których mowa w art. 15 ust. 1 pkt 5, w przypadku gdy ujawniono ich posiadanie przez osobę kontrolowaną podczas sprawdzenia, o którym mowa w pkt 1 i 2 oraz gdy do ich odebrania nie jest wystarczające zastosowanie czynności określonych w pkt 1 i 2;

- 4) sprawdzeniu jamy ustnej, nosa, uszu oraz włosów osoby kontrolowanej;
- 5) w szczególnie uzasadnionych przypadkach sprawdzeniu miejsc intymnych osoby kontrolowanej.

2. Policjant dokonuje kontroli osobistej w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby kontrolowanej oraz w zakresie niezbędnym w danych okolicznościach do zrealizowania celu dokonywanej kontroli. Podczas sprawdzenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 3 i 5, osoba kontrolowana powinna być częściowo ubrana. Policjant najpierw sprawdza część odzieży, a przed sprawdzeniem kolejnej części umożliwia osobie włożenie odzieży już sprawdzonej.

3. Czynności sprawdzenia, o których mowa w ust. 1 pkt 1-3, można dokonać wzrokowo, manualnie lub z wykorzystaniem psów służbowych lub środków technicznych niezbędnych do wykrywania materiałów i urządzeń, których posiadanie jest zabronione, w szczególności broni, materiałów wybuchowych, środków odurzających, substancji psychotropowych i ich prekursorów, a czynności sprawdzenia, o których mowa w ust. 1 pkt 4 i 5, wzrokowo lub manualnie.

4. Policjant dokonujący kontroli osobistej:

- 1) przystępując do czynności związanych z kontrolą osobistą podaje swój stopień, imię i nazwisko w sposób umożliwiający odnotowanie tych danych, a policjant nieumundurowany na żądanie osoby kontrolowanej okazuje również legitymację służbową w taki sposób, aby osoba miała możliwość odczytać i zanotować numer i organ, który wydał legitymację oraz nazwisko policjanta;

- 2) podaje podstawę prawną i przyczynę podjęcia kontroli osobistej;

- 3) legitymuje osobę kontrolowaną oraz inne osoby, jeżeli uczestniczą w czynności;

- 4) może wezwać osobę kontrolowaną do dobrowolnego wydania przez nią broni lub innych niebezpiecznych przedmiotów mogących służyć do popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary albo przedmiotów mogących stanowić dowód w postępowaniu prowadzonym w związku z realizacją zadań, o których mowa w art. 15

ust. 1 pkt 5 lub podlegających przypadkowi oraz może żądać opróżnienia przez osobę kontrolowaną kieszeni, innych części odzieży, przedmiotów znajdujących się na ciele osoby kontrolowanej lub przez nią posiadanych, jak również może żądać przyjęcia przez osobę kontrolowaną odpowiednio ukształtowanej pozycji ciała w sposób umożliwiający sprawdzenie miejsc intymnych;

5) odbiera osobie kontrolowanej broń lub inne niebezpieczne przedmioty mogące służyć do popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary lub przedmioty, których posiadanie jest zabronione albo przedmioty mogące stanowić dowód w postępowaniu prowadzonym w związku z realizacją zadań, o których mowa w art. 15 ust. 1 pkt 5 lub podlegające przypadkowi;

6) sprawdza czy informacje o osobie kontrolowanej, przedmiotach lub dokumentach posiadanych przez tę osobę są przetwarzane w zbiorach danych prowadzonych przez Policję lub w dostępnych Policji systemach informacyjnych krajowych i międzynarodowych przetwarzających informacje, w tym dane osobowe, o osobach podejrzanych o popełnienie przestępstw, osobach zaginionych lub osobach poszukiwanych w związku z ochroną bezpieczeństwa i porządku publicznego lub przetwarzających informacje o skradzionych lub utraconych dokumentach lub przedmiotach w celu ich odnalezienia;

7) pobiera niezbędne dane osobowe osoby kontrolowanej lub innych osób jeżeli uczestniczą w czynności oraz dane dotyczące posiadanych przez osobę kontrolowaną dokumentów i podlegających sprawdzeniu przedmiotów, w tym dane osobowe związane z tymi przedmiotami lub utrwalone na tych dokumentach;

8) może odstąpić od wykonywania czynności, o których mowa w pkt 1 i 3, z wyjątkiem podania podstawy prawnej i przyczyny dokonania kontroli osobistej w przypadku, gdy czynności te zostały wykonane przez policjanta bezpośrednio przed przystąpieniem do dokonania kontroli osobistej w ramach realizacji innych uprawnień określonych w art. 15, w szczególności w związku z legitymowaniem osoby.

5. Kontroli osobistej dokonuje policjant tej samej płci, co osoba kontrolowana oraz w miejscu niedostępnym w czasie wykonywania kontroli dla osób postronnych.

6. W przypadku, gdy kontrola osobista musi być dokonana niezwłocznie, w szczególności ze względu na okoliczności mogące stanowić zagrożenie dla życia, zdrowia ludzkiego lub mienia, może jej dokonać policjant płci odmienniej niż osoba

kontrolowana, także w miejscu niespełniającym warunku, o którym mowa w ust. 5, w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby kontrolowanej.

7. Podczas kontroli osobistej może być obecna osoba przybrana przez dokonującego czynność, a w przypadku gdy nie uniemożliwi to przeprowadzenia kontroli osobistej albo nie utrudni jej przeprowadzenia w istotny sposób, podczas kontroli osobistej może być obecna także osoba wskazana przez osobę kontrolowaną.

8. Osoba kontrolowana jest obowiązana umożliwić policjantom dokonanie czynności, o których mowa w ust. 1.

9. Po zakończeniu kontroli osobistej policjant poucza osobę kontrolowaną o prawie do złożenia zażalenia, o którym mowa w ust. 11 oraz prawie do żądania sporządzenia protokołu z dokonanej kontroli osobistej.

10. Z kontroli osobistej sporządza się protokół w przypadku, gdy osoba kontrolowana zgłosiła takie żądanie bezpośrednio po jej dokonaniu oraz w przypadku, gdy w toku kontroli znaleziono broń lub przedmioty, o których mowa w art. 15 ust. 1 pkt 5. Protokół zawiera w szczególności:

1) oznaczenie czynności, podstawy prawnej i przyczyny jej podjęcia, jej miejsca oraz danych osoby poddanej kontroli i osób w niej uczestniczących, obejmujących w szczególności imię, nazwisko, numer PESEL lub datę urodzenia, rodzaj i cechy identyfikacyjne dokumentu, na podstawie którego ustalono tożsamość osoby;

2) datę i godzinę rozpoczęcia i zakończenia czynności;

3) dane policjanta dokonującego czynności obejmujące stopień, imię, nazwisko oraz nazwę jednostki organizacyjnej Policji, w której pełni służbę;

3) nazwę jednostki organizacyjnej Policji właściwej ze względu na miejsce dokonania kontroli osobistej;

4) przebieg czynności, oświadczenia i wnioski jej uczestników;

5) spis znalezionych i odebranych przedmiotów oraz w miarę potrzeby ich opis;

6) pouczenie osoby o jej prawach;

7) w miarę potrzeby stwierdzenie innych okoliczności dotyczących przebiegu czynności.

11. Osobie kontrolowanej przysługuje zażalenie do sądu rejonowego właściwego ze względu na miejsce dokonania kontroli osobistej, w terminie 7 dni od dnia jej dokonania, w celu zbadania zasadności, legalności oraz prawidłowości jej dokonania oraz prawo żądania sporządzenia protokołu z kontroli osobistej. Do zażalenia stosuje się

odpowiednio przepisy rozdziału 50 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1904³).

12. W przypadku stwierdzenia bezzasadności, nielegalności lub nieprawidłowości dokonania kontroli osobistej sąd zawiadamia o tym prokuratora i kierownika jednostki organizacyjnej Policji nadrzędnej nad jednostką organizacyjną Policji, w której pełni służbę policjant, który dokonał kontroli osobistej.

13. W przypadku gdy w toku kontroli nie znaleziono broni lub przedmiotów, o których mowa w art. 15 ust. 1 pkt 5 lub w przypadku gdy osoba kontrolowana nie zgłosiła żądania sporządzenia protokołu z dokonanej kontroli, kontrolę osobistą dokumentuje się w dokumentacji służbowej, określając datę, czas, miejsce i przyczynę jej dokonania, dane osób w niej uczestniczących oraz rodzaj i wynik czynności, a także wzmiankę o pouczeniu osoby kontrolowanej, o którym mowa w ust. 9.

14. W przypadku, gdy przedmioty ujawnione w wyniku czynności, o których mowa w ust. 1, stwarzają niebezpieczeństwo dla życia, zdrowia lub mienia, policjant, w granicach dostępnych środków, niezwłocznie podejmuje czynności ochronne, a w szczególności zabezpiecza miejsce zagrożone przed dostępem osób postronnych oraz powiadamia dyżurnego właściwej miejscowo jednostki organizacyjnej Policji o konieczności zarządzenia działań usuwających to niebezpieczeństwo.

15. Zażalenie, o którym mowa w ust. 11, składa się za pośrednictwem jednostki organizacyjnej Policji właściwej według miejsca dokonania kontroli osobistej. Jednostka organizacyjna Policji, o której mowa w zdaniu pierwszym, niezwłocznie przekazuje zażalenie do sądu rejonowego.

Art. 15e. 1. Przeglądanie zawartości bagaży lub sprawdzanie ładunków znajdujących się w portach, na dworcach oraz w środkach transportu lądowego, wodnego i powietrznego polega na:

1) wzrokowej i manualnej kontroli zawartości bagaży lub ładunków, w tym manualne sprawdzenie ładunków, elementów konstrukcyjnych bagaży oraz znajdujących się w nich przedmiotów;

2) sprawdzeniu bagaży i ładunków z wykorzystaniem psów służbowych lub z wykorzystaniem środków technicznych niezbędnych do wykrywania materiałów

³ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2017 r. poz. 2405 oraz z 2018 r. poz. 5, 106, 138, 201, 730, 771, 942, 1387 i 1467)

i urządzeń zabronionych, w szczególności broni, materiałów wybuchowych, środków odurzających, substancji psychotropowych i ich prekursorów;

2. Czynności, o których mowa w ust. 1, wykonuje się w obecności posiadacza bagaży lub ładunków, a w przypadku gdy nie można ustalić posiadacza bagaży lub ładunków lub w przypadku jego nieobecności w obecności przedstawiciela przewoźnika, spedytora lub agenta morskiego.

3. W przypadku bagaży lub ładunków przyjętych do przewozu czynności, o których mowa w ust. 1, wykonuje się wyłącznie w obecności przedstawiciela przewoźnika, spedytora lub agenta morskiego.

4. W przypadku braku możliwości zapewnienia natychmiastowej obecności osób, o których mowa w ust. 2 i 3, policjant może wykonać czynności określone w ust. 1 bez ich obecności, jeżeli z posiadanych informacji wynika, że zwłoka może spowodować zagrożenie dla życia, zdrowia ludzkiego lub mienia, albo gdy istnieje uzasadniona obawa zniszczenia bądź utracenia przedmiotów mogących stanowić dowód w postępowaniu prowadzonym w związku z realizacją zadań, o których mowa w art. 15 ust. 1 pkt 5 lub podlegających przepadkowi.

5. Policjant w związku z realizacją czynności, o których mowa w ust. 1 ma prawo żądania udostępnienia posiadanych bagaży lub przewożonych ładunków, w tym otwarcia bagażnika oraz udostępnienia przestrzeni bagażowej w środkach komunikacji do przejrzenia, wyjęcia przewożonych bagaży lub ładunków oraz otwarcia i pokazania ich zawartości.

6. Osoby, o których mowa w ust. 2, są obowiązane udostępnić policjantowi bagaż lub ładunek do przejrzenia lub sprawdzenia, w tym wykonać czynności, o których mowa w ust. 5.

7. Czynności, o których mowa w ust. 1, wykonuje się w miarę możliwości w sposób niepowodujący uszkodzenia przeglądanych bagaży lub ładunków.

8. Przy dokonywaniu czynności, o których mowa w ust. 1, przepisy art. 15d ust. 4 i ust. 14 stosuje się odpowiednio.

9. Policjant po zakończeniu wykonywania czynności, o których mowa w ust. 1, poucza posiadacza bagaży lub ładunków, przedstawiciela przewoźnika, spedytora lub agenta morskiego, w obecności którego dokonano tych czynności, o prawie złożenia zażalenia, o którym mowa w ust. 11 oraz prawie do żądania sporządzenia protokołu z dokonanych czynności.

10. Z dokonania czynności, o których mowa w ust. 1 sporządza się protokołów w przypadku, gdy posiadacz bagaży lub ładunków, przedstawiciel przewoźnika, spedytora lub agenta morskiego, w obecności którego dokonano tych czynności, zgłosił takie żądanie bezpośrednio po dokonaniu tych czynności oraz w przypadku, gdy w toku czynności znaleziono broń lub przedmioty, o których mowa w ust. 1 pkt 3. Do sporządzenia protokołu stosuje się odpowiednio art. 15d ust. 10 zdanie drugie.

11. Posiadaczowi bagaży lub ładunków, przedstawicielowi przewoźnika, spedytora lub agenta morskiego, w obecności którego dokonano czynności określonych w ust. 1, przysługuje zażalenie do sądu rejonowego właściwego ze względu na miejsce dokonania czynności, w terminie 7 dni od dnia jej dokonania, w celu zbadania zasadności, legalności oraz prawidłowości jej dokonania oraz prawo żądania sporządzenia protokołu z dokonanych czynności. Do zażalenia stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału 50 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego. W przypadku stwierdzenia bezzasadności, nielegalności lub nieprawidłowości dokonania czynności przepisy art. 15d ust. 12 stosuje się odpowiednio.

12. W przypadku gdy w toku czynności, o których mowa w ust. 1, nie znaleziono broni lub przedmiotów, o których mowa w ust. 1 pkt 3, lub gdy posiadacz bagaży lub ładunków, przedstawiciel przewoźnika, spedytora lub agenta morskiego, w obecności którego dokonano tych czynności, nie zażądał sporządzenia protokołu, czynności dokumentuje się w dokumentacji służbowej, określając datę, czas, miejsce i przyczynę ich dokonania, dane osób w niej uczestniczących oraz rodzaj i wynik czynności, a także wzmiankę o pouczeniu osoby o jej prawach, o którym mowa w ust. 9.

13. Zażalenie, o którym mowa w ust. 11, składa się za pośrednictwem jednostki organizacyjnej Policji właściwej według miejsca dokonania czynności określonych w ust. 1. Jednostka organizacyjna Policji, o której mowa w zdaniu pierwszym, niezwłocznie przekazuje zażalenie do sądu rejonowego.

Art. 15f. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi w drodze rozporządzenia:

1) sposób sporządzania dokumentów, o których mowa w art. 15d ust. 10 i 13 oraz art. 15e ust. 10 i 12, a także wzory protokołów, o których mowa w art. 15d ust. 10 i art. 15e ust. 10, z uwzględnieniem informacji niezbędnych do udokumentowania podstaw prawnych, celu i zakresu dokonanej kontroli osobistej, przeglądania zawartości bagaży i sprawdzania ładunków w portach i na dworcach oraz w środkach transportu lądowego,

powietrznego i wodnego oraz z uwzględnieniem niezbędnych danych osobowych osób, objętych tymi czynnościami, uczestniczących w tych czynnościach oraz dokonujących tych czynności, a także informacji niezbędnych do ustalenia przebiegu i wyniku tych czynności;

2) sposób postępowania w jednostkach organizacyjnych Policji ze złożonym zażaleniem na dokonanie czynności, o których mowa w art. 15d i 15e celem nadania mu biegu, a także sposób postępowania z protokołami i dokumentacją służbową sporządzonymi w wyniku dokonania tych czynności.

Art. 15g. 1. Sprawdzenie prewencyjne, o którym mowa w art. 15 ust. 1 pkt 9, polega na manualnym sprawdzeniu osoby, zawartości jej odzieży oraz przedmiotów znajdujących się na jej ciele lub przez nią posiadanych, sprawdzeniu za pomocą środków technicznych niezbędnych do wykrywania materiałów i urządzeń niebezpiecznych lub których posiadanie jest zabronione, w szczególności broni, materiałów wybuchowych, środków odurzających, substancji psychotropowych i ich prekursorów, sprawdzeniu biochemicznym lub z wykorzystaniem psów służbowych w zakresie niezbędnym do realizacji celu podejmowanych czynności Policji w danych okolicznościach oraz w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby wobec której czynności są wykonywane.

2. W przypadku, gdy w stosunku do osób, o których mowa w art. 15 ust. 1 pkt 9 lit. a, osób doprowadzonych w związku z realizacją czynności określonych przepisami prawa lub osób doprowadzanych przez Policję w celu wytrzeźwienia, o których mowa w art. 15 ust. 1 pkt 9 lit. b tiret pierwsze, zaistniały przesłanki, o których mowa w art. 15 ust. 1 pkt 5, dokonuje się kontroli osobistej na zasadach i w sposób określony w art. 15d.

3. W stosunku do osób zatrzymanych, doprowadzanych lub konwojowanych sprawdzenie prewencyjne może polegać również na:

- 1) żądaniu zdjęcia przez osobę odzieży i obuwia,
- 2) zdjęciu osobie odzieży i obuwia w przypadku nie wykonania żądania, o którym mowa w pkt 1,
- 3) dokonaniu oględzin ciała tych osób oraz sprawdzeniu zdjętej odzieży i obuwia, w tym z wykorzystaniem środków, o których mowa w ust. 1,
- 4) żądaniu wydania oraz oddania do depozytu, lub w celu zajęcia lub zabezpieczenia:

a) środków płatniczych i przedmiotów wartościowych, dokumentów tożsamości, środków łączności oraz urządzeń technicznych służących do rejestrowania i odtwarzania informacji,

b) przedmiotów, które mogą stanowić zagrożenie dla życia i zdrowia lub bezpieczeństwa osoby poddanej kontroli prewencyjnej lub innych osób albo bezpieczeństwa przeprowadzanych czynności, w tym broni lub innych niebezpiecznych przedmiotów mogących służyć do popełnienia przestępstwa lub wykroczenia albo przedmiotów mogących stanowić dowód w postępowaniu prowadzonym w związku z realizacją zadań, o których mowa w art. 15 ust. 1 pkt 5 lub podlegających przepadkowi,

c) przedmiotów, które mogą stanowić zagrożenie dla porządku lub bezpieczeństwa osoby w pomieszczeniu dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, w pokoju przejściowym, w tymczasowym pomieszczeniu przejściowym lub w policyjnej izbie dziecka, w szczególności przedmiotów posiadających ostre krawędzie lub zakończenie, środków służących do obezwładniania, dopuszczonych do obrotu produktów leczniczych, produktów zawierających alkohol, sznurowadeł, pasków, szalików, zapalek, zapalniczek, innych przedmiotów, których wymiary lub ilość naruszają ustalony porządek bądź bezpieczeństwo pobytu w pomieszczeniu dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pokoju przejściowym, tymczasowym pomieszczeniu przejściowym lub policyjnej izbie dziecka,

5) odebraniu przedmiotów, o których mowa w pkt 4 oraz odpowiednio ich przyjęciu do depozytu, zabezpieczeniu lub zajęciu,

– w szczególności gdy czynności te przeprowadza się w przypadku zatrzymywania osoby zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 2-3, umieszczania osoby w jednostce organizacyjnej Policji w pomieszczeniu dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, w pokoju przejściowym, w tymczasowym pomieszczeniu przejściowym lub w policyjnej izbie dziecka, przejmowania osoby w związku z wykonywanymi czynnościami przez Policję, a także po zakończeniu widzenia lub innej czynności związanej z kontaktem osoby zatrzymanej, konwojowanej lub doprowadzonej z innymi osobami lub po każdorazowej utracie kontaktu wzrokowego z osobą konwojowaną lub doprowadzaną.

4. Czynności, o których mowa w ust. 3 pkt 1-3, wykonuje się w sposób umożliwiający osobie pozostawianie części odzieży na ciele, a po sprawdzeniu zdjętej

odzieży jej włożenie przed zdjęciem pozostałej niesprawdzonej części odzieży oraz w warunkach zapewniających poszanowanie jej intymności.

5. Do sprawdzenia przewencyjnego przepisy art. 15d ust. 5-6 oraz ust. 14 stosuje się odpowiednio.

6. W przypadku, gdy w toku sprawdzania przewencyjnego osób zatrzymanych, doprowadzonych lub konwojowanych, o którym mowa w art. 15 ust. 1 pkt 9 lit. b, ujawniono broń lub przedmioty, o których mowa w art. 15 ust. 1 pkt 5, sprawdzenie to traktuje się jako kontrolę osobistą oraz stosuje się odpowiednio przepisy art. 15d.

7. Osobie, o której mowa w art. 15 ust. 1 pkt 9 lit. b:

1) umieszczonej w jednostce organizacyjnej Policji w pomieszczeniu dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, w pokoju przejściowym, w tymczasowym pomieszczeniu przejściowym lub w policyjnej izbie dziecka, która ukończyła 18 lat i upoważniła pisemnie wskazaną przez siebie osobę do odbioru przedmiotów w miejscu ich zdeponowania umożliwia się rozporządzanie przekazanymi do depozytu przedmiotami, o których mowa w ust. 3 pkt 4 lit. a i c, z wyjątkiem przekazania tych przedmiotów osobie zatrzymanej, osobie konwojowanej lub doprowadzanej, korzystania z tych przedmiotów i ich posiadania przez te osoby, a także z wyjątkiem przedmiotów, które zostały zatrzymane lub zajęte w drodze zabezpieczenia bądź egzekucji administracyjnej;

2) zwalnianej z pomieszczenia dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, z pokoju przejściowego, z tymczasowego pomieszczenia przejściowego lub z policyjnej izby dziecka wydaje się przedmioty przyjęte do depozytu, z wyjątkiem przedmiotów, które zostały zatrzymane lub zajęte w drodze zabezpieczenia, podlegających przypadkowi bądź egzekucji administracyjnej.

8. W przypadku zwalniania osoby z pomieszczenia dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, z pokoju przejściowego, z tymczasowego pomieszczenia przejściowego lub z policyjnej izby dziecka w celu jej przekazania do wykonania czynności procesowych lub innych czynności określonych przez sąd lub prokuratora, środki, dokumenty tożsamości, urządzenia techniczne i przedmioty, o których mowa w ust. 3 pkt 4 lit. a i c, z wyjątkiem sznurowadeł, paska i szalika, przejmuje na czas doprowadzenia lub konwoju policjant realizujący doprowadzenie lub konwój.

9. Osobie, o której mowa w art. 15 ust. 1 pkt 9 lit. a, odmawiającej poddania się sprawdzeniu prewencyjnemu można odmówić wstępu na teren obiektów lub obszarów ochraniających przez Policję lub na imprezę masową zabezpieczaną przez Policję, jak również uniemożliwić udział w zgromadzeniu.";

Art. 2. W ustawie z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 2365 z późn. zm.⁴⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 11:

a) w ust. 1:

- pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) dokonywania kontroli osobistej, a także przeglądania zawartości bagaży, sprawdzania ładunków w portach i na dworcach oraz w środkach komunikacji lotniczej, drogowej, kolejowej i wodnej:

- a) w razie istnienia uzasadnionego podejrzenia popełniania czynu zabronionego pod groźbą kary;
- b) w celu znalezienia broni lub innych niebezpiecznych przedmiotów mogących służyć do popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary;
- c) w celu znalezienia przedmiotów których użycie może spowodować naruszenie bezpieczeństwa publicznego lub porządku publicznego;
- d) w celu znalezienia przedmiotów których posiadanie jest zabronione, a także przedmiotów podlegających zajęciu na potrzeby postępowań prowadzonych w związku z realizacją czynności, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 1-5b, 7, 10-14;
- e) gdy jest to niezbędne dla zapewnienia bezpieczeństwa innych osób, w tym funkcjonariuszy realizujących czynności służbowe lub osoby w stosunku do której są wykonywane czynności służbowe, gdy osoba jest doprowadzana, umieszczana lub przebywa w ośrodku strzeżonym lub areszcie dla cudzoziemców;
- f) jeżeli zachowanie osoby, o której mowa w lit. e, wskazuje, że może ona stanowić zagrożenie dla siebie lub z posiadanych informacji wynika, że podejmowała już wcześniej próby samookaleczenia;

⁴⁾ zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2017 r. poz. 2405 oraz z 2018 r. poz. 106, 138, 650, 730, 894 i 1544

- g) gdy jest to niezbędne dla zapewnienia porządku w ośrodku strzeżonym lub areszcie dla cudzoziemców.,,,
- w pkt 12 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 13-14 w brzmieniu:
- „13) dokonywania sprawdzenia prewencyjnego osób doprowadzanych, umieszczanych lub przebywających w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub osób konwojowanych, w celu ochrony przed bezprawnymi zamachami na życie lub zdrowie osób lub mienie, a także w celu ochrony przed nieuprawnionymi działaniami skutkującymi zagrożeniem życia i zdrowia lub bezpieczeństwa i porządku publicznego;
- 14) wydawania osobom poleceń określonego zachowania się w granicach niezbędnych do wykonania czynności określonych w pkt 1-2b, 4-6, 7, 7a, 9, 10 i 13 lub w granicach niezbędnych do ochrony przed zatarciem śladów przy zabezpieczaniu miejsca zdarzenia lub w celu uniknięcia bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa osób lub mienia, gdy jest to niezbędne do sprawnego i zgodnego z prawem wykonywania tych czynności albo uniknięcia zatarcia śladów przestępstwa lub wykroczenia.";
- b) w ust. 2a lit. a otrzymuje brzmienie:
- „a) 5 i 5a, w terminie 7 dni od dnia dokonania czynności";
- c) ust. 7 otrzymuje brzmienie:
- „7. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia:
- 1) szczegółowy tryb dokonywania kontroli, o której mowa w ust. 1 pkt 1, a także poświadczania w dokumentach podróży przekroczenia granicy państwowej;
 - 2) wzory wykorzystywanych dokumentów w celu potwierdzenia wjazdu lub wyjazdu oraz poświadczających zatrzymanie dokumentu podczas kontroli granicznej;
 - 3) wzór pieczęci poświadczającej daty i miejsca przekroczenia granicy
- uwzględniając możliwość ograniczenia lub odstąpienia od kontroli granicznej oraz jej dokonywania poza kolejnością, szczególne kategorie osób przekraczających granicę oraz okoliczności jej przekraczania, możliwość użycia środków technicznych oraz psów służbowych podczas tej kontroli, a także konieczność dokumentowania wykonanych czynności, w tym dostosowania wzorów dokumentów i pieczęci do obowiązujących w tym zakresie przepisów Unii Europejskiej.,,,
- 2) po art. 11a dodaje się art. 11aa – 11ad w brzmieniu:
- „Art. 11aa. 1. Kontrola osobista polega na:

1) sprawdzeniu zawartości odzieży i obuwia osoby poddawanej kontroli osobistej, zwanej dalej „osobą kontrolowaną”, i przedmiotów, które znajdują się na jej ciele, nie odsłaniając przykrytej odzieżą części ciała;

2) sprawdzeniu zawartości odzieży i obuwia osoby kontrolowanej oraz przedmiotów, które znajdują się na jej ciele, z odsłonięciem przykrytych odzieżą powierzchni ciała w celu oraz w zakresie niezbędnym do odebrania broni lub przedmiotów, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 2, w przypadku gdy ujawniono ich posiadanie przez osobę kontrolowaną podczas sprawdzenia, o którym mowa w pkt 1, oraz gdy do ich odebrania nie jest wystarczające zastosowanie czynności, o których mowa w pkt 1;

3) sprawdzeniu jamy ustnej, nosa, uszu oraz włosów osoby kontrolowanej;

4) w szczególnie uzasadnionych przypadkach sprawdzeniu miejsc intymnych osoby kontrolowanej.

2. Funkcjonariusz dokonuje kontroli osobistej w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby kontrolowanej oraz w zakresie niezbędnym w danych okolicznościach do realizowania celu dokonywanej kontroli.

3. Podczas sprawdzenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 2 i 4, osoba kontrolowana powinna być częściowo ubrana. Funkcjonariusz najpierw sprawdza część odzieży, a przed sprawdzeniem kolejnej części umożliwia osobie włożenie odzieży już sprawdzonej.

4. Czynności sprawdzenia, o których mowa w ust. 1 pkt 1-2, można dokonać wzrokowo, manualnie lub z wykorzystaniem psów służbowych lub środków technicznych niezbędnych do wykrywania materiałów i urządzeń, których posiadanie jest zabronione, w szczególności broni, materiałów wybuchowych, środków odurzających, substancji psychotropowych i ich prekursorów, a czynności sprawdzenia, o których mowa w ust. 1 pkt 3-4, wzrokowo lub manualnie.

5. Osoba kontrolowana jest obowiązana umożliwić funkcjonariuszom dokonanie czynności, o których mowa w ust. 1.

6. Kontrolę osobistą przeprowadza funkcjonariusz tej samej płci co osoba kontrolowana oraz w miejscu niedostępnym w czasie dokonywania kontroli dla osób postronnych.

7. Jeżeli kontrola osobista musi być przeprowadzona niezwłocznie, w szczególności ze względu na okoliczności mogące stanowić zagrożenie dla życia,

zdrowia ludzkiego lub mienia, może jej dokonać funkcjonariusz płci odmiennej niż osoba kontrolowana, także w miejscu niespełniającym warunku, o którym mowa w ust. 5, w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby kontrolowanej.

8. Podczas kontroli osobistej może być obecna osoba przybrana przez dokonującego czynność, a w przypadku gdy nie uniemożliwi to przeprowadzenia kontroli osobistej albo nie utrudni jej przeprowadzenia w istotny sposób, podczas kontroli może być obecna także osoba wskazana przez osobę kontrolowaną.

9. Funkcjonariusz dokonujący kontroli osobistej:

1) podaje swój stopień, imię i nazwisko w sposób umożliwiający odnotowanie tych danych, jeżeli wcześniej nie wykonał tych czynności;

2) podaje postawę prawną oraz przyczynę podjęcia czynności;

3) legitymuje osobę kontrolowaną oraz inne osoby, jeżeli uczestniczą w czynności;

4) może wezwać osobę kontrolowaną do dobrowolnego wydania broni lub przedmiotów, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 2;

5) może żądać:

a) opróżnienia przez osobę kontrolowaną kieszeni, innych części odzieży, przedmiotów znajdujących się na ciele osoby kontrolowanej lub przez nią posiadanych;

b) zdjęcia odzieży, obuwia lub bielizny przez osobę kontrolowaną;

c) przyjęcia przez osobę kontrolowaną odpowiednio ukształtowanej pozycji ciała w sposób umożliwiający sprawdzenie miejsc intymnych.

6) odbiera osobie kontrolowanej broń lub przedmioty, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 2;

7) sprawdza czy informacje o osobie kontrolowanej, przedmiotach lub dokumentach posiadanych przez tę osobę są przetwarzane w zbiorach danych prowadzonych przez Straż Graniczną lub w dostępnych Straży Granicznej systemach informacyjnych krajowych i międzynarodowych przetwarzających informacje, w tym dane osobowe, o osobach podejrzanych o popełnienie przestępstw, osobach zaginionych lub osobach poszukiwanych w związku z ochroną bezpieczeństwa i porządku publicznego lub przetwarzających informacje o skradzionych lub utraconych dokumentach lub przedmiotach w celu ich odnalezienia.";

10. Po zakończeniu kontroli osobistej funkcjonariusz:

1) odnotowuje dokonanie kontroli osobistej w dokumentacji służbowej, określając datę, miejsce, czas i przyczynę jej przeprowadzenia, zakres przeprowadzonych czynności oraz dane osoby kontrolowanej i osób w niej uczestniczących – jeżeli w toku kontroli nie ujawniono przedmiotów, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 2;

2) sporządza protokół kontroli - jeżeli w toku kontroli ujawniono przedmioty, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 2.

11. Funkcjonariusz poucza osobę kontrolowaną o prawie do złożenia zażalenia, o którym mowa w ust. 13 oraz możliwości żądania sporządzenia protokołu z dokonanej kontroli osobistej. Funkcjonariusz sporządza protokół kontroli, jeżeli osoba zgłosiła takie żądanie bezpośrednio po jej dokonaniu.

12. Protokół kontroli osobistej zawiera w szczególności:

1) oznaczenie czynności, podstawy prawnej jej podjęcia, jej miejsca oraz danych osoby poddanej kontroli i osób w niej uczestniczących, obejmujących imię, nazwisko, numer PESEL lub datę urodzenia, rodzaj i cechy identyfikacyjne dokumentu, na podstawie którego ustalono tożsamość osoby;

2) datę o godzinę rozpoczęcia i zakończenia czynności;

3) dane funkcjonariusza dokonującego kontroli obejmujące stopień, imię i nazwisko oraz nazwę jednostki organizacyjnej Straży Granicznej, w której pełni służbę;

4) przebieg kontroli, oświadczenia i wnioski osoby poddanej kontroli i osób w niej uczestniczących;

5) spis znalezionych i odebranych przedmiotów oraz w miarę potrzeby ich opis;

6) pouczenie osoby poddanej kontroli o jej prawach;

7) w miarę potrzeby opis innych okoliczności dotyczących przebiegu kontroli.

13. Osobie poddanej kontroli osobistej przysługuje zażalenie do sądu rejonowego właściwego ze względu na miejsce przeprowadzenia czynności, w terminie 7 dni od dokonania kontroli osobistej, w celu zbadania zasadności, legalności oraz prawidłowości jej dokonania. Do zażalenia stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału 50 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1904⁵).

14. W przypadku stwierdzenia bezzasadności, nielegalności lub nieprawidłowości dokonania kontroli osobistej sąd zawiadamia o tym, prokuratora oraz kierownika

⁵ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2017 r. poz. 2405 oraz z 2018 r. poz. 5, 106, 138, 201, 730, 771, 942, 1387 i 1467)

jednostki organizacyjnej Straży Granicznej nadrzędnej nad jednostką, w której pełni służbę funkcjonariusz, który dokonał kontroli osobistej.

15. W przypadku, gdy przedmioty ujawnione w wyniku czynności, o których mowa w ust. 1, stwarzają niebezpieczeństwo dla życia, zdrowia lub mienia, funkcjonariusz, w granicach dostępnych środków, niezwłocznie podejmuje czynności ochronne.

16. Zażalenie, o którym mowa w ust. 13, składa się za pośrednictwem jednostki organizacyjnej Straży Granicznej właściwej według miejsca dokonania kontroli osobistej. Jednostka organizacyjna, o której mowa w zdaniu pierwszym, niezwłocznie przekazuje zażalenie do sądu rejonowego.

Art. 11ab. 1. Przeglądanie zawartości bagaży oraz sprawdzanie ładunków w portach i na dworcach oraz w środkach komunikacji lotniczej, drogowej, kolejowej i wodnej polega na:

- 1) wzrokowej kontroli zawartości bagaży lub ładunków;
- 2) manualnym sprawdzeniu elementów konstrukcyjnych bagaży oraz znajdujących się w nich przedmiotów;
- 3) manualnym sprawdzeniu ładunków;
- 4) sprawdzenie bagaży lub ładunków z wykorzystaniem psów służbowych;
- 5) sprawdzeniu bagaży lub ładunków z wykorzystaniem psów służbowych lub urządzeń i sprzętu specjalistycznego, w szczególności służącego do wykrywania przedmiotów, których posiadanie jest zabronione, materiałów wybuchowych, środków odurzających lub substancji psychotropowych i ich prekursorów.

2. Funkcjonariusz realizuje czynności, o których mowa w ust. 1, w zakresie, w jakim jest to niezbędne w danych okolicznościach.

3. Funkcjonariusz realizuje czynności, o których mowa w ust. 1, w obecności osoby posiadającej bagaż lub przewożącej ładunek albo przedstawiciela przewoźnika, spedytora lub agenta morskiego.

4. W przypadku braku możliwości zapewnienia natychmiastowej obecności osób, o których mowa w ust. 3, funkcjonariusz może przejrzeć zawartość bagaży lub sprawdzić ładunek bez ich obecności, jeżeli z posiadanych informacji wynika, że zwłoka może spowodować zagrożenie dla życia, zdrowia ludzkiego lub mienia, lub gdy istnieje uzasadniona obawa zniszczenia bądź utracenia przedmiotów mogących stanowić dowód w sprawie albo podlegających zajęciu w postępowaniu karnym.

5. Funkcjonariusz w związku z realizacją czynności, o których mowa w ust. 1, ma prawo żądania udostępnienia posiadanych bagaży lub przewożonych ładunków, w tym otwarcia bagażnika oraz udostępnienia przestrzeni bagażowej w środkach komunikacji do przejrzenia, wyjęcia przewożonych bagaży lub ładunków oraz otwarcia i pokazania ich zawartości.

6. Osoby, o których mowa w ust. 3, są obowiązane udostępnić bagaż lub ładunek funkcjonariuszowi do przejrzenia lub sprawdzenia, w tym wykonać czynności, o których mowa w ust. 5.

7. Funkcjonariusz realizujący czynności, o których mowa w ust. 1:

1) podaje swój stopień, imię i nazwisko w sposób umożliwiający odnotowanie tych danych, jeżeli wcześniej nie wykonał tych czynności;

2) podaje postawę prawną oraz przyczynę podjęcia czynności;

3) legitymuje osoby uczestniczące w czynności;

4) może żądać wydania przez osoby, o których mowa w ust. 3, przedmiotów, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 2;

5) odbiera od osób, o których mowa w ust. 3, przedmioty, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 2.

8. Sprawdzenia ładunku znajdującego się pod zamknięciem urzędowym dokonuje się w obecności funkcjonariusza Służby Celno-Skarbowej.

9. Przeglądania zawartości bagaży lub sprawdzania ładunków dokonuje się w miarę możliwości w sposób niepowodujący ich uszkodzenia.

10. Po zakończeniu realizacji czynności, o których mowa w ust. 1, funkcjonariusz poucza osoby, o których mowa w ust. 3, o prawie złożenia zażalenia, o którym mowa w ust. 12 oraz o prawie do żądania sporządzenia protokołu z dokonanej czynności.

11. Funkcjonariusz sporządza protokół, jeżeli osoby, o których mowa w ust. 3, zgłosiły takie żądanie bezpośrednio po dokonaniu czynności oraz gdy w toku czynności ujawniono przedmioty, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 2. Do sporządzenia protokołu stosuje się odpowiednio przepis art. 11aa ust. 12.

12. Posiadaczowi bagaży lub ładunków, przedstawicielowi przewoźnika, spedytora lub agenta morskiego, w obecności którego dokonano czynności określonych w ust. 1, przysługuje zażalenie do sądu rejonowego właściwego ze względu na miejsce przeprowadzenia czynności, w terminie 7 dni od dnia jej dokonania, w celu zbadania zasadności, legalności oraz prawidłowości jej dokonania. Do zażalenia stosuje się

odpowiednio przepisy rozdziału 50 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1904⁶).

13. W przypadku stwierdzenia bezzasadności, nielegalności lub nieprawidłowości dokonania kontroli osobistej sąd zawiadamia o tym, prokuratora oraz kierownika jednostki organizacyjnej Straży Granicznej nadrzędnej nad jednostką, w której pełni służbę funkcjonariusz, który dokonał kontroli osobistej.

14. Zażalenie, o którym mowa w ust. 12, składa się za pośrednictwem jednostki organizacyjnej Straży Granicznej właściwej według miejsca dokonania kontroli osobistej. Jednostka organizacyjna, o której mowa w zdaniu pierwszym, niezwłocznie przekazuje zażalenie do sądu rejonowego.

Art. 11ac. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, wzór protokołu, o którym mowa w art. 11aa ust. 12 i art. 11ab ust. 11, uwzględniając konieczność zawarcia informacji dotyczących czasu, miejsca i przyczyny dokonania kontroli osobistej albo przeglądania zawartości bagaży lub sprawdzania ładunków, danych osobowych osoby, w stosunku do której zostały wykonywane czynności, a także informacji niezbędnych do ustalenia przebiegu i wyniku tych czynności.

Art. 11ad. 1. Sprawdzenie prewencyjne o którym mowa w art. 11 ust. 1 pkt 13, polega na manualnym sprawdzeniu osoby, zawartości jej odzieży oraz przedmiotów znajdujących się na jej ciele lub przez nią posiadanych, sprawdzeniu za pomocą środków technicznych niezbędnych do wykrywania materiałów i urządzeń niebezpiecznych lub których posiadanie jest zabronione, w szczególności broni, materiałów wybuchowych, środków odurzających, substancji psychotropowych i ich prekursorów, sprawdzeniu biochemicznym lub z wykorzystaniem psów służbowych w zakresie niezbędnym do realizacji celu podejmowanych czynności w danych okolicznościach oraz w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby wobec której czynności są wykonywane.

2. Sprawdzenie prewencyjne może polegać również na:

1) żądaniu zdjęcia przez osobę odzieży i obuwia,

⁶ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2017 r. poz. 2405 oraz z 2018 r. poz. 5, 106, 138, 201, 730, 771, 942, 1387 i 1467)

2) zdjęciu osobie odzieży i obuwia w przypadku nie wykonania żądania, o którym mowa w pkt 1,

3) sprawdzeniu ciała tych osób oraz zdjętej odzieży i obuwia, w tym z wykorzystaniem środków, o których mowa w ust. 1.

3. Czynności, o których mowa w ust. 2 pkt 1-3 wykonuje się w sposób umożliwiający osobie pozostawienie części odzieży na ciele, a po sprawdzeniu zdjętej odzieży jej włożenie przed zdjęciem pozostałej niesprawdzonej części odzieży oraz w warunkach zapewniających poszanowanie intymności.

4. Do sprawdzenia prewencyjnego przepisy art. 11aa ust. 6-7 i 15 stosuje się odpowiednio.

5. W przypadku, gdy w toku sprawdzenia prewencyjnego, o którym mowa art. 11 ust. 1 pkt 13, ujawniono przedmioty, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 2, sprawdzenie to traktuje się jako kontrolę osobistą oraz stosuje się odpowiednio przepisy art. 11aa.,,

Art. 3. W ustawie z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej (Dz.U. z 2017 r. poz. 660 oraz z 2018 r. poz. 50) w art. 15:

1) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W razie istnienia uzasadnionego podejrzenia popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary, osoba, o której mowa w ust. 1, jest obowiązana do udostępnienia do przejrzenia przedmioty, bagaże i środki transportu.,,;

2) po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:

„3a. Funkcjonariusze Straży Granicznej dokonają kontroli osobistej osoby, o której mowa w ust. 1, na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 2365 i 2405 oraz z 2018 r. poz. 106 i 138),,.

Art. 4. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1987) art. 227 otrzymuje brzmienie:

„Art. 227. Przeszukanie lub zatrzymanie rzeczy powinno być dokonane zgodnie z celem tej czynności, z zachowaniem umiaru, oraz w granicach niezbędnych dla osiągnięcia celu tych czynności przy zachowaniu należytej staranności w poszanowaniu prywatności i poszanowania godności osób, których ta czynność dotyczy, oraz bez wyrządzania niepotrzebnych szkód i dolegliwości.”.

Art. 5. W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 928) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 12:

a) w ust. 1 pkt 3a otrzymuje następujące brzmienie:

„3a) dokonywania kontroli osobistej, przeglądania zawartości podręcznych bagaży osoby w przypadku istnienia uzasadnionego podejrzenia popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary lub w związku z wykonywaniem czynności określonych w ust. 1 pkt 3 - na zasadach i w sposób określony w ust. 1c – 1m;;;

b) po pkt 3a dodaje się pkt 3b w brzmieniu:

„3b) dokonywania sprawdzenia prewencyjnego osób doprowadzanych, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 7, zwanych dalej „osobami doprowadzanymi,, w celu ochrony przed bezprawnymi zamachami na życie lub zdrowie osób lub mienie, a także w celu ochrony przed nieuprawnionymi działaniami skutkującymi zagrożeniem życia i zdrowia;;

c) w ust. 1 pkt 7 otrzymuje brzmienie:

„7) wydawania osobom poleceń określonego zachowania się w granicach niezbędnych do wykonywania czynności określonych w pkt 1-6;;;

d) uchyla się ust. 1b,

e) po ust. 1a dodaje się ust. 1c – 1p w brzmieniu:

„1c. Kontrola osobista polega na:

1) sprawdzeniu zawartości odzieży i obuwia osoby poddawanej kontroli osobistej, zwanej dalej „osobą kontrolowaną,, i przedmiotów, które znajdują się na jej ciele;

2) sprawdzeniu zawartości podręcznego bagażu oraz innych przedmiotów, które posiada przy sobie osoba kontrolowana;

3) sprawdzeniu jamy ustnej, nosa, uszu oraz włosów osoby kontrolowanej.

1d. Czynności sprawdzenia, o których mowa w ust. 1c pkt 1-3, można dokonać wzrokowo lub manualnie.

1e. Strażnik dokonujący kontroli osobistej:

1) przystępując do czynności związanych z kontrolą osobistą podaje swoje stanowisko, imię i nazwisko w sposób umożliwiający odnotowanie tych danych, a także podstawę prawną i przyczynę podjęcia kontroli osobistej;

2) legitymuje osobę kontrolowaną oraz inne osoby, jeżeli uczestniczą w czynności;

3) może wezwać osobę kontrolowaną do dobrowolnego wydania przez nią broni lub innych niebezpiecznych przedmiotów mogących służyć do popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary lub przedmiotów, których posiadanie jest zabronione lub

stanowiących zagrożenie dla życia lub zdrowia albo przedmiotów mogących stanowić dowód rzeczowy lub podlegających przypadkowi oraz może żądać opróżnienia przez osobę kontrolowaną kieszeni, innych części odzieży, obuwia lub przedmiotów znajdujących się na ciele osoby kontrolowanej lub przez nią posiadanych;

4) odbiera osobie kontrolowanej posiadaną broń lub inne niebezpieczne przedmioty mogące służyć do popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary lub przedmioty, których posiadanie jest zabronione lub stanowiące zagrożenie dla życia lub zdrowia albo przedmioty mogące stanowić dowód rzeczowy lub podlegające przypadkowi.

1f. Przedmioty, o których mowa w ust. 1e pkt 4, przekazuje się za potwierdzeniem odbioru właściwym podmiotom albo zwraca się osobie kontrolowanej.

1g. Kontroli osobistej dokonuje strażnik tej samej płci, co osoba kontrolowana oraz w miejscu niedostępnym w czasie wykonywania kontroli dla osób postronnych.

1h. W przypadku, gdy kontrola osobista musi być dokonana niezwłocznie, w szczególności ze względu na okoliczności mogące stanowić zagrożenie dla życia, zdrowia ludzkiego lub mienia, może jej dokonać strażnik płci odmiennej niż osoba kontrolowana, także w miejscu niespełniającym warunku, o którym mowa w ust. 1g.

1i. Podczas kontroli osobistej może być obecna osoba przybrana przez strażnika, a w przypadku gdy nie uniemożliwi to przeprowadzenia kontroli osobistej albo nie utrudni jej przeprowadzenia w istotny sposób, może być obecna także osoba wskazana przez osobę kontrolowaną.

1j. Po zakończeniu kontroli osobistej strażnik poucza osobę kontrolowaną o prawie do złożenia zażalenia, o którym mowa w ust. 1l, oraz prawie do żądania sporządzenia protokołu z dokonanej kontroli osobistej.

1k. Z kontroli osobistej sporządza się protokół w przypadku, gdy osoba kontrolowana zgłosiła takie żądanie bezpośrednio po jej dokonaniu oraz w przypadku, gdy w toku kontroli znaleziono broń lub przedmioty, o których mowa w ust. 1e pkt 4. Protokół zawiera w szczególności:

- 1) oznaczenie czynności, podstawę prawną i przyczynę jej podjęcia;
- 2) miejsce podjęcia czynności oraz datę i godzinę rozpoczęcia i zakończenia czynności;
- 3) imię i nazwisko, datę i miejsce urodzenia oraz miejsce zamieszkania lub pobytu osoby kontrolowanej i osób uczestniczących w czynności;

4) rodzaj dokumentu, który stanowił podstawę do ustalenia tożsamości, a w przypadku, gdy tożsamość osoby ustalono w inny sposób, dane pozwalające na ustalenie tożsamości osoby;

5) stanowisko, imię i nazwisko strażnika dokonującego czynności;

6) przebieg czynności, oświadczenia i wnioski jej uczestników;

7) spis znalezionych i odebranych przedmiotów oraz w miarę potrzeby ich opis;

8) pouczenie osoby o jej prawach;

9) w miarę potrzeby stwierdzenie innych okoliczności dotyczących przebiegu czynności.

11. Osobie kontrolowanej przysługuje zażalenie do sądu rejonowego właściwego ze względu na miejsce dokonania kontroli osobistej, w terminie 7 dni od dnia jej dokonania, w celu zbadania zasadności, legalności oraz prawidłowości jej dokonania oraz prawo żądania sporządzenia protokołu z kontroli osobistej. Do zażalenia stosuje się odpowiednio przepisy Rozdziału 50 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1904⁷).

11. W przypadku stwierdzenia bezzasadności, nielegalności lub nieprawidłowości dokonania kontroli osobistej sąd zawiadamia o tym prokuratora i komendanta straży, w której zatrudniony jest strażnik, który dokonał kontroli osobistej.

1m. W przypadku, gdy w toku kontroli nie znaleziono broni lub przedmiotów, o których mowa w ust. 1e pkt 4, lub w przypadku gdy osoba kontrolowana nie zgłosiła żądania sporządzenia protokołu z dokonanej kontroli, kontrolę osobistą dokumentuje się w notatniku służbowym lub w notatce służbowej, określając datę, czas, miejsce i przyczynę jej dokonania, dane osób w niej uczestniczących oraz rodzaj i wynik czynności, a także wzmiankę o pouczeniu osoby kontrolowanej, o którym mowa w ust. 1j.

1n. Sprawdzenie prewencyjne osób doprowadzanych, o którym mowa w ust. 1 pkt 3b, polega na manualnym sprawdzeniu osoby, zawartości jej odzieży oraz przedmiotów znajdujących się na jej ciele lub przez nią posiadanych.

1o. W toku wykonywania czynności, o której mowa w ust. 1n, strażnik może w uzasadnionych przypadkach przeprowadzić badania na zawartość alkoholu

⁷ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2017 r. poz. 2405 oraz z 2018 r. poz. 5, 106, 138, 201, 730, 771, 942, 1387 i 1467)

w wydychanym powietrzu. Warunki oraz sposób przeprowadzania badań, o których mowa w zdaniu pierwszym, określają przepisy wydane na podstawie art. 47 ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r., poz. 487 z późn. zm.) w zakresie warunków i sposobu przeprowadzania badania wydychanego powietrza, sposobu jego dokumentowania oraz weryfikacji.

1p. W przypadku, gdy w stosunku do osób doprowadzanych zachodzi uzasadnione podejrzenie posiadania przy sobie niebezpiecznych przedmiotów dla życia lub zdrowia ludzkiego, dokonuje się kontroli osobistej na zasadach i w sposób określony w ust. 1c – 1m.

f) ust. 2 otrzymuje następujące brzmienie:

„2. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, zakres i sposób wykonywania czynności, o których mowa w ust. 1 pkt 2-3, 3b, 8 i 9, uwzględniając potrzebę zapewnienia skuteczności podejmowanych przez strażnika czynności, a także potrzebę respektowania godności ludzkiej oraz przestrzegania i ochrony praw człowieka.,,;

2) art. 20 otrzymuje następujące brzmienie.,:

„Art. 20. Na zastosowanie i sposób przeprowadzenia czynności, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 1 – 3, 4 -9 i art. 14, przysługuje zażalenie do prokuratora.,,

Art. 6 . W ustawie z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 430, 650 i 1544) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 17:

a) w ust. 1 pkt 10 otrzymuje brzmienie:

„10) dokonywania kontroli osobistej, a także przeglądania zawartości bagaży i sprawdzania ładunków w portach i na dworcach oraz w środkach transportu lądowego, powietrznego i wodnego, w razie istnienia uzasadnionego podejrzenia popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary lub w celu znalezienia broni lub innych niebezpiecznych przedmiotów mogących służyć do popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary lub przedmiotów, których posiadanie jest zabronione, albo mogących stanowić dowód w prowadzonym postępowaniu karnym, karnym skarbowym lub czynnościach wyjaśniających w sprawach o wykroczenia lub w związku z realizacją zadań, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 2-4, 5, 6 i 8 lub podlegających przypadkowi, w przypadku uzasadnionego przypuszczenia

posiadania przez osobę broni lub takich przedmiotów lub uzasadnionego przypuszczenia ich użycia do popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary - na zasadach i w sposób określony w art. 17a i art. 17b;”,

- b) w ust. 1 po pkt 15 kropkę zastępuje się średnikiem oraz dodaje się pkt 16 i 17 w brzmieniu:

„16) dokonywania sprawdzenia prewencyjnego:

- a) w celu ochrony przed bezprawnymi zamachami na życie lub zdrowie osób lub mienie lub w celu ochrony przed nieuprawnionymi działaniami skutkującymi zagrożeniem życia i zdrowia lub bezpieczeństwa i porządku publicznego, a także zapobiegania zdarzeniom o charakterze terrorystycznym - osób w związku z ich dostępem na tereny lub obiektów ochranianych przez Żandarmerię Wojskową lub w związku z zabezpieczeniem przez Żandarmerię Wojskową imprez masowych lub zgromadzeń, w tym bagaży lub przedmiotów posiadanych przez te osoby, a także środków transportu lądowego, powietrznego, wodnego lub pojazdów, którymi się poruszają w związku z dostępem do tych terenów lub obiektów,
- b) w celu ochrony przed bezprawnymi zamachami na życie lub zdrowie osób lub mienie, a także w celu ochrony przed nieuprawnionymi działaniami skutkującymi zagrożeniem życia i zdrowia lub bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym w celu znalezienia i odebrania przedmiotów, których użycie ze względu na ich właściwości może spowodować zagrożenie dla życia i zdrowia lub bezpieczeństwa przeprowadzonych czynności:
- osób doprowadzanych przez Żandarmerię Wojskową na polecenie lub zarządzenie uprawnionego organu lub w związku z realizacją czynności określonych przepisami prawa lub osób w stanie nietrzeźwości doprowadzanych przez Żandarmerię Wojskową do miejsca pełnienia czynnej służby wojskowej lub miejsca zamieszkania, lub izby zatrzymań lub innego miejsca określonego przepisami prawa lub wskazanego przez uprawniony organ w poleceniu lub zarządzeniu, na podstawie którego dokonuje się doprowadzenia do izby zatrzymań lub innego miejsca określonego przepisami prawa, zwanych dalej „osobami doprowadzanymi”,
 - osób zatrzymywanych w przypadkach określonych w ust. 1 pkt 3 i 4, osób zatrzymanych, przyjmowanych i osadzanych w izbach zatrzymań lub innych miejscach określonych przepisami prawa, zwanych dalej „osobami zatrzymanymi”,

- osób pozbawionych wolności, w tym przebywających w zakładach karnych, aresztach śledczych, zakładach poprawczych, a także osób skazanych lub tymczasowo aresztowanych przekazywanych na podstawie umów międzynarodowych, zwanych dalej „osobami konwojowanymi” przy wykonywaniu w stosunku do tych osób przez Żandarmerię Wojskową na polecenie sądu lub prokuratora czynności polegających na przemieszczaniu tych osób w związku z wykonaniem czynności procesowych lub innych czynności określonych przez sąd lub prokuratora, zwanych dalej „konwojem”;
- 17) wydawania osobom poleceń określonego zachowania się w granicach niezbędnych do wykonania czynności określonych w pkt 1 – 7, 9 i 10 lub wykonywania innych czynności służbowych podejmowanych w zakresie i w celu realizacji ustawowych zadań Żandarmerii Wojskowej lub w granicach niezbędnych do ochrony przed zatarciem śladów przy zabezpieczaniu miejsca zdarzenia lub w celu uniknięcia bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa osób lub mienia, gdy jest to niezbędne do sprawnego i zgodnego z prawem wykonania tych czynności oraz realizacji zadań Żandarmerii Wojskowej albo uniknięcia zatarcia śladów przestępstwa lub wykroczenia”;
- 2) po art. 17 dodaje się art. 17a – 17d w brzmieniu:
 - „Art. 17a. 1. Kontrola osobista polega na:
 - 1) sprawdzeniu zawartości odzieży i obuwia osoby poddawanej kontroli osobistej, zwanej dalej „osobą kontrolowaną” i przedmiotów, które znajdują się na jej ciele, nie odsłaniając przykrytej odzieżą powierzchni ciała;
 - 2) sprawdzeniu zawartości podręcznego bagażu oraz innych przedmiotów, które posiada przy sobie osoba kontrolowana;
 - 3) sprawdzeniu zawartości odzieży i obuwia osoby poddawanej kontroli osobistej i przedmiotów, które znajdują się na jej ciele, z odsłonięciem przykrytych odzieżą powierzchni ciała w celu oraz w zakresie niezbędnym do odebrania broni lub przedmiotów, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 10, w przypadku gdy ujawniono ich posiadanie przez osobę kontrolowaną podczas sprawdzenia, o którym mowa w pkt 1 i 2 oraz gdy do ich odebrania nie jest wystarczające zastosowanie czynności określonych w pkt 1 i 2;
 - 4) sprawdzeniu jamy ustnej, nosa, uszu oraz włosów osoby kontrolowanej;

- 5) w szczególnie uzasadnionych przypadkach sprawdzeniu miejsc intymnych osoby kontrolowanej.

2. Żołnierz Żandarmerii Wojskowej dokonuje kontroli osobistej w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby kontrolowanej oraz w zakresie niezbędnym w danych okolicznościach do zrealizowania celu dokonywanej kontroli. Podczas sprawdzenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 3 i 5, osoba kontrolowana powinna być częściowo ubrana. Policjant najpierw sprawdza część odzieży, a przed sprawdzeniem kolejnej części umożliwia osobie włożenie odzieży już sprawdzonej.

3. Czynności sprawdzenia, o których mowa w ust. 1 pkt 1-3, można dokonać wzrokowo, manualnie lub z wykorzystaniem psów służbowych lub środków technicznych niezbędnych do wykrywania materiałów i urządzeń, których posiadanie jest zabronione, w szczególności broni, materiałów wybuchowych, środków odurzających, substancji psychotropowych i ich prekursorów, a czynności sprawdzenia, o których mowa w ust. 1 pkt 4 i 5, wzrokowo lub manualnie.

4. Żołnierz Żandarmerii Wojskowej dokonujący kontroli osobistej:

- 1) przystępując do czynności związanych z kontrolą osobistą podaje swój stopień, imię i nazwisko w sposób umożliwiający odnotowanie tych danych, a żołnierz Żandarmerii Wojskowej nieumundurowany na żądanie osoby kontrolowanej okazuje również legitymację służbową w taki sposób, aby osoba miała możliwość odczytać i zanotować numer i organ, który wydał legitymację oraz imię i nazwisko żołnierza Żandarmerii Wojskowej;
- 2) podaje podstawę prawną i przyczynę podjęcia kontroli osobistej;
- 3) legitymuje osobę kontrolowaną oraz inne osoby, jeżeli uczestniczą w czynności;
- 4) może wezwać osobę kontrolowaną do dobrowolnego wydania przez nią broni lub innych niebezpiecznych przedmiotów mogących służyć do popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary albo przedmiotów mogących stanowić dowód w postępowaniu prowadzonym w związku z realizacją zadań, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 10 lub podlegających przypadkowi oraz może żądać opróżnienia przez osobę kontrolowaną kieszeni, innych części odzieży, przedmiotów znajdujących się na ciele osoby kontrolowanej lub przez nią posiadanych, jak również może żądać przyjęcia przez osobę kontrolowaną odpowiednio ukształtowanej pozycji ciała w sposób umożliwiający sprawdzenie miejsc intymnych;

- 5) odbiera osobie kontrolowanej broń lub inne niebezpieczne przedmioty mogące służyć do popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary lub przedmioty, których posiadanie jest zabronione albo przedmioty mogące stanowić dowód w postępowaniu prowadzonym w związku z realizacją zadań, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 10 lub podlegające przypadkowi;
- 6) sprawdza czy informacje o osobie kontrolowanej, przedmiotach lub dokumentach posiadanych przez tę osobę są przetwarzane w zbiorach danych w dostępnych Żandarmerii Wojskowej systemach informacyjnych krajowych i międzynarodowych przetwarzających informacje, w tym dane osobowe, o osobach podejrzanych o popełnienie przestępstw, osobach zaginionych lub osobach poszukiwanych w związku z ochroną bezpieczeństwa i porządku publicznego lub przetwarzających informacje o skradzionych lub utraconych dokumentach lub przedmiotach w celu ich odnalezienia;
- 7) pobiera niezbędne dane osobowe osoby kontrolowanej lub innych osób jeżeli uczestniczą w czynności oraz dane dotyczące posiadanych przez osobę kontrolowaną dokumentów i podlegających sprawdzeniu przedmiotów, w tym dane osobowe związane z tymi przedmiotami lub utrwalone na tych dokumentach;
- 8) może odstąpić od wykonywania czynności, o których mowa w pkt 1 i 3, w przypadku, gdy czynności te zostały wykonane przez żołnierza Żandarmerii Wojskowej bezpośrednio przed przystąpieniem do dokonania kontroli osobistej w ramach realizacji innych uprawnień określonych w art. 17, w szczególności w związku z legitymowaniem osoby.

5. Kontroli osobistej dokonuje żołnierz Żandarmerii Wojskowej tej samej płci, co osoba kontrolowana oraz w miejscu niedostępnym w czasie wykonywania kontroli dla osób postronnych.

6. W przypadku, gdy kontrola osobista musi być dokonana niezwłocznie, w szczególności ze względu na okoliczności mogące stanowić zagrożenie dla życia, zdrowia ludzkiego lub mienia, może jej dokonać żołnierz Żandarmerii Wojskowej płci odmiennej niż osoba kontrolowana, także w miejscu niespełniającym warunku, o którym mowa w ust. 5, w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby kontrolowanej.

7. Podczas kontroli osobistej może być obecna osoba przybrana przez dokonującego czynność, a w przypadku gdy nie uniemożliwi to przeprowadzenia kontroli osobistej albo

nie utrudni jej przeprowadzenia w istotny sposób, podczas kontroli osobistej może być obecna także osoba wskazana przez osobę kontrolowaną.

8. Osoba kontrolowana jest obowiązana umożliwić żołnierzom Żandarmerii Wojskowej dokonanie czynności, o których mowa w ust. 1.

9. Po zakończeniu kontroli osobistej żołnierz Żandarmerii Wojskowej poucza osobę kontrolowaną o prawie do złożenia zażalenia, o którym mowa w ust. 11 oraz prawie do żądania sporządzenia protokołu z dokonanej kontroli osobistej.

10. Z kontroli osobistej sporządza się protokół w przypadku, gdy osoba kontrolowana zgłosiła takie żądanie bezpośrednio po jej dokonaniu oraz w przypadku, gdy w toku kontroli znaleziono broń lub przedmioty, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 11. Protokół zawiera w szczególności:

- 1) oznaczenie czynności, podstawy prawnej i przyczyny jej podjęcia, jej miejsca oraz danych osoby poddanej kontroli i osób w niej uczestniczących, obejmujących w szczególności imię, nazwisko, numer PESEL lub datę urodzenia, rodzaj i cechy identyfikacyjne dokumentu, na podstawie którego ustalono tożsamość osoby;
- 2) datę i godzinę rozpoczęcia i zakończenia czynności;
- 3) dane żołnierza Żandarmerii Wojskowej dokonującego czynności obejmujące stopień, imię, nazwisko oraz nazwę jednostki organizacyjnej Żandarmerii Wojskowej” w której pełni służbę;
- 4) nazwę jednostki organizacyjnej Żandarmerii Wojskowej właściwej ze względu na miejsce dokonania kontroli osobistej;
- 5) przebieg czynności, oświadczenia i wnioski jej uczestników;
- 6) spis znalezionych i odebranych przedmiotów oraz w miarę potrzeby ich opis;
- 7) pouczenie osoby o jej prawach;
- 8) w miarę potrzeby stwierdzenie innych okoliczności dotyczących przebiegu czynności.

12. Osobie kontrolowanej przysługuje zażalenie do sądu rejonowego właściwego ze względu na miejsce dokonania kontroli osobistej, w terminie 7 dni od dnia jej dokonania, w celu zbadania zasadności, legalności oraz prawidłowości jej dokonania oraz prawo żądania sporządzenia protokołu z kontroli osobistej. Do zażalenia stosuje się

odpowiednio przepisy rozdziału 50 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1904⁸⁾).

13. W przypadku stwierdzenia bezzasadności, nielegalności lub nieprawidłowości dokonania kontroli osobistej sąd zawiadamia o tym prokuratora i Komendanta Głównego Żandarmerii Wojskowej .

14. W przypadku gdy w toku kontroli nie znaleziono broni lub przedmiotów, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 10 lub w przypadku gdy osoba kontrolowana nie zgłosiła żądania sporządzenia protokołu z dokonanej kontroli, kontrolę osobistą dokumentuje się w dokumentacji służbowej, określając datę, czas, miejsce i przyczynę jej dokonania, dane osób w niej uczestniczących oraz rodzaj i wynik czynności, a także wzmiankę o pouczeniu osoby kontrolowanej, o którym mowa w ust. 9.

15. W przypadku, gdy przedmioty ujawnione w wyniku czynności, o których mowa w ust. 1, stwarzają niebezpieczeństwo dla życia, zdrowia lub mienia, żołnierz Żandarmerii Wojskowej, w granicach dostępnych środków, niezwłocznie podejmuje czynności ochronne, a w szczególności zabezpiecza miejsce zagrożone przed dostępem osób postronnych oraz powiadamia dyżurnego właściwej miejscowo jednostki organizacyjnej Żandarmerii Wojskowej o konieczności zarządzenia działań usuwających to niebezpieczeństwo.

16. Zażalenie, o którym mowa w ust. 11, składa się za pośrednictwem jednostki organizacyjnej Żandarmerii Wojskowej właściwej według miejsca dokonania kontroli osobistej. Jednostka organizacyjna Żandarmerii Wojskowej, o której mowa w zdaniu pierwszym, niezwłocznie przekazuje zażalenie do sądu rejonowego.

Art. 17b. 1. Przeglądanie zawartości bagaży lub sprawdzanie ładunków znajdujących się w portach, na dworcach oraz w środkach transportu lądowego, wodnego i powietrznego polega na:

- 1) wzrokowej i manualnej kontroli zawartości bagaży lub ładunków, w tym manualne sprawdzenie ładunków, elementów konstrukcyjnych bagaży oraz znajdujących się w nich przedmiotów;
- 2) sprawdzeniu bagaży i ładunków z wykorzystaniem psów służbowych lub z wykorzystaniem środków technicznych niezbędnych do wykrywania materiałów

⁸⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2017 r. poz. 2405 oraz z 2018 r. poz. 5, 106, 138, 201, 730, 771, 942, 1387 i 1467)

i urządzeń zabronionych, w szczególności broni, materiałów wybuchowych, środków odurzających, substancji psychotropowych i ich prekursorów;

2. Czynności, o których mowa w ust. 1, wykonuje się w obecności posiadacza bagaży lub ładunków, a w przypadku gdy nie można ustalić posiadacza bagaży lub ładunków lub w przypadku jego nieobecności w obecności przedstawiciela przewoźnika, spedytora lub agenta morskiego.

3. W przypadku bagaży lub ładunków przyjętych do przewozu czynności, o których mowa w ust. 1, wykonuje się wyłącznie w obecności przedstawiciela przewoźnika, spedytora lub agenta morskiego.

4. W przypadku braku możliwości zapewnienia natychmiastowej obecności osób, o których mowa w ust. 2 i 3, żołnierz Żandarmerii Wojskowej może wykonać czynności określone w ust. 1 bez ich obecności, jeżeli z posiadanych informacji wynika, że zwłoka może spowodować zagrożenie dla życia, zdrowia ludzkiego lub mienia, albo gdy istnieje uzasadniona obawa zniszczenia bądź utracenia przedmiotów mogących stanowić dowód w postępowaniu prowadzonym w związku z realizacją zadań, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 10 lub podlegających przepadkowi.

5. Żołnierz Żandarmerii Wojskowej w związku z realizacją czynności, o których mowa w ust. 1 ma prawo żądania udostępnienia posiadanych bagaży lub przewożonych ładunków, w tym otwarcia bagażnika oraz udostępnienia przestrzeni bagażowej w środkach komunikacji do przejrzenia, wyjęcia przewożonych bagaży lub ładunków oraz otwarcia i pokazania ich zawartości.

6. Osoby, o których mowa w ust. 2, są obowiązane udostępnić żołnierzowi Żandarmerii Wojskowej bagaż lub ładunek do przejrzenia lub sprawdzenia, w tym wykonać czynności, o których mowa w ust. 5.

7. Czynności, o których mowa w ust. 1, wykonuje się w miarę możliwości w sposób niepowodujący uszkodzenia przeglądanych bagaży lub ładunków.

8. Przy dokonywaniu czynności, o których mowa w ust. 1, przepisy art. 17a ust. 4 i ust. 14 stosuje się odpowiednio.

9. Żołnierz Żandarmerii Wojskowej po zakończeniu wykonywania czynności, o których mowa w ust. 1, poucza posiadacza bagaży lub ładunków, przedstawiciela przewoźnika, spedytora lub agenta morskiego, w obecności którego dokonano tych czynności, o prawie złożenia zażalenia, o którym mowa w ust. 11 oraz prawie do żądania sporządzenia protokołu z dokonanych czynności.

10. Z dokonania czynności, o których mowa w ust. 1 sporządza się protokoły w przypadku, gdy posiadacz bagaży lub ładunków, przedstawiciel przewoźnika, spedytora lub agenta morskiego, w obecności którego dokonano tych czynności, zgłosił takie żądanie bezpośrednio po dokonaniu tych czynności oraz w przypadku, gdy w toku czynności znaleziono broń lub przedmioty, o których mowa w ust. 1 pkt 2. Do sporządzenia protokołu stosuje się odpowiednio art. 17a ust. 10 zdanie drugie.

11. Posiadaczowi bagaży lub ładunków, przedstawicielowi przewoźnika, spedytora lub agenta morskiego, w obecności którego dokonano czynności określonych w ust. 1, przysługuje zażalenie do sądu rejonowego właściwego ze względu na miejsce dokonania czynności, w terminie 7 dni od dnia jej dokonania, w celu zbadania zasadności, legalności oraz prawidłowości jej dokonania oraz prawo żądania sporządzenia protokołu z dokonanych czynności. Do zażalenia stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału 50 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego. W przypadku stwierdzenia bezzasadności, nielegalności lub nieprawidłowości dokonania czynności przepisy art. 17a ust. 12 stosuje się odpowiednio.

12. W przypadku, gdy w toku czynności, o których mowa w ust. 1, nie znaleziono broni lub przedmiotów, o których mowa w ust. 1 pkt 2, lub gdy posiadacz bagaży lub ładunków, przedstawiciel przewoźnika, spedytora lub agenta morskiego, w obecności którego dokonano tych czynności, nie zażądał sporządzenia protokołu, czynności dokumentuje się w dokumentacji służbowej, określając datę, czas, miejsce i przyczynę ich dokonania, dane osób w niej uczestniczących oraz rodzaj i wynik czynności, a także wzmiankę o pouczeniu osoby o jej prawach, o którym mowa w ust. 9.

13. Zażalenie, o którym mowa w ust. 11, składa się za pośrednictwem jednostki organizacyjnej Żandarmerii Wojskowej właściwej według miejsca dokonania czynności określonych w ust. 1. Jednostka organizacyjna Żandarmerii Wojskowej, o której mowa w zdaniu pierwszym, niezwłocznie przekazuje zażalenie do sądu rejonowego.

Art. 17c. Minister Obrony Narodowej określi w drodze rozporządzenia sposób sporządzania dokumentów, o których mowa w art. 17a ust. 10 i 13 oraz art. 17b ust. 10 i 12, a także wzory protokołów, o których mowa w art. 17a ust. 10 i art. 17b ust. 10, z uwzględnieniem informacji niezbędnych do udokumentowania podstaw prawnych, celu i zakresu dokonanej kontroli osobistej, przeglądania zawartości bagaży i sprawdzania ładunków w portach i na dworcach oraz w środkach transportu lądowego, powietrznego i wodnego oraz z uwzględnieniem niezbędnych danych osobowych osób, objętych tymi

czynnościami, uczestniczących w tych czynnościach oraz dokonujących tych czynności, a także informacji niezbędnych do ustalenia przebiegu i wyniku tych czynności.

Art. 17d. 1. Sprawdzenie prewencyjne, o którym mowa w art. 17 ust. 1 pkt 16, polega na manualnym sprawdzeniu osoby, zawartości jej odzieży oraz przedmiotów znajdujących się na jej ciele lub przez nią posiadanych, sprawdzeniu za pomocą środków technicznych niezbędnych do wykrywania materiałów i urządzeń niebezpiecznych lub których posiadanie jest zabronione, w szczególności broni, materiałów wybuchowych, środków odurzających, substancji psychotropowych i ich prekursorów, sprawdzeniu biochemicznym lub z wykorzystaniem psów służbowych w zakresie niezbędnym do realizacji celu podejmowanych czynności Żandarmerii Wojskowej w danych okolicznościach oraz w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby wobec której czynności są wykonywane.

2. W przypadku, gdy w stosunku do osób, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 16 lit. a, osób doprowadzonych w związku z realizacją czynności określonych przepisami prawa lub osób doprowadzanych przez Żandarmerię Wojskową, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 16 lit. b tiret pierwsze, zaistniały przesłanki, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 10, dokonuje się kontroli osobistej na zasadach i w sposób określony w art. 17a.

3. W stosunku do osób zatrzymanych, doprowadzanych lub konwojowanych sprawdzenie prewencyjne może polegać również na:

- 1) żądaniu zdjęcia przez osobę odzieży i obuwia,
- 2) zdjęciu osobie odzieży i obuwia w przypadku nie wykonania żądania, o którym mowa w pkt 1,
- 3) dokonaniu oględzin ciała tych osób oraz sprawdzeniu zdjętej odzieży i obuwia, w tym z wykorzystaniem środków, o których mowa w ust. 1,
- 4) żądaniu wydania oraz oddania do depozytu, lub w celu zajęcia lub zabezpieczenia:
 - a) środków płatniczych i przedmiotów wartościowych, dokumentów tożsamości, środków łączności oraz urządzeń technicznych służących do rejestrowania i odtwarzania informacji,
 - b) przedmiotów, które mogą stanowić zagrożenie dla życia i zdrowia lub bezpieczeństwa osoby poddanej kontroli prewencyjnej lub innych osób albo bezpieczeństwa przeprowadzanych czynności, w tym broni lub innych niebezpiecznych przedmiotów mogących służyć do popełnienia przestępstwa lub

wykroczenia albo przedmiotów mogących stanowić dowód w postępowaniu prowadzonym w związku z realizacją zadań, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 10 lub podlegających przypadkowi,

- c) przedmiotów, które mogą stanowić zagrożenie dla porządku lub bezpieczeństwa osoby w pomieszczeniu izby zatrzymań lub innym miejscu określonym przepisami prawa, w szczególności przedmiotów posiadających ostre krawędzie lub zakończenie, środków służących do obezwładniania, dopuszczonych do obrotu produktów leczniczych, produktów zawierających alkohol, sznurowadeł, pasków, szalików, zapalek, zapalniczek, innych przedmiotów, których wymiary lub ilość naruszają ustalony porządek bądź bezpieczeństwo pobytu w pomieszczeniu dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych;
- 5) odebraniu przedmiotów, o których mowa w pkt 4 oraz odpowiednio ich przyjęciu do depozytu, zabezpieczeniu lub zajęciu,

– w szczególności, gdy czynności te przeprowadza się w przypadku zatrzymywania osoby zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 3 i 4 i osoby zatrzymanej, przyjętej i osadzonej w izbie zatrzymań, przejmowania osoby w związku z wykonywanymi czynnościami przez Żandarmerię Wojskową, a także po zakończeniu widzenia lub innej czynności związanej z kontaktem osoby zatrzymanej, konwojowanej lub doprowadzonej z innymi osobami lub po każdorazowej utracie kontaktu wzrokowego z osobą konwojowaną lub doprowadzaną.

4. Czynności, o których mowa w ust. 3 pkt 1-3, wykonuje się w sposób umożliwiający osobie pozostawanie części odzieży na ciele, a po sprawdzeniu zdjętej odzieży jej włożenie przed zdjęciem pozostałej niesprawdzonej części odzieży oraz w warunkach zapewniających poszanowanie jej intymności.

5. Do sprawdzenia prewencyjnego przepisy art. 17a ust. 5 i 6 oraz ust. 14 stosuje się odpowiednio.

6. W przypadku, gdy w toku sprawdzania prewencyjnego osób zatrzymanych, doprowadzonych lub konwojowanych, o którym mowa w art. 17 ust. 1 pkt 16 lit. b, ujawniono broń lub przedmioty, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 10, sprawdzenie to traktuje się jako kontrolę osobistą oraz stosuje się odpowiednio przepisy art. 17a.

7. W przypadku zwalniania osoby z izby zatrzymań lub innego miejsca określonego przepisami prawa w celu jej przekazania do wykonania czynności procesowych lub innych czynności określonych przez sąd lub prokuratora, środki, dokumenty tożsamości, urządzenia techniczne i przedmioty, o których mowa w ust. 3 pkt 4 lit. a i c, z wyjątkiem

sznurowadeł, paska i szalika, przejmuje na czas doprowadzenia lub konwoju żołnierz Żandarmerii Wojskowej realizujący doprowadzenie lub konwój.

8. Osobie, o której mowa w art. 17 ust. 1 pkt 16 lit. a, odmawiającej poddania się sprawdzeniu prewencyjnemu można odmówić wstępu na teren obiektów lub obszarów ochraniających przez Żandarmerię Wojskową lub na imprezę masową zabezpieczaną przez Żandarmerię Wojskową, jak również uniemożliwić udział w zgromadzeniu.”;

3) art. 22 otrzymuje brzmienie:

„Art. 22. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, sposób wykonywania uprawnień, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 1 i 2, 4, 5, 11-13 i ich dokumentowania oraz wzory dokumentów wykorzystywanych w ramach wykonywania tych uprawnień, uwzględniając przy tym sposób postępowania żołnierzy Żandarmerii Wojskowej w zależności od stopnia wojskowego żołnierza, wobec którego są wykonywane te czynności, z poszanowaniem praw osób, wobec których działania te są podejmowane oraz konieczność zapewnienia jednolitości dokumentów wykorzystywanych do tych uprawnień. „;

4) w art. 24 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Na sposób przeprowadzenia czynności, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 1, 2, 12 - 14 i 16, osobie, wobec której została wykonana taka czynność, przysługuje zażalenie do prokuratora do spraw wojskowych w powszechnej jednostce organizacyjnej prokuratury właściwej ze względu na miejsce dokonania czynności, w terminie 7 dni od dnia jej dokonania.”;

5) w art. 51 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Żołnierzom wojskowych organów porządkowych wchodzących w skład służby garnizonowej i służby wewnętrznej jednostki wojskowej w związku z wykonywaniem czynności służbowych przysługują uprawnienia określone w art. 17 ust. 1 pkt 1 i 2, 4-6, 8, 11 i 16.”;

6) w art. 52 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Na sposób przeprowadzenia czynności, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 1 i 2 i 16, przez żołnierzy wojskowych organów porządkowych oraz na sposób użycia lub wykorzystania przez nich środków przymusu bezpośredniego lub broni palnej osobie, wobec której zostały wykonane te czynności lub użyto lub wykorzystano środki przymusu bezpośredniego lub broń palną, przysługuje zażalenie do prokuratora do spraw

wojskowych w powszechnej jednostce organizacyjnej prokuratury właściwej ze względu na miejsce dokonania czynności, w terminie 7 dni od dnia jej dokonania.”.

Art. 7. W ustawie z dnia 24 maja 2002 o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz. U. z 2017 r. poz. 1920, z późn. zm.⁹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 23:

a) w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) wydawania osobom poleceń określonego zachowania się w granicach niezbędnych do wykonania czynności określonych w pkt 2-5a lub wykonywania innych czynności służbowych podejmowanych w zakresie i w celu realizacji ustawowych zadań ABW lub w celu uniknięcia bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa osób lub mienia, gdy jest to niezbędne do sprawnego i zgodnego z prawem wykonywania tych czynności albo uniknięcia zatarcia śladów przestępstwa;”;

b) w ust. 1 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) dokonywania kontroli osobistej, a także przeglądania zawartości bagaży i sprawdzania ładunków w portach i na dworcach lub innych miejscach odprawy podróżnych lub bagażu oraz w środkach transportu lądowego, powietrznego i wodnego, w razie istnienia uzasadnionego podejrzenia popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary lub w związku z realizacją zadań określonych w art. 5 ust. 1 pkt 1-2b i 5.

c) w ust. 1 po pkt 5 dodaje się pkt 5a w brzmieniu:

„5a) dokonywania sprawdzenia przewencyjnego na zasadach i w sposób określony w art. 43a;”

d) w ust. 7 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) pkt 1, 2, 7 i 8, w terminie 7 dni od dnia dokonania czynności,”

e) ust. 10 otrzymuje brzmienie:

„10. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki przeprowadzania i dokumentowania czynności, o których mowa w ust. 1 pkt 1-4 i 6 uwzględniając dostosowany do sytuacji sposób przeprowadzania przez funkcjonariuszy

⁹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2017 r. poz. 1321 oraz z 2018 r. poz. 138, 650, 730, 723, 1560, 1544, 1669.

ABW czynności podejmowanych w ramach ustawowych uprawnień oraz obowiązków funkcjonariuszy podczas realizacji tych czynności.”

2) po art. 23 dodaje się art. 23a-23d w brzmieniu:

„Art. 23a. 1. Kontrola osobista polega na:

- 1) sprawdzeniu zawartości odzieży i obuwia osoby poddawanej kontroli osobistej, zwanej dalej „osobą kontrolowaną” i przedmiotów, które znajdują się na jej ciele, nie odsłaniając przykrytej odzieżą powierzchni ciała;
- 2) sprawdzeniu zawartości podręcznego bagażu oraz innych przedmiotów, które posiada przy sobie osoba kontrolowana;
- 3) sprawdzeniu zawartości odzieży i obuwia osoby poddawanej kontroli osobistej i przedmiotów, które znajdują się na jej ciele, z odsłonięciem przykrytych odzieżą powierzchni ciała w celu oraz w zakresie niezbędnym do odebrania broni lub innych poszukiwanych przedmiotów, w przypadku gdy ujawniono ich posiadanie przez osobę kontrolowaną podczas sprawdzenia, o którym mowa w pkt 1 i 2 oraz gdy do ich odebrania nie jest wystarczające zastosowanie czynności określonych w pkt 1 i 2;
- 4) sprawdzeniu jamy ustnej, nosa, uszu oraz włosów osoby kontrolowanej;
- 5) w szczególnie uzasadnionych przypadkach sprawdzeniu miejsc intymnych osoby kontrolowanej.

2. Funkcjonariusz dokonuje kontroli osobistej w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby kontrolowanej oraz w zakresie niezbędnym w danych okolicznościach do zrealizowania celu dokonywanej kontroli. Podczas sprawdzenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 3 i 5, osoba kontrolowana powinna być częściowo ubrana. Funkcjonariusz najpierw sprawdza część odzieży, a przed sprawdzeniem kolejnej części umożliwia osobie włożenie odzieży już sprawdzonej.

3. Czynności sprawdzenia, o których mowa w ust. 1 pkt 1-3, można dokonać wzrokowo, manualnie lub z wykorzystaniem psów służbowych lub środków technicznych niezbędnych do wykrywania materiałów i urządzeń, których posiadanie jest zabronione, w szczególności broni, materiałów wybuchowych, środków odurzających, substancji psychotropowych i ich prekursorów, a czynności sprawdzenia, o których mowa w ust. 1 pkt 4 i 5, wzrokowo lub manualnie.

4. Funkcjonariusz dokonujący kontroli osobistej:

- 1) przystępując do czynności związanych z kontrolą osobistą podaje swój stopień, imię i nazwisko w sposób umożliwiający odnotowanie tych danych, a funkcjonariusz nieumundurowany na żądanie osoby kontrolowanej okazuje również legitymację służbową w taki sposób, aby osoba miała możliwość odczytać i zanotować numer i organ, który wydał legitymację oraz nazwisko funkcjonariusza;
- 2) podaje podstawę prawną i przyczynę podjęcia kontroli osobistej;
- 3) legitymuje osobę kontrolowaną oraz inne osoby, jeżeli uczestniczą w czynności;
- 4) może wezwać osobę kontrolowaną do dobrowolnego wydania przez nią broni lub innych poszukiwanych przedmiotów oraz może żądać opróżnienia przez osobę kontrolowaną kieszeni, innych części odzieży, przedmiotów znajdujących się na ciele osoby kontrolowanej lub przez nią posiadanych, jak również może żądać przyjęcia przez osobę kontrolowaną odpowiednio ukształtowanej pozycji ciała w sposób umożliwiający sprawdzenie miejsc intymnych;
- 5) odbiera osobie kontrolowanej broń lub inne poszukiwane przedmioty;
- 6) sprawdza czy informacje o osobie kontrolowanej, przedmiotach lub dokumentach posiadanych przez tę osobę są przetwarzane w dostępnych krajowych i międzynarodowych systemach informacyjnych przetwarzających informacje, w tym dane osobowe, o osobach podejrzanych o popełnienie przestępstw, osobach zaginionych lub osobach poszukiwanych w związku z ochroną bezpieczeństwa i porządku publicznego lub przetwarzających informacje o skradzionych lub utraconych dokumentach lub przedmiotach w celu ich odnalezienia;
- 7) pobiera niezbędne dane osobowe osoby kontrolowanej lub innych osób jeżeli uczestniczą w czynności oraz dane dotyczące posiadanych przez osobę kontrolowaną dokumentów i podlegających sprawdzeniu przedmiotów, w tym dane osobowe związane z tymi przedmiotami lub utrwalone na tych dokumentach;
- 8) może odstąpić od wykonywania czynności, o których mowa w pkt 1 i 3, z wyjątkiem podania podstawy prawnej i przyczyny dokonania kontroli osobistej w przypadku, gdy czynności te zostały wykonane przez funkcjonariusza bezpośrednio przed przystąpieniem do dokonania kontroli osobistej w ramach realizacji innych uprawnień Agencji, w szczególności w związku z legitymowaniem osoby.

5. Kontroli osobistej dokonuje funkcjonariusz tej samej płci, co osoba kontrolowana oraz w miejscu niedostępnym w czasie wykonywania kontroli dla osób postronnych.

6. W przypadku, gdy kontrola osobista musi być dokonana niezwłocznie, w szczególności ze względu na okoliczności mogące stanowić zagrożenie dla życia, zdrowia ludzkiego lub mienia, może jej dokonać funkcjonariusz płci odmiennej niż osoba kontrolowana, także w miejscu niespełniającym warunku, o którym mowa w ust. 5, w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby kontrolowanej.

7. Podczas kontroli osobistej może być obecna osoba przybrana przez dokonującego czynność, a w przypadku gdy nie uniemożliwi to przeprowadzenia kontroli osobistej albo nie utrudni jej przeprowadzenia w istotny sposób, podczas kontroli osobistej może być obecna także osoba wskazana przez osobę kontrolowaną.

8. Osoba kontrolowana jest obowiązana umożliwić funkcjonariuszom dokonanie czynności, o których mowa w ust. 1.

9. Po zakończeniu kontroli osobistej funkcjonariusz poucza osobę kontrolowaną o prawie do złożenia zażalenia, o którym mowa w ust. 11 oraz prawie do żądania sporządzenia protokołu z dokonanej kontroli osobistej.

10. Z kontroli osobistej sporządza się protokół w przypadku, gdy osoba kontrolowana zgłosiła takie żądanie bezpośrednio po jej dokonaniu oraz w przypadku, gdy w toku kontroli znaleziono broń lub inne poszukiwane przedmioty. Protokół zawiera w szczególności:

- 1) oznaczenie czynności, podstawy prawnej i przyczyny jej podjęcia, jej miejsca oraz danych osoby poddanej kontroli i osób w niej uczestniczących, obejmujących w szczególności imię, nazwisko, numer PESEL lub datę urodzenia, rodzaj i cechy identyfikacyjne dokumentu, na podstawie którego ustalono tożsamość osoby;
- 2) datę i godzinę rozpoczęcia i zakończenia czynności;
- 3) dane funkcjonariusza dokonującego czynności obejmujące imię, nazwisko i stanowisko służbowe;
- 4) miejsce dokonania czynności;
- 5) przebieg czynności, oświadczenia i wnioski jej uczestników;
- 6) spis znalezionych i odebranych przedmiotów oraz w miarę potrzeby ich opis;
- 7) pouczenie osoby o jej prawach;
- 8) w miarę potrzeby stwierdzenie innych okoliczności dotyczących przebiegu czynności.

11. Osobie kontrolowanej przysługuje zażalenie do sądu rejonowego właściwego ze względu na miejsce dokonania kontroli osobistej, w terminie 7 dni od dnia jej dokonania, w celu zbadania zasadności, legalności oraz prawidłowości jej dokonania oraz prawo żądania sporządzenia protokołu z kontroli osobistej. Do zażalenia stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału 50 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 190410).

12. W przypadku stwierdzenia bezzasadności, nielegalności lub nieprawidłowości dokonania kontroli osobistej sąd zawiadamia o tym prokuratora i Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego.

13. W przypadku gdy w toku kontroli nie znaleziono broni lub innych poszukiwanych przedmiotów lub w przypadku gdy osoba kontrolowana nie zgłosiła żądania sporządzenia protokołu z dokonanej kontroli, kontrolę osobistą dokumentuje się w dokumentacji służbowej, określając datę, czas, miejsce i przyczynę jej dokonania, dane osób w niej uczestniczących oraz rodzaj i wynik czynności, a także wzmiankę o pouczeniu osoby kontrolowanej, o którym mowa w ust. 9.

14. W przypadku, gdy przedmioty ujawnione w wyniku czynności, o których mowa w ust. 1, stwarzają niebezpieczeństwo dla życia, zdrowia lub mienia, funkcjonariusz, w granicach dostępnych środków, niezwłocznie podejmuje działania zmierzające do usunięcia niebezpieczeństwa.

15. Zażalenie, o którym mowa w ust. 11, składa się za pośrednictwem jednostki organizacyjnej Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, której funkcjonariusz dokonał kontroli osobistej. Jednostka organizacyjna, o której mowa w zdaniu pierwszym, niezwłocznie przekazuje zażalenie do sądu rejonowego.

Art. 23b. 1. Przeglądanie zawartości bagaży lub sprawdzanie ładunków znajdujących się w portach, na dworcach lub innych miejscach odprawy podróżnych lub bagażu oraz w środkach transportu lądowego, wodnego i powietrznego polega na:

- 1) wzrokowej i manualnej kontroli zawartości bagaży lub ładunków, w tym manualnym sprawdzeniu ładunków, elementów konstrukcyjnych bagaży oraz znajdujących się w nich przedmiotów;

¹⁰ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2017 r. poz. 2405 oraz z 2018 r. poz. 5, 106, 138, 201, 730, 771, 942, 1387 i 1467)

2) sprawdzeniu bagaży i ładunków z wykorzystaniem psów służbowych lub z wykorzystaniem środków technicznych niezbędnych do wykrywania materiałów i urządzeń zabronionych, w szczególności broni, materiałów wybuchowych, środków odurzających, substancji psychotropowych i ich prekursorów;

2. Czynności, o których mowa w ust. 1, wykonuje się w obecności posiadacza bagaży lub ładunków, a w przypadku gdy nie można ustalić posiadacza bagaży lub ładunków lub w przypadku jego nieobecności w obecności przedstawiciela przewoźnika, spedytora lub agenta morskiego.

3. W przypadku bagaży lub ładunków przyjętych do przewozu czynności, o których mowa w ust. 1, wykonuje się wyłącznie w obecności przedstawiciela przewoźnika, spedytora lub agenta morskiego.

4. W przypadku braku możliwości zapewnienia natychmiastowej obecności osób, o których mowa w ust. 2 i 3, funkcjonariusz może wykonać czynności określone w ust. 1 bez ich obecności, jeżeli z posiadanych informacji wynika, że zwłoka może spowodować zagrożenie dla życia, zdrowia ludzkiego lub mienia, albo gdy istnieje uzasadniona obawa zniszczenia bądź utracenia przedmiotów mogących stanowić dowód w postępowaniu prowadzonym w związku z realizacją zadań, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1-2b i 5.

5. Funkcjonariusz w związku z realizacją czynności, o których mowa w ust. 1 ma prawo żądania udostępnienia posiadanych bagaży lub przewożonych ładunków, w tym otwarcia bagażnika oraz udostępnienia przestrzeni bagażowej w środkach komunikacji do przejrzenia, wyjęcia przewożonych bagaży lub ładunków oraz otwarcia i pokazania ich zawartości.

6. Osoby, o których mowa w ust. 2, są obowiązane udostępnić funkcjonariuszowi bagaż lub ładunek do przejrzenia lub sprawdzenia, w tym wykonać czynności, o których mowa w ust. 5.

7. Czynności, o których mowa w ust. 1, wykonuje się w miarę możliwości w sposób niepowodujący uszkodzenia przeglądanych bagaży lub ładunków.

8. Przy dokonywaniu czynności, o których mowa w ust. 1, przepisy art. 23a ust. 4 i ust. 14 stosuje się odpowiednio.

9. Funkcjonariusz po zakończeniu wykonywania czynności, o których mowa w ust. 1, poucza posiadacza bagaży lub ładunków, przedstawiciela przewoźnika, spedytora lub agenta morskiego, w obecności którego dokonano tych czynności, o prawie złożenia

zażalenia, o którym mowa w ust. 11 oraz prawie do żądania sporządzenia protokołu z dokonanych czynności.

10. Z dokonania czynności, o których mowa w ust. 1 sporządza się protokół w przypadku, gdy posiadacz bagaży lub ładunków, przedstawiciel przewoźnika, spedytora lub agenta morskiego, w obecności którego dokonano tych czynności, zgłosił takie żądanie bezpośrednio po dokonaniu tych czynności oraz w przypadku, gdy w toku czynności znaleziono broń lub inne poszukiwane przedmioty. Do sporządzenia protokołu stosuje się odpowiednio art. 23a ust. 10 zdanie drugie.

11. Posiadaczowi bagaży lub ładunków, przedstawicielowi przewoźnika, spedytora lub agenta morskiego, w obecności którego dokonano czynności określonych w ust. 1, przysługuje zażalenie do sądu rejonowego właściwego ze względu na miejsce dokonania czynności, w terminie 7 dni od dnia jej dokonania, w celu zbadania zasadności, legalności oraz prawidłowości jej dokonania oraz prawo żądania sporządzenia protokołu z dokonanych czynności. Do zażalenia stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału 50 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego. W przypadku stwierdzenia bezzasadności, nielegalności lub nieprawidłowości dokonania czynności przepisy art. 23a ust. 12 stosuje się odpowiednio.

12. W przypadku gdy w toku czynności, o których mowa w ust. 1, nie znaleziono broni lub poszukiwanych przedmiotów lub gdy posiadacz bagaży lub ładunków, przedstawiciel przewoźnika, spedytora lub agenta morskiego, w obecności którego dokonano tych czynności, nie zażądał sporządzenia protokołu, czynności dokumentuje się w dokumentacji służbowej, określając datę, czas, miejsce i przyczynę ich dokonania, dane osób w niej uczestniczących oraz rodzaj i wynik czynności, a także wzmiankę o pouczeniu osoby o jej prawach, o którym mowa w ust. 9.

13. Zażalenie, o którym mowa w ust. 11, składa się za pośrednictwem jednostki organizacyjnej Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, której funkcjonariusz dokonał czynności, o której mowa w ust. 1. Jednostka organizacyjna, o której mowa w zdaniu pierwszym, niezwłocznie przekazuje zażalenie do sądu rejonowego.

Art. 23c. Prezes Rady Ministrów określi w drodze rozporządzenia sposób sporządzania dokumentów, o których mowa w art. 23a ust. 10 i 13 oraz art. 23b ust. 10 i 12, a także wzory protokołów, o których mowa w art. 23a ust. 10 i art. 23b ust. 10, z uwzględnieniem informacji niezbędnych do udokumentowania podstaw prawnych, celu i zakresu dokonanej kontroli osobistej, przeglądania zawartości bagaży i sprawdzania

ładunków w portach i na dworcach oraz w środkach transportu lądowego, powietrznego i wodnego oraz z uwzględnieniem niezbędnych danych osobowych osób, objętych tymi czynnościami, uczestniczących w tych czynnościach oraz dokonujących tych czynności, a także informacji niezbędnych do ustalenia przebiegu i wyniku tych czynności.

Art. 23d. 1. Funkcjonariusz, który w toku kontroli osobistej, sprawdzenia przewencyjnego, przeglądania zawartości bagażu lub sprawdzania środków transportu i ładunku lub sprawdzenia, o którym mowa w art. 43a ust. 4, ujawnił rzeczy mogące stanowić dowód w sprawie o przestępstwo, którego ściganie należy do zadań ABW, lub podlegające zajęciu w takim postępowaniu, jest obowiązany rzeczy te zatrzymać za pokwitowaniem, a jeżeli ujawnił rzeczy mogące stanowić dowód w sprawie o przestępstwo lub podlegające zajęciu w postępowaniu, którego ściganie nie należy do zadań ABW, jest obowiązany niezwłocznie powiadomić o tym Policję.

2. Od obowiązków, o których mowa w ust. 1, funkcjonariusz może odstąpić, w przypadku wykonywania czynności określonych w art. 29 ust. 1 lub art. 30 ust. 1 ustawy.”

3) w art. 43 w ust. 2 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) dokonywania sprawdzenia przewencyjnego, a także sprawdzania bagażu, środków transportu i ładunków,”

4) po art. 43 dodaje się art. 43a w brzmieniu:

„Art. 43a 1. Sprawdzenie przewencyjne, o którym mowa w art. 43 ust. 2 pkt 5, polega na manualnym sprawdzeniu osoby, zawartości jej odzieży oraz przedmiotów znajdujących się na jej ciele lub przez nią posiadanych, sprawdzeniu za pomocą środków technicznych niezbędnych do wykrywania materiałów i urządzeń niebezpiecznych lub których posiadanie jest zabronione, w szczególności broni, materiałów wybuchowych, środków odurzających, substancji psychotropowych i ich prekursorów, sprawdzeniu biochemicznym lub z wykorzystaniem psów służbowych w zakresie niezbędnym do realizacji celu podejmowanych czynności w danych okolicznościach oraz w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby wobec której czynności są wykonywane.

2. W stosunku do osób zatrzymanych, doprowadzonych lub konwojowanych sprawdzenie przewencyjne może polegać na:

1) żądaniu zdjęcia przez osobę poddana kontroli przewencyjnej odzieży i obuwia,

- 2) zdjęciu osobie poddanej kontroli prewencyjnej odzieży i obuwia w przypadku niewykonania żądania, o którym mowa w pkt 1,
- 3) dokonaniu oględzin ciała osoby poddanej kontroli prewencyjnej oraz sprawdzeniu zdjętej odzieży i obuwia, w tym z wykorzystaniem środków, o których mowa w ust. 1,
- 4) żądaniu wydania oraz oddania do depozytu, lub w celu zajęcia lub zabezpieczenia:
 - a) środków płatniczych i przedmiotów wartościowych, dokumentów tożsamości, środków łączności oraz urządzeń technicznych służących do rejestrowania i odtwarzania informacji,
 - b) przedmiotów, które mogą stanowić zagrożenie dla życia i zdrowia lub bezpieczeństwa osoby poddanej kontroli prewencyjnej lub innych osób albo bezpieczeństwa przeprowadzanych czynności, w tym broni lub przedmiotów, których posiadanie jest zabronione lub innych niebezpiecznych przedmiotów mogących służyć do popełnienia przestępstwa lub wykroczenia albo przedmiotów mogących stanowić dowód w postępowaniu prowadzonym w związku z realizacją zadań, o których mowa w art. 5 ust. 1 lub podlegających przepadkowi,
- 5) odebraniu przedmiotów, o których mowa w pkt 4 oraz odpowiednio ich przyjęciu do depozytu, zabezpieczeniu lub zajęciu,
 - w szczególności gdy czynności te przeprowadza się w przypadku zatrzymywania osoby zgodnie z art. 23 ust. 1 pkt 3, lub innej czynności związanej z osobą zatrzymaną, konwojowaną lub doprowadzoną z innymi osobami lub po każdorazowej utracie kontaktu wzrokowego z osobą konwojowaną lub doprowadzaną.

3. Czynności, o których mowa w ust. 2 pkt 1-3, wykonuje się w sposób umożliwiający osobie pozostawanie części odzieży na ciele, a po sprawdzeniu zdjętej odzieży jej włożenie przed zdjęciem pozostałej niesprawdzonej części odzieży oraz w warunkach zapewniających poszanowanie jej intymności.

4. Sprawdzanie bagaży, środków transportu i ładunków polega na sprawdzeniu zawartości bagaży i sprawdzeniu ładunku poprzez ręczne sprawdzenie ładunków i elementów konstrukcyjnych bagaży oraz znajdujących się w nich przedmiotów lub sprawdzenie bagaży i ładunków z wykorzystaniem urządzeń i sprzętu specjalistycznego lub psów służbowych oraz sprawdzeniu środków transportu z wykorzystaniem urządzeń

i sprzętu specjalistycznego lub psów służbowych, jeżeli jest to niezbędne dla zapewnienia bezpieczeństwa ochraniających obiektów.

5. Do sprawdzenia przewencyjnego przepisy art. 23a ust. 5-6 i 14 stosuje się odpowiednio.”

Art. 8. W ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1109 i 1669) w art. 30:

1) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Organ Straży Granicznej, o którym mowa w ust. 1, dokonuje kontroli osobistej osoby, której dotyczy wnioszek o udzielenie ochrony międzynarodowej, na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 2365 i 2405 oraz z 2018 r. poz. 106, 138, 650, 730 894 i 1544).,;”

2) uchyla się ust. 4.

Art. 9. W ustawie z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1978, z późn. zm.¹¹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 44 ust. 2 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) dokonywania sprawdzenia przewencyjnego, a także sprawdzania bagaży, środków transportu i ładunków,”

2) po art. 44 dodaje się art. 44a w brzmieniu:

„Art. 44a 1. Sprawdzenie przewencyjne o którym mowa w art. 44 ust. 2 pkt 5, polega na manualnym sprawdzeniu osoby, zawartości jej odzieży oraz przedmiotów znajdujących się na jej ciele lub przez nią posiadanych, sprawdzeniu za pomocą środków technicznych niezbędnych do wykrywania materiałów i urządzeń niebezpiecznych lub których posiadanie jest zabronione, w szczególności broni, materiałów wybuchowych, środków odurzających, substancji psychotropowych i ich prekursorów, sprawdzeniu biochemicznym lub z wykorzystaniem psów służbowych w zakresie niezbędnym do realizacji celu podejmowanych czynności w danych okolicznościach oraz w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby wobec której czynności są wykonywane.

¹¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2018 r. poz. 650, 1544, 1669.

2. Sprawdzanie bagaży, środków transportu i ładunków polega na sprawdzeniu zawartości bagaży i sprawdzeniu ładunku poprzez ręczne sprawdzenie ładunków i elementów konstrukcyjnych bagaży oraz znajdujących się w nich przedmiotów lub sprawdzenie bagaży i ładunków z wykorzystaniem urządzeń i sprzętu specjalistycznego lub psów służbowych oraz sprawdzeniu środków transportu z wykorzystaniem urządzeń i sprzętu specjalistycznego lub psów służbowych, jeżeli jest to niezbędne dla zapewnienia bezpieczeństwa ochraniających obiektów.

3. Sprawdzenia prewencyjnego dokonuje funkcjonariusz tej samej płci, co osoba sprawdzana oraz w miejscu niedostępnym w czasie wykonywania sprawdzenia dla osób postronnych.

4. W przypadku, gdy sprawdzenie prewencyjne musi być dokonane niezwłocznie, w szczególności ze względu na okoliczności mogące stanowić zagrożenie dla życia, zdrowia ludzkiego lub mienia, może go dokonać funkcjonariusz płci odmiennej niż osoba sprawdzana, także w miejscu niespełniającym warunku, o którym mowa w ust. 2, w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby sprawdzanej.

5. W przypadku, gdy przedmioty ujawnione w wyniku czynności, o których mowa w ust. 1 lub 2, stwarzają niebezpieczeństwo dla życia, zdrowia lub mienia, funkcjonariusz, w granicach dostępnych środków, niezwłocznie podejmuje działania zmierzające do usunięcia niebezpieczeństwa.”

Art. 10. W ustawie z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz. U. z 2018 r. poz. 2104) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 14:

a) w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) wydawania osobom poleceń określonego zachowania się w granicach niezbędnych do wykonania czynności określonych w pkt 2-5a lub wykonywania innych czynności służbowych podejmowanych w zakresie i w celu realizacji ustawowych zadań CBA lub w celu uniknięcia bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa osób lub mienia, gdy jest to niezbędne do sprawnego i zgodnego z prawem wykonywania tych czynności albo uniknięcia zatarcia śladów przestępstwa;”,

b) w ust. 1 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) dokonywania kontroli osobistej, a także przeglądania zawartości bagaży i sprawdzania ładunków w portach i na dworcach lub innych miejscach odprawy podróżnych lub bagażu oraz w środkach transportu lądowego, powietrznego i

wodnego, w razie istnienia uzasadnionego podejrzenia popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary lub w związku z realizacją zadań określonych w art. 2 ust. 1 pkt 1-2 i 7.”

c) w ust. 1 po pkt 5 dodaje się pkt 5a w brzmieniu:

„5a) dokonywania sprawdzenia prewencyjnego na zasadach i w sposób określony w art. 30a;”

d) w ust. 7 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) pkt 1, 2, 7 i 8, w terminie 7 dni od dnia dokonania czynności,”

e) ust. 10 otrzymuje brzmienie:

„10. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki przeprowadzania i dokumentowania czynności, o których mowa w ust. 1 pkt 1-4 i 6, uwzględniając dostosowany do sytuacji sposób przeprowadzania przez funkcjonariuszy CBA czynności podejmowanych w ramach ustawowych uprawnień oraz obowiązki funkcjonariuszy podczas realizacji tych czynności.”

2) po art. 14 dodaje się art. 14aa-14ad w brzmieniu:

„Art. 14aa. 1. Kontrola osobista polega na:

- 1) sprawdzeniu zawartości odzieży i obuwia osoby poddawanej kontroli osobistej, zwanej dalej „osobą kontrolowaną” i przedmiotów, które znajdują się na jej ciele, nie odsłaniając przykrytej odzieżą powierzchni ciała;
- 2) sprawdzeniu zawartości podręcznego bagażu oraz innych przedmiotów, które posiada przy sobie osoba kontrolowana;
- 3) sprawdzeniu zawartości odzieży i obuwia osoby poddawanej kontroli osobistej i przedmiotów, które znajdują się na jej ciele, z odsłonięciem przykrytych odzieżą powierzchni ciała w celu oraz w zakresie niezbędnym do odebrania broni lub innych poszukiwanych przedmiotów, w przypadku gdy ujawniono ich posiadanie przez osobę kontrolowaną podczas sprawdzenia, o którym mowa w pkt 1 i 2 oraz gdy do ich odebrania nie jest wystarczające zastosowanie czynności określonych w pkt 1 i 2;
- 4) sprawdzeniu jamy ustnej, nosa, uszu oraz włosów osoby kontrolowanej;
- 5) w szczególnie uzasadnionych przypadkach sprawdzeniu miejsc intymnych osoby kontrolowanej.

2. Funkcjonariusz dokonuje kontroli osobistej w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby kontrolowanej oraz w zakresie niezbędnym w danych

okolicznościach do zrealizowania celu dokonywanej kontroli. Podczas sprawdzenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 3 i 5, osoba kontrolowana powinna być częściowo ubrana. Funkcjonariusz najpierw sprawdza część odzieży, a przed sprawdzeniem kolejnej części umożliwia osobie włożenie odzieży już sprawdzonej.

3. Czynności sprawdzenia, o których mowa w ust. 1 pkt 1-3, można dokonać wzrokowo, manualnie lub z wykorzystaniem psów służbowych lub środków technicznych niezbędnych do wykrywania materiałów i urządzeń, których posiadanie jest zabronione, w szczególności broni, materiałów wybuchowych, środków odurzających, substancji psychotropowych i ich prekursorów, a czynności sprawdzenia, o których mowa w ust. 1 pkt 4 i 5, wzrokowo lub manualnie.

4. Funkcjonariusz dokonujący kontroli osobistej:

- 1) przystępując do czynności związanych z kontrolą osobistą podaje swoje imię i nazwisko w sposób umożliwiający odnotowanie tych danych, a na żądanie osoby kontrolowanej okazuje również legitymację służbową w taki sposób, aby osoba miała możliwość odczytać i zanotować numer i organ, który wydał legitymację oraz nazwisko funkcjonariusza;
- 2) podaje podstawę prawną i przyczynę podjęcia kontroli osobistej;
- 3) legitymuje osobę kontrolowaną oraz inne osoby, jeżeli uczestniczą w czynności;
- 4) może wezwać osobę kontrolowaną do dobrowolnego wydania przez nią broni lub innych poszukiwanych przedmiotów oraz może żądać opróżnienia przez osobę kontrolowaną kieszeni, innych części odzieży, przedmiotów znajdujących się na ciele osoby kontrolowanej lub przez nią posiadanych, jak również może żądać przyjęcia przez osobę kontrolowaną odpowiednio ukształtowanej pozycji ciała w sposób umożliwiający sprawdzenie miejsc intymnych;
- 5) odbiera osobie kontrolowanej broń lub inne poszukiwane przedmioty;
- 6) sprawdza czy informacje o osobie kontrolowanej, przedmiotach lub dokumentach posiadanych przez tę osobę są przetwarzane w dostępnych krajowych i międzynarodowych systemach informacyjnych przetwarzających informacje, w tym dane osobowe, o osobach podejrzanych o popełnienie przestępstw, osobach zaginionych lub osobach poszukiwanych w związku z ochroną bezpieczeństwa i porządku publicznego lub przetwarzających informacje o skradzionych lub utraconych dokumentach lub przedmiotach w celu ich odnalezienia;

- 7) pobiera niezbędne dane osobowe osoby kontrolowanej lub innych osób jeżeli uczestniczą w czynności oraz dane dotyczące posiadanych przez osobę kontrolowaną dokumentów i podlegających sprawdzeniu przedmiotów, w tym dane osobowe związane z tymi przedmiotami lub utrwalone na tych dokumentach;
- 8) może odstąpić od wykonywania czynności, o których mowa w pkt 1 i 3, z wyjątkiem podania podstawy prawnej i przyczyny dokonania kontroli osobistej w przypadku, gdy czynności te zostały wykonane przez funkcjonariusza bezpośrednio przed przystąpieniem do dokonania kontroli osobistej w ramach realizacji innych uprawnień Biura, w szczególności w związku z legitymowaniem osoby.

5. Kontroli osobistej dokonuje funkcjonariusz tej samej płci, co osoba kontrolowana oraz w miejscu niedostępnym w czasie wykonywania kontroli dla osób postronnych.

6. W przypadku, gdy kontrola osobista musi być dokonana niezwłocznie, w szczególności ze względu na okoliczności mogące stanowić zagrożenie dla życia, zdrowia ludzkiego lub mienia, może jej dokonać funkcjonariusz płci odmienniej niż osoba kontrolowana, także w miejscu niespełniającym warunku, o którym mowa w ust. 5, w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby kontrolowanej.

7. Podczas kontroli osobistej może być obecna osoba przybrana przez dokonującego czynność, a w przypadku gdy nie uniemożliwi to przeprowadzenia kontroli osobistej albo nie utrudni jej przeprowadzenia w istotny sposób, podczas kontroli osobistej może być obecna także osoba wskazana przez osobę kontrolowaną.

8. Osoba kontrolowana jest obowiązana umożliwić funkcjonariuszom dokonanie czynności, o których mowa w ust. 1.

9. Po zakończeniu kontroli osobistej funkcjonariusz poucza osobę kontrolowaną o prawie do złożenia zażalenia, o którym mowa w ust. 11 oraz prawie do żądania sporządzenia protokołu z dokonanej kontroli osobistej.

10. Z kontroli osobistej sporządza się protokół w przypadku, gdy osoba kontrolowana zgłosiła takie żądanie bezpośrednio po jej dokonaniu oraz w przypadku, gdy w toku kontroli znaleziono broń lub inne poszukiwane przedmioty. Protokół zawiera w szczególności:

- 1) oznaczenie czynności, podstawy prawnej i przyczyny jej podjęcia, jej miejsca oraz danych osoby poddanej kontroli i osób w niej uczestniczących, obejmujących w szczególności imię, nazwisko, numer PESEL lub datę urodzenia,

- rodzaj i cechy identyfikacyjne dokumentu, na podstawie którego ustalono tożsamość osoby;
- 2) datę i godzinę rozpoczęcia i zakończenia czynności;
 - 3) dane funkcjonariusza dokonującego czynności obejmujące imię, nazwisko i stanowisko służbowe;
 - 4) miejsce dokonania czynności;
 - 5) przebieg czynności, oświadczenia i wnioski jej uczestników;
 - 6) spis znalezionych i odebranych przedmiotów oraz w miarę potrzeby ich opis;
 - 7) pouczenie osoby o jej prawach;
 - 8) w miarę potrzeby stwierdzenie innych okoliczności dotyczących przebiegu czynności.

11. Osobie kontrolowanej przysługuje zażalenie do sądu rejonowego właściwego ze względu na miejsce dokonania kontroli osobistej, w terminie 7 dni od dnia jej dokonania, w celu zbadania zasadności, legalności oraz prawidłowości jej dokonania oraz prawo żądania sporządzenia protokołu z kontroli osobistej. Do zażalenia stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału 50 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 190412).

12. W przypadku stwierdzenia bezzasadności, nielegalności lub nieprawidłowości dokonania kontroli osobistej sąd zawiadamia o tym prokuratora i Szefa Centralnego Biura Antykorupcyjnego.

13. W przypadku gdy w toku kontroli nie znaleziono broni lub innych poszukiwanych przedmiotów lub w przypadku gdy osoba kontrolowana nie zgłosiła żądania sporządzenia protokołu z dokonanej kontroli, kontrolę osobistą dokumentuje się w dokumentacji służbowej, określając datę, czas, miejsce i przyczynę jej dokonania, dane osób w niej uczestniczących oraz rodzaj i wynik czynności, a także wzmiankę o pouczeniu osoby kontrolowanej, o którym mowa w ust. 9.

14. W przypadku, gdy przedmioty ujawnione w wyniku czynności, o których mowa w ust. 1, stwarzają niebezpieczeństwo dla życia, zdrowia lub mienia, funkcjonariusz, w granicach dostępnych środków, niezwłocznie podejmuje działania zmierzające do usunięcia niebezpieczeństwa.

¹² Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2017 r. poz. 2405 oraz z 2018 r. poz. 5, 106, 138, 201, 730, 771, 942, 1387 i 1467)

15. Zażalenie, o którym mowa w ust. 11, składa się za pośrednictwem jednostki organizacyjnej Centralnego Biura Antykorupcyjnego, której funkcjonariusz dokonał kontroli osobistej. Jednostka organizacyjna, o której mowa w zdaniu pierwszym, niezwłocznie przekazuje zażalenie do sądu rejonowego.

Art. 14ab. 1. Przeglądanie zawartości bagaży lub sprawdzanie ładunków znajdujących się w portach, na dworcach lub innych miejscach odprawy podróżnych lub bagażu oraz w środkach transportu lądowego, wodnego i powietrznego polega na:

- 1) wzrokowej i manualnej kontroli zawartości bagaży lub ładunków, w tym manualnym sprawdzeniu ładunków, elementów konstrukcyjnych bagaży oraz znajdujących się w nich przedmiotów;
- 2) sprawdzeniu bagaży i ładunków z wykorzystaniem psów służbowych lub z wykorzystaniem środków technicznych niezbędnych do wykrywania materiałów i urządzeń zabronionych, w szczególności broni, materiałów wybuchowych, środków odurzających, substancji psychotropowych i ich prekursorów;

2. Czynności, o których mowa w ust. 1, wykonuje się w obecności posiadacza bagaży lub ładunków, a w przypadku gdy nie można ustalić posiadacza bagaży lub ładunków lub w przypadku jego nieobecności w obecności przedstawiciela przewoźnika, spedytora lub agenta morskiego.

3. W przypadku bagaży lub ładunków przyjętych do przewozu czynności, o których mowa w ust. 1, wykonuje się wyłącznie w obecności przedstawiciela przewoźnika, spedytora lub agenta morskiego.

4. W przypadku braku możliwości zapewnienia natychmiastowej obecności osób, o których mowa w ust. 2 i 3, funkcjonariusz może wykonać czynności określone w ust. 1 bez ich obecności, jeżeli z posiadanych informacji wynika, że zwłoka może spowodować zagrożenie dla życia, zdrowia ludzkiego lub mienia, albo gdy istnieje uzasadniona obawa zniszczenia bądź utracenia przedmiotów mogących stanowić dowód w postępowaniu prowadzonym w związku z realizacją zadań, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-2 i 7.

5. Funkcjonariusz w związku z realizacją czynności, o których mowa w ust. 1 ma prawo żądania udostępnienia posiadanych bagaży lub przewożonych ładunków, w tym otwarcia bagażnika oraz udostępnienia przestrzeni bagażowej w środkach komunikacji do przejrzenia, wyjęcia przewożonych bagaży lub ładunków oraz otwarcia i pokazania ich zawartości.

6. Osoby, o których mowa w ust. 2, są obowiązane udostępnić funkcjonariuszowi bagaż lub ładunek do przejrzania lub sprawdzenia, w tym wykonać czynności, o których mowa w ust. 5.

7. Czynności, o których mowa w ust. 1, wykonuje się w miarę możliwości w sposób niepowodujący uszkodzenia przeglądanych bagaży lub ładunków.

8. Przy dokonywaniu czynności, o których mowa w ust. 1, przepisy art. 14aa ust. 4 i ust. 14 stosuje się odpowiednio.

9. Funkcjonariusz po zakończeniu wykonywania czynności, o których mowa w ust. 1, poucza posiadacza bagaży lub ładunków, przedstawiciela przewoźnika, spedytora lub agenta morskiego, w obecności którego dokonano tych czynności, o prawie złożenia zażalenia, o którym mowa w ust. 11 oraz prawie do żądania sporządzenia protokołu z dokonanych czynności.

10. Z dokonania czynności, o których mowa w ust. 1 sporządza się protokół w przypadku, gdy posiadacz bagaży lub ładunków, przedstawiciel przewoźnika, spedytora lub agenta morskiego, w obecności którego dokonano tych czynności, zgłosił takie żądanie bezpośrednio po dokonaniu tych czynności oraz w przypadku, gdy w toku czynności znaleziono broń lub inne poszukiwane przedmioty. Do sporządzenia protokołu stosuje się odpowiednio art. 14aa ust. 10 zdanie drugie.

11. Posiadaczowi bagaży lub ładunków, przedstawicielowi przewoźnika, spedytora lub agenta morskiego, w obecności którego dokonano czynności określonych w ust. 1, przysługuje zażalenie do sądu rejonowego właściwego ze względu na miejsce dokonania czynności, w terminie 7 dni od dnia jej dokonania, w celu zbadania zasadności, legalności oraz prawidłowości jej dokonania oraz prawo żądania sporządzenia protokołu z dokonanych czynności. Do zażalenia stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału 50 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego. W przypadku stwierdzenia bezzasadności, nielegalności lub nieprawidłowości dokonania czynności przepisy art. 14aa ust. 12 stosuje się odpowiednio.

12. W przypadku gdy w toku czynności, o których mowa w ust. 1, nie znaleziono broni lub poszukiwanych przedmiotów lub gdy posiadacz bagaży lub ładunków, przedstawiciel przewoźnika, spedytora lub agenta morskiego, w obecności którego dokonano tych czynności, nie zażądał sporządzenia protokołu, czynności dokumentuje się w dokumentacji służbowej, określając datę, czas, miejsce i przyczynę ich dokonania, dane

osób w niej uczestniczących oraz rodzaj i wynik czynności, a także wzmiankę o pouczeniu osoby o jej prawach, o którym mowa w ust. 9.

13. Zażalenie, o którym mowa w ust. 11, składa się za pośrednictwem jednostki organizacyjnej Centralnego Biura Antykorupcyjnego, której funkcjonariusz dokonał czynności, o której mowa w ust. 1. Jednostka organizacyjna, o której mowa w zdaniu pierwszym, niezwłocznie przekazuje zażalenie do sądu rejonowego.

Art. 14ac. Prezes Rady Ministrów określi w drodze rozporządzenia sposób sporządzania dokumentów, o których mowa w art. 14aa ust. 10 i 13 oraz art. 14ab ust. 10 i 12, a także wzory protokołów, o których mowa w art. 14aa ust. 10 i art. 14ab ust. 10, z uwzględnieniem informacji niezbędnych do udokumentowania podstaw prawnych, celu i zakresu dokonanej kontroli osobistej, przeglądania zawartości bagaży i sprawdzania ładunków w portach i na dworcach oraz w środkach transportu lądowego, powietrznego i wodnego oraz z uwzględnieniem niezbędnych danych osobowych osób, objętych tymi czynnościami, uczestniczących w tych czynnościach oraz dokonujących tych czynności, a także informacji niezbędnych do ustalenia przebiegu i wyniku tych czynności.

Art. 14ad. 1. Funkcjonariusz, który w toku kontroli osobistej, sprawdzenia przewencyjnego, przeglądania zawartości bagażu lub sprawdzania środków transportu i ładunku lub sprawdzenia, o którym mowa w art. 30a ust. 4, ujawnił rzeczy mogące stanowić dowód w sprawie o przestępstwo, którego ściganie należy do zadań CBA, lub podlegające zajęciu w takim postępowaniu, jest obowiązany rzeczy te zatrzymać za pokwitowaniem, a jeżeli ujawnił rzeczy mogące stanowić dowód w sprawie o przestępstwo lub podlegające zajęciu w postępowaniu, którego ściganie nie należy do zadań CBA, jest obowiązany niezwłocznie powiadomić o tym Policję.

2. Od obowiązków, o których mowa w ust. 1, funkcjonariusz może odstąpić, w przypadku wykonywania czynności określonych w art. 19 ust. 1 ustawy.”

3) w art. 30:

a) w ust. 2 pkt po pkt 4 dodaje się punkt 5 w brzmieniu:

„5) dokonywania sprawdzenia przewencyjnego, a także sprawdzania bagaży, środków transportu i ładunków,”

b) ust. 2b otrzymuje brzmienie:

„2b. Czynności, o których mowa w ust. 2 pkt 2a i 3-5, mogą być wykonywane również w miejscu bezpośrednio sąsiadującym z chronionymi urządzeniami, obszarami

lub obiektami, jeżeli jest to niezbędne do zapewnienia ich bezpieczeństwa lub bezpieczeństwa przebywających w nich osób.”

4) po art. 30 dodaje się art. 30a w brzmieniu:

„Art. 30a 1. Sprawdzenie prewencyjne, o którym mowa w art. 30 ust. 2 pkt 5, polega na manualnym sprawdzeniu osoby, zawartości jej odzieży oraz przedmiotów znajdujących się na jej ciele lub przez nią posiadanych, sprawdzeniu za pomocą środków technicznych niezbędnych do wykrywania materiałów i urządzeń niebezpiecznych lub których posiadanie jest zabronione, w szczególności broni, materiałów wybuchowych, środków odurzających, substancji psychotropowych i ich prekursorów, sprawdzeniu biochemicznym lub z wykorzystaniem psów służbowych w zakresie niezbędnym do realizacji celu podejmowanych czynności w danych okolicznościach oraz w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby wobec której czynności są wykonywane.

2. W stosunku do osób zatrzymanych, doprowadzonych lub konwojowanych sprawdzenie prewencyjne może polegać na:

- 1) żądaniu zdjęcia przez osobę poddana kontroli prewencyjnej odzieży i obuwia,
- 2) zdjęciu osobie poddanej kontroli prewencyjnej odzieży i obuwia w przypadku niewykonania żądania, o którym mowa w pkt 1,
- 3) dokonaniu oględzin ciała osoby poddanej kontroli prewencyjnej oraz sprawdzeniu zdjętej odzieży i obuwia, w tym z wykorzystaniem środków, o których mowa w ust. 1,
- 4) żądaniu wydania oraz oddania do depozytu, lub w celu zajęcia lub zabezpieczenia:
 - a) środków płatniczych i przedmiotów wartościowych, dokumentów tożsamości, środków łączności oraz urządzeń technicznych służących do rejestrowania i odtwarzania informacji,
 - b) przedmiotów, które mogą stanowić zagrożenie dla życia i zdrowia lub bezpieczeństwa osoby poddanej kontroli prewencyjnej lub innych osób albo bezpieczeństwa przeprowadzanych czynności, w tym broni lub przedmiotów, których posiadanie jest zabronione lub innych niebezpiecznych przedmiotów mogących służyć do popełnienia przestępstwa lub wykroczenia albo przedmiotów mogących stanowić dowód w postępowaniu prowadzonym w związku z realizacją zadań, o których mowa w art. 5 ust. 1 lub podlegających przepadkowi,

5) odebraniu przedmiotów, o których mowa w pkt 4 oraz odpowiednio ich przyjęciu do depozytu, zabezpieczeniu lub zajęciu,

– w szczególności gdy czynności te przeprowadza się w przypadku zatrzymywania osoby zgodnie z art. 14 ust. 1 pkt 3, lub innej czynności związanej z osobą zatrzymaną, konwojowaną lub doprowadzoną z innymi osobami lub po każdorazowej utracie kontaktu wzrokowego z osobą konwojowaną lub doprowadzaną.

3. Czynności, o których mowa w ust. 2 pkt 1-3, wykonuje się w sposób umożliwiający osobie pozostawanie części odzieży na ciele, a po sprawdzeniu zdjętej odzieży jej włożenie przed zdjęciem pozostałej niesprawdzonej części odzieży oraz w warunkach zapewniających poszanowanie jej intymności.

4. Sprawdzanie bagaży, środków transportu i ładunków polega na sprawdzeniu zawartości bagaży i sprawdzeniu ładunku poprzez ręczne sprawdzenie ładunków i elementów konstrukcyjnych bagaży oraz znajdujących się w nich przedmiotów lub sprawdzenie bagaży i ładunków z wykorzystaniem urządzeń i sprzętu specjalistycznego lub psów służbowych oraz sprawdzeniu środków transportu z wykorzystaniem urządzeń i sprzętu specjalistycznego lub psów służbowych, jeżeli jest to niezbędne dla zapewnienia bezpieczeństwa ochranianych obiektów.

5. Do sprawdzenia prewencyjnego przepisy art. 14aa ust. 5-6 i 14 stosuje się odpowiednio.”

5) w art. 36 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Funkcjonariusz kontrolujący, z zachowaniem przepisów o ochronie informacji niejawnych, może swobodnie poruszać się na terenie jednostki kontrolowanej bez obowiązku uzyskiwania przepustki oraz zwolniony jest od kontroli osobistej i sprawdzenia prewencyjnego, jeżeli przewiduje je wewnętrzny regulamin jednostki kontrolowanej.”

Art. 11. W ustawie z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1542 i 1669) w art. 18:

1) w ust. 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) żądania od osób wymienionych w pkt 1 i 2 przekazania do depozytu przedmiotów niebezpiecznych i przedmiotów niedozwolonych, dokonywania kontroli osobistej tych osób i kontroli ich odzieży, ubrania i przeglądania zawartości bagaży oraz innych przedmiotów, które posiadają przy sobie, sprawdzenia pojazdów wjeżdżających oraz wyjeżdżających, a także ładunków tych pojazdów, również przy użyciu urządzeń

technicznych i psów specjalnych wyszkolonych w zakresie wyszukiwania środków odurzających i substancji psychotropowych lub materiałów wybuchowych;”;

- 2) po ust. 3 dodaje się ust. 3a-3c w brzmieniu:

„3a. Kontrola osobista, o której mowa w ust. 1 pkt 3, może polegać na:

- 1) oględzinach ciała,
- 2) sprawdzeniu jamy ustnej, nosa, uszu oraz włosów, lub
- 3) sprawdzeniu bielizny, a także, w szczególnie uzasadnionych przypadkach - miejsc intymnych.

3b. Kontroli osobistej, o której mowa w ust. 1 pkt 3, dokonuje co najmniej dwóch funkcjonariuszy tej samej płci co osoba kontrolowana, w odrębnym pomieszczeniu niedostępnym w czasie wykonywania kontroli dla osób postronnych. Podczas sprawdzenia, o którym mowa w ust. 3a pkt 3, osoba kontrolowana powinna być częściowo ubrana.

3c. Z przebiegu kontroli osobistej, o której mowa w ust. 1 pkt 3, sporządza się protokół.”;

- 3) ust. 7 otrzymuje brzmienie:

„7. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy tryb działań, o których mowa w ust. 1 pkt 1-3 i 5-8 oraz ust. 3a-3c, sposoby ich realizacji oraz sposób postępowania funkcjonariuszy w tym zakresie, mając na względzie zapewnienie skuteczności działań podejmowanych przez funkcjonariuszy.”.

Art. 12. W ustawie z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2017 r. poz. 2206, z późn. zm.) w art. 412:

- 1) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Cudzoziemiec przy przyjęciu do strzeżonego ośrodka lub aresztu dla cudzoziemców i podczas pobytu w ośrodku lub areszcie podlega kontroli osobistej na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 2365 i 2405 oraz z 2018 r. poz. 106, 138, 650, 730 894 i 1544).,,;

- 2) uchyla się ust. 2;

- 3) użyte w ust. 3 wyrazy „szczegółowego sprawdzenia,, zastępuje się wyrazami „kontroli osobistej,,.

Art. 13. W ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o Służbie Ochrony Państwa (Dz. U. z 2018 r. poz. 138, 650, 730, 1544, 1562, 1669) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 21:

a) pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3. dokonywać kontroli osobistej polegającej na sprawdzeniu zawartości odzieży i obuwia osoby kontrolowanej oraz przedmiotów, które znajdują się na jej ciele, włącznie z żądaniem zdjęcia odzieży i obuwia, sprawdzeniu jamy ustnej, nosa, uszu i włosów osoby kontrolowanej, jeżeli jest to niezbędne dla zapewnienia bezpieczeństwa ochranianych osób i obiektów, o których mowa w art. 3 pkt 1;,,;

b) po pkt 3 dodaje się pkt 3a i 3b w brzmieniu:

„3a. przeglądać zawartość bagaży i sprawdzać ładunki poprzez ręczne sprawdzenie ładunków i elementów konstrukcyjnych bagaży oraz znajdujących się w nich przedmiotów lub sprawdzenie bagaży i ładunków z wykorzystaniem urządzeń i sprzętu specjalistycznego lub psów służbowych, jeżeli jest to niezbędne dla zapewnienia bezpieczeństwa ochranianych osób i obiektów, o których mowa w art. 3 pkt 1;

3b. sprawdzać pomieszczenia oraz środki transportu z wykorzystaniem urządzeń i sprzętu specjalistycznego lub psów służbowych, jeżeli jest to niezbędne dla zapewnienia bezpieczeństwa ochranianych osób lub obiektów, o których mowa w art. 3 pkt 1;,,;

c) pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4. dokonywać kontroli bezpieczeństwa osób wchodzących na teren obiektów, o których mowa w art. 3 pkt 1 lit. e oraz f, a także na teren innych wydzielonych przez SOP stref bezpieczeństwa, środków transportu lądowego, powietrznego lub wodnego służących do przewozu osób ochranianych, tras ich przejazdu, pojazdów, bagaży, przesyłek, obiektów, obszaru w formie:

- a) kontroli manualnej lub
- b) sprawdzenia za pomocą środków technicznych niezbędnych do wykrywania materiałów i urządzeń niebezpiecznych lub
- c) sprawdzenia biochemicznego lub
- d) sprawdzenia z wykorzystaniem psów służbowych

- w zakresie niezbędnym do realizacji zadań, o których mowa w art. 3 pkt 1 lit. a - e;,,;

2) po art. 21 dodaje się art. 21a w brzmieniu:

„Art. 21a. 1. Sprawdzenia, o którym mowa w art. 21 pkt 3, można dokonać w formie:

- a) kontroli manualnej lub

- b) sprawdzenia za pomocą środków technicznych niezbędnych do wykrywania materiałów i urządzeń niebezpiecznych lub
- c) sprawdzenia biochemicznego lub
- d) sprawdzenia z wykorzystaniem psów służbowych.

2. Kontrola bezpieczeństwa, o której mowa w art. 21 pkt 4, polega na sprawdzeniu zawartości odzieży i obuwia osoby oraz przedmiotów, które znajdują się na jej ciele, włącznie z żądaniem zdjęcia odzieży i obuwia, sprawdzeniu jamy ustnej, nosa, uszu i włosów osoby, przeglądaniu zawartości jej bagaży lub sprawdzaniu ładunków oraz znajdujących się w nich przedmiotów.,,;

3) art. 23 otrzymuje brzmienie:

„Art. 23. 1. Czynności, o których mowa w art. 21, powinny być wykonywane w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby, wobec której zostają podjęte oraz w zakresie niezbędnym w danych okolicznościach do zrealizowania celu dokonywanej czynności.

2. Po przeprowadzeniu czynności, o których mowa w art. 21, funkcjonariusz poucza osobę wobec której dokonano czynności o prawie złożenia zażalenia, o którym mowa odpowiednio w ust. 3 lub 4.,,;

3. Na sposób prowadzenia czynności, o których mowa w art. 21, z wyjątkiem czynności określonych w pkt 3 i 3a, przysługuje zażalenie do właściwego miejscowo prokuratora w terminie 7 dni od dnia dokonania czynności. Do zażalenia stosuje się odpowiednio przepisy Rozdziału 50 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1904¹³) zwanej dalej „Kodeksem postępowania karnego,,.

4. W celu zbadania zasadności, legalności i prawidłowości dokonania czynności, o których mowa w art. 21 pkt 3 i 3a, przysługuje zażalenie do sądu rejonowego właściwego ze względu na miejsce przeprowadzania czynności w terminie 7 dni od dokonania czynności. Do zażalenia stosuje się odpowiednio przepisy Rozdziału 50 „Kodeksu postępowania karnego,,.

5. Zażalenie składa się za pośrednictwem komórki organizacyjnej SOP, w której pełni służbę funkcjonariusz SOP, który dokonał czynności, o których mowa w art. 21 pkt

¹³ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2017 r. poz. 2405 oraz z 2018 r. poz. 5, 106, 138, 201, 730, 771, 942, 1387 i 1467)

3 i 3a. Komórka organizacyjna SOP, o której mowa w zdaniu pierwszym, jest zobowiązana do niezwłocznego przekazania zażalenia sądowi rejonowemu właściwemu ze względu na miejsce przeprowadzania czynności.,,;

4) w art. 26:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Kontroli osobistej dokonuje funkcjonariusz tej samej płci co osoba kontrolowana oraz w miejscu niedostępnym w czasie wykonywania kontroli dla osób postronnych.,’

b) po ust. 2 dodaje się ust. 3 – 4 w brzmieniu:

„3. W przypadku, gdy kontrola osobista musi być dokonana niezwłocznie, w szczególności ze względu na okoliczności mogące stanowić zagrożenie dla życia, zdrowia ludzkiego lub mienia, może jej dokonać funkcjonariusz płci odmiennej niż osoba kontrolowana, a także może ona zostać dokonana w miejscu niespełniającym warunku określonego w ust. 2.

4. Funkcjonariusz dokonujący kontroli osobistej, poza czynnościami, o których mowa w art. 24:

1) podaje podstawę prawną i przyczynę podjęcia czynności;
2) legitymuje osobę kontrolowaną oraz inne osoby, jeżeli uczestniczą w czynności;
3) może wezwać osobę kontrolowaną do dobrowolnego wydania przez nią broni lub innych niebezpiecznych przedmiotów służących do popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary lub których posiadanie jest zabronione oraz może żądać opróżnienia przez osobę kontrolowaną kieszeni, innych części odzieży, przedmiotów znajdujących się na ciele osoby kontrolowanej lub przez nią posiadanych;

4) odbiera osobie kontrolowanej broń lub inne niebezpieczne przedmioty służące do popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary lub których posiadanie jest zabronione;

5) sprawdza czy informacje o osobie kontrolowanej, przedmiotach lub dokumentach posiadanych przez tę osobę są przetwarzane w dostępnych SOP systemach informacyjnych krajowych i międzynarodowych przetwarzających informacje, w tym dane osobowe, o osobach podejrzanych o popełnienie przestępstw, osobach zaginionych lub osobach poszukiwanych w związku z ochroną bezpieczeństwa i porządku publicznego lub przetwarzających informacje o skradzionych lub utraconych dokumentach lub przedmiotach w celu ich odnalezienia. ” ;

5) art. 30 otrzymuje brzmienie:

„Art. 30. 1. W przypadku, gdy w toku przeprowadzania czynności, o których mowa w art. 21 pkt 3-4, znaleziono przedmioty mogące stworzyć niebezpieczeństwo dla życia, zdrowia ludzkiego lub mienia lub przedmioty służące do popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary lub których posiadanie jest zabronione lub na żądanie osoby złożone bezpośrednio po dokonaniu czynności, sporządza się odpowiednio protokół kontroli osobistej, protokół przeglądania zawartości bagaży lub sprawdzenia ładunków, protokół sprawdzenia pomieszczenia oraz środków transportu. Czynności, o których mowa w art. 21 pkt 5, dokumentuje się w protokole ujęcia.

2. Protokół zawiera w szczególności:

- 1) oznaczenie czynności, podstawy prawnej i przyczyny jej podjęcia, jej miejsca oraz danych osoby, wobec której dokonano czynności i osób w niej uczestniczących, obejmujących w szczególności imię, nazwisko, numer PESEL lub datę urodzenia, rodzaj i cechy identyfikacyjne dokumentu, na podstawie którego ustalono tożsamość osoby;
- 2) datę i godzinę rozpoczęcia i zakończenia czynności;
- 3) dane funkcjonariusza dokonującego czynności obejmujące stopień, imię, nazwisko oraz nazwę komórki organizacyjnej SOP, w której pełni służbę;
- 4) przebieg czynności, oświadczenia i wnioski jej uczestników;
- 5) spis znalezionych i odebranych przedmiotów oraz w miarę potrzeby ich opis;
- 6) pouczenie osoby o jej prawach;
- 7) w miarę potrzeby stwierdzenie innych okoliczności dotyczących przebiegu czynności.

3. Jeżeli w toku przeprowadzania czynności, o których mowa w art. 21 pkt 3-5, znaleziono przedmioty mogące stworzyć niebezpieczeństwo dla życia, zdrowia ludzkiego lub mienia lub przedmioty służące do popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary lub których posiadanie jest zabronione protokół, o którym mowa w ust. 1, przekazuje się do jednostki organizacyjnej Policji właściwej dla miejsca przeprowadzenia czynności.

4. W przypadku, gdy przedmioty ujawnione w wyniku czynności służbowych stwarzają niebezpieczeństwo dla życia, zdrowia ludzkiego lub mienia, funkcjonariusz jest obowiązany podjąć działania zmierzające do usunięcia niebezpieczeństwa.

5. W przypadku, gdy w toku przeprowadzania czynności, o których mowa w art. 21 pkt 3-4, nie znaleziono przedmiotów mogących stworzyć niebezpieczeństwo dla życia, zdrowia ludzkiego lub mienia lub przedmioty służące do popełnienia czynu zabronionego

pod groźbą kary lub których posiadanie jest zabronione lub osoba poddana tym czynnościom nie zgłosiła żądania sporządzenia protokołu z dokonanej czynności, dokonanie czynności dokumentuje się w dokumentacji służbowej, odnotowując rodzaj, czas, miejsce i wynik czynności oraz imiona, nazwiska i funkcje osób w nich uczestniczących.

6. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia pouczenia o przysługujących prawach oraz wzory protokołów, o których mowa w ust. 1, mając na względzie prawidłowe pouczenie osoby kontrolowanej albo ujętej o przysługującej jej prawach oraz z uwzględnieniem niezbędnych danych osobowych osób objętych tymi czynnościami, uczestniczących w tych czynnościach oraz dokonujących tych czynności, a także informacji niezbędnych do ustalenia przebiegu i wyniku tych czynności.”

Art. 14. W ustawie z dnia 26 stycznia 2018 r. o Straży Marszałkowskiej (Dz. U. poz. 729, 1669) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 12:

a) pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4. dokonywać kontroli osobistej polegającej na sprawdzeniu zawartości odzieży i obuwia osoby kontrolowanej oraz przedmiotów, które znajdują się na jej ciele, włącznie z żądaniem zdjęcia odzieży i obuwia, sprawdzeniu jamy ustnej, nosa, uszu i włosów osoby kontrolowanej, jeżeli jest to niezbędne dla zapewnienia bezpieczeństwa ochranianych osób i obiektów, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1 i 2;”;

b) po pkt 4 dodaje się pkt 4a i pkt 4b w brzmieniu:

„4a. przeglądać zawartość bagaży i sprawdzać ładunki poprzez ręczne sprawdzenie ładunków i elementów konstrukcyjnych bagaży oraz znajdujących się w nich przedmiotów lub sprawdzenie bagaży i ładunków z wykorzystaniem urządzeń i sprzętu specjalistycznego lub psów służbowych, jeżeli jest to niezbędne dla zapewnienia bezpieczeństwa ochranianych osób i obiektów, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1 i 2;

4b. sprawdzać pomieszczenia oraz środki transportu z wykorzystaniem urządzeń i sprzętu specjalistycznego lub psów służbowych, jeżeli jest to niezbędne dla zapewnienia bezpieczeństwa ochranianych osób lub obiektów, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1 i 2;”;

c) po ust. 1 dodaje się ust. 1a i ust. 1b w brzmieniu:

„ust. 1a. Sprawdzenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 4, można dokonać w formie, o której mowa w ust. 1 pkt 7 lit. a i b.

ust. 1b. Kontrola bezpieczeństwa, o której mowa w ust. 1 pkt 7, polega na sprawdzeniu zawartości odzieży i obuwia osoby oraz przedmiotów, które znajdują się na jej ciele, włącznie z żądaniem zdjęcia odzieży i obuwia, sprawdzeniu jamy ustnej, nosa, uszu i włosów osoby, przeglądaniu zawartości jej bagaży lub sprawdzaniu ładunków oraz znajdujących się w nich przedmiotów.”;

d) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Czynności, o których mowa w ust. 1 pkt 1-4b i 7, powinny być wykonywane w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby, wobec której zostają podjęte oraz w zakresie niezbędnym w danych okolicznościach do zrealizowania celu dokonywanej czynności.

e) po ust. 6 dodaje się ust. 6a w brzmieniu:

„6a. Po przeprowadzeniu czynności, o których mowa w ust. 1 pkt 1-4b i 7, funkcjonariusz poucza osobę, wobec której dokonano czynności, o prawie złożenia zażalenia, o którym mowa odpowiednio w ust. 7 lub ust. 7b.”;

f) ust. 7 otrzymuje brzmienie:

„7. Na sposób prowadzenia czynności, o których mowa w ust. 1, z wyjątkiem czynności określonych w pkt 4 i 4a, przysługuje zażalenie do właściwego miejscowo prokuratora w terminie 7 dni od dnia dokonania czynności. Do zażalenia stosuje się odpowiednio przepisy Rozdziału 50 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1904¹⁴) zwanej dalej „Kodeksem postępowania karnego”.

g) po ust. 7 dodaje się ust. 7a - 7g w brzmieniu:

„7a. W celu zbadania zasadności, legalności i prawidłowości dokonania czynności, o których mowa w ust. 1 pkt 4 i 4a, przysługuje zażalenie do sądu rejonowego właściwego ze względu na miejsce przeprowadzania czynności w terminie 7 dni od dokonania czynności. Do zażalenia stosuje się odpowiednio przepisy Rozdziału 50 „Kodeksu postępowania karnego”.

¹⁴ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2017 r. poz. 2405 oraz z 2018 r. poz. 5, 106, 138, 201, 730, 771, 942, 1387 i 1467)

7b. Zażalenie składa się za pośrednictwem Komendanta Straży Marszałkowskiej, który zobowiązany do niezwłocznego przekazania zażalenia sądowi rejonowemu właściwemu ze względu na miejsce przeprowadzania czynności.”;

7c. W przypadku, gdy w toku przeprowadzania czynności, o których mowa w ust. 1 pkt 4 - 4b, znaleziono przedmioty mogące stworzyć niebezpieczeństwo dla życia, zdrowia ludzkiego lub mienia lub przedmioty służące do popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary lub których posiadanie jest zabronione lub na żądanie osoby złożone bezpośrednio po dokonaniu czynności, sporządza się odpowiednio protokół kontroli osobistej, protokół przeglądania zawartości bagaży lub sprawdzenia ładunków, protokół sprawdzenia pomieszczenia oraz środków transportu. Czynności, o których mowa w ust. 1 pkt 3, dokumentuje się w protokole ujęcia.

7d. Protokół zawiera w szczególności:

1) oznaczenie czynności, podstawy prawnej i przyczyny jej podjęcia, jej miejsca oraz danych osoby, wobec której dokonano czynności i osób w niej uczestniczących, obejmujących w szczególności imię, nazwisko, numer PESEL lub datę urodzenia, rodzaj i cechy identyfikacyjne dokumentu, na podstawie którego ustalono tożsamość osoby;

2) datę i godzinę rozpoczęcia i zakończenia czynności;

3) dane funkcjonariusza Straży Marszałkowskiej dokonującego czynności obejmujące stopień, imię, nazwisko;

4) przebieg czynności, oświadczenia i wnioski jej uczestników;

5) spis znalezionych i odebranych przedmiotów oraz w miarę potrzeby ich opis;

6) pouczenie osoby o jej prawach;

7) w miarę potrzeby stwierdzenie innych okoliczności dotyczących przebiegu czynności.

7e. Jeżeli w toku przeprowadzania czynności, o których mowa w ust. 1 pkt 4 - 4b, znaleziono przedmioty mogące stworzyć niebezpieczeństwo dla życia, zdrowia ludzkiego lub mienia lub przedmioty służące do popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary lub których posiadanie jest zabronione protokół, o którym mowa w ust. 7d, przekazuje się do jednostki organizacyjnej Policji właściwej dla miejsca przeprowadzenia czynności.

7f. W przypadku, gdy przedmioty ujawnione w wyniku czynności służbowych stwarzają niebezpieczeństwo dla życia, zdrowia ludzkiego lub mienia, funkcjonariusz jest obowiązany podjąć działania zmierzające do usunięcia niebezpieczeństwa.

7g. W przypadku, gdy w toku przeprowadzania czynności, o których mowa w ust. 1 pkt 4 - 4b, nie znaleziono przedmiotów mogących stworzyć niebezpieczeństwo dla życia, zdrowia ludzkiego lub mienia lub przedmioty służące do popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary lub których posiadanie jest zabronione lub osoba poddana tym czynnościom nie zgłosiła żądania sporządzenia protokołu z dokonanej czynności, dokonanie czynności dokumentuje się w dokumentacji służbowej, odnotowując rodzaj, czas, miejsce i wynik czynności oraz imiona, nazwiska i funkcje osób w nich uczestniczących.";

h) ust. 8 otrzymuje brzmienie:

8. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia pouczenia o przysługujących prawach oraz wzory protokołów, o których mowa w ust. 7c, mając na względzie prawidłowe pouczenie osoby kontrolowanej albo ujętej o przysługującej jej prawach oraz z uwzględnieniem niezbędnych danych osobowych osób objętych tymi czynnościami, uczestniczących w tych czynnościach oraz dokonujących tych czynności, a także informacji niezbędnych do ustalenia przebiegu i wyniku tych czynności.";

2) w art. 13:

a) w ust. 1 cyfrę „4” zastępuje się oznaczeniem „4b”;

b) w ust. 3 wyrazy „pkt 1,” zastępuje się wyrazami "pkt 1 i 2,"

3) po art. 14 dodaje się art. 14a w brzmieniu:

„1. Osoba, która ma być poddana kontroli osobistej, może żądać obecności przy tej czynności osoby wskazanej przez siebie oraz osoby przybranej przez prowadzącego czynności, jeżeli obecność tych osób nie utrudni lub nie umożliwi dokonania kontroli.

2. Kontroli osobistej dokonuje funkcjonariusz tej samej płci co osoba kontrolowana oraz w miejscu niedostępnym w czasie wykonywania kontroli dla osób postronnych.

3. W przypadku, gdy kontrola osobista musi być dokonana niezwłocznie, w szczególności ze względu na okoliczności mogące stanowić zagrożenie dla życia, zdrowia ludzkiego lub mienia, może jej dokonać funkcjonariusz płci odmiennej niż osoba kontrolowana, a także może ona zostać dokonana w miejscu niespełniającym warunku określonego w ust. 2.

4. Funkcjonariusz dokonujący kontroli osobistej, poza czynnościami, o których mowa w art. 13 ust. 1:

1) legitymuje osobę kontrolowaną oraz inne osoby, jeżeli uczestniczą w czynności;

2) może wezwać osobę kontrolowaną do dobrowolnego wydania przez nią broni lub innych niebezpiecznych przedmiotów służących do popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary lub których posiadanie jest zabronione oraz może żądać opróżnienia przez osobę kontrolowaną kieszeni, innych części odzieży, przedmiotów znajdujących się na ciele osoby kontrolowanej lub przez nią posiadanych;

3) odbiera osobie kontrolowanej broń lub inne niebezpieczne przedmioty służące do popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary lub których posiadanie jest zabronione;

4) sprawdza czy informacje o osobie kontrolowanej, przedmiotach lub dokumentach posiadanych przez tę osobę są przetwarzane w dostępnych Straży Marszałkowskiej systemach informacyjnych krajowych i międzynarodowych przetwarzających informacje, w tym dane osobowe, o osobach podejrzanych o popełnienie przestępstw, osobach zaginionych lub osobach poszukiwanych w związku z ochroną bezpieczeństwa i porządku publicznego lub przetwarzających informacje o skradzionych lub utraconych dokumentach lub przedmiotach w celu ich odnalezienia.”;

Art. 15. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie:

- 1) art. 23 ust. 10 ustawy, o której mowa w art. 7,
- 2) art. 14 ust. 10 ustawy, o której mowa w art. 10,
- 3) art. 18 ust. 7 ustawy, o której mowa w art. 11,
- 4) art. 12 ust. 8 ustawy, o której mowa w art. 14,

- zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie odpowiednio:

- 1) art. 23 ust. 10 ustawy, o której mowa w art. 7 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą,
 - 2) art. 14 ust. 10 ustawy, o której mowa w art. 10 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą,
 - 3) art. 18 ust. 7 ustawy, o której mowa w art. 11 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą,
 - 4) art. 12 ust. 8 ustawy, o której mowa w art. 14 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą,
- nie dłużej niż przez okres 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 16. Ustawa wchodzi w życie w ciągu 7 dni od daty ogłoszenia.

Uzasadnienie

Przedstawiony projekt ustawy o zmianie ustawy o Policji oraz niektórych innych ustaw stanowi wykonanie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 grudnia 2017 r. sygn. akt K 17/14 (Dz. U. poz. 2405). Na mocy niniejszego wyroku Trybunał Konstytucji orzekł że:

1) art. 219 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego oraz art. 44 § 2 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia w zakresie, w jakim przewiduje przeszukanie osoby, nie określając granic tego przeszukania jest niezgodny z art. 41 ust. 1 i art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji,

2) przepisy niżej wymienionych ustaw oraz wydanych na ich podstawie aktów wykonawczych:

- art. 15 ust. 1 pkt 5 oraz art. 15 ust. 7 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji,
- art. 11 ust. 1 pkt 2 oraz art. 11 ust. 2a lit. a ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej,
- art. 12 ust. 1 pkt 3a oraz art. 20 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych;
- art. 13 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 marca 2001 r. o Biurze Ochrony Rządu;
- art. 17 ust. 1 pkt 10 oraz art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych,
- art. 23 ust. 1 pkt 5 oraz art. 23 ust. 76 pkt 1 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu,
- art. 44 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego,
- art. 14 ust. 1 pkt 5 oraz art. 14 ust. 7 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym

w zakresie, w jakim w jakim uprawniam funkcjonariuszy, strażników gminnych i żołnierzy do dokonywania kontroli osobistej, nie określając granic tej kontroli, są niezgodne z art. 41 ust. 1 i art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji, a w zakresie, w jakim nie przewidują sądowej kontroli zgodności z prawem dokonywania kontroli osobistej, są niezgodne z art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji.

Mając na uwadze treść rozstrzygnięcia Trybunału Konstytucyjnego konieczne jest dostosowanie przepisów wskazanych ustaw w zakresie określenia granic przeszukania oraz uprawnień funkcjonariuszy do dokonywania kontroli osobistej do standardów konstytucyjnych zagwarantowanych w art. 41 ust. 1, art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 oraz art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji.

Zgodnie ze standardami określonymi w art. 41 ust. 1 Konstytucji każdemu zapewnia się nietykalność osobistą i wolność osobistą, a pozbawienie lub ograniczenie wolności może nastąpić tylko na zasadach i w trybie określonych w ustawie. Ponadto na podstawie art. 47 Konstytucji każdy ma prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym. Natomiast ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób, jednakże ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw (art. 31 ust. 3 Konstytucji). Dodać należy, iż zgodnie ze standardami określonymi w art. 45 ust. 1 Konstytucji każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy,

niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Natomiast w myśl art. 77 ust. 2 Konstytucji ustawa nie może nikomu zamykać drogi sądowej dochodzenia naruszonych wolności lub praw.

Wymienione standardy konstytucyjne bezwzględnie muszą znajdować odzwierciedlenie przy dokonywaniu przeszukania oraz kontroli osobistej przez funkcjonariuszy w ramach przyznanых im ustawowych uprawnień jako czynności ingerującej w nietykalność osobistą osoby, a także prawo do jej prywatności. Trybunał przyjął bowiem, że czynności faktyczne podejmowane w ramach kontroli osobistej są równoznaczne z wkroczeniem organu władzy publicznej w sferę konstytucyjnie chronionych wolności i nietykalności osobistej, a przez to stanowią ingerencję w nietykalność osobistą chronioną na podstawie art. 41 ust. 1 Konstytucji i w prawo do prywatności chronione na podstawie art. 47 Konstytucji. Dodać należy, iż Rzecznik Praw Obywatelskich w swoim wniosku inicjującym sprawę sygn. K 17/14, jak i Trybunał Konstytucyjny w wyroku w tej sprawie, nie kwestionował samego uprawnienia funkcjonariuszy służb do przeprowadzania kontroli osobistej i przeszukania osoby, ani katalogu sytuacji, w których czynności te mogą być podejmowane. Przedmiotem wniosku Rzecznika Praw Obywatelskich, a następnie rozstrzygnięcia Trybunału Konstytucyjnego jest formalna strona regulacji polegająca na niedostatecznym – z punktu widzenia konstytucyjnej ochrony wolności i praw człowieka i obywatela – stopniu szczegółowości ustawowej regulacji kontroli osobistej i przeszukania polegającej na niedostatecznym określeniu w ustawach, a przez to i braku możliwości odtworzenia na ich podstawie istoty tych czynności, tj. wskazania czynności faktycznych podejmowanych w toku kontroli osobistej, czy przeszukania. Trybunał wskazał również, iż ustawodawca powinien odróżnić pojęcie „przeszukania” od pojęcia „kontroli osobistej” wyznaczając granice między nimi. Te granice powinny być wyznaczone, odczytując rozstrzygnięcie Trybunału, granicami ingerencji w nietykalność osobistą i prawo do prywatności osoby, tj. zakresem czynności, jakie funkcjonariusz dokonujący przeszukania lub kontroli osobistej jest uprawniony wykonać w ramach przeszukania oraz jakie jest uprawniony wykonać w ramach kontroli osobistej. W obecnych uwarunkowaniach prawnych granica oraz zakres czynności wykonywanych w ramach przeszukania i kontroli osobistej nie są wyznaczone normami ustawowymi. W rezultacie w kontekście obecnych przepisów ustawowych zakres czynności faktycznych podejmowanych w ramach czynności procesowej jaką jest przeszukanie może być tożsamy z zakresem czynności administracyjno-porządkowej, jaką jest kontrola osobista, a także zakres ten może być dowolnie ustalony przez organ dokonujący przeszukania i kontroli osobistej, co nie spełnia standardów konstytucyjnych dotyczących ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela podlegających ochronie w Konstytucji (art. 31 ust. 3), a także konstytucyjnego wymogu określenia w ustawie zasad i trybu ingerencji organu władzy publicznej w nietykalność i wolność osobistą (art. 41 ust. 1).

W ocenie Trybunału nie chodzi o zobowiązanie ustawodawcy do ustanawiania legalnej definicji każdej czynności stanowiącej ograniczenie danego prawa lub wolności i rozbudowywania treści ustaw ponad konieczność. Trybunał uznał, że ze względu na dynamizm stanów faktycznych, w których funkcjonariusze korzystają ze swych uprawnień, wyczerpująca regulacja kontroli osobistej okazałaby się nieefektywna, bo wiązałaby ręce uprawnionym. Nie jest też intencją Trybunału eliminowanie z języka prawnego zwrotów niedookreślonych – koniecznego, bo chroniącego przed nadmierną kazuistyką elementu każdego systemu prawnego – przenoszących obowiązek konkretyzacji normy prawnej na organy stosujące prawo, wyposażone w pewien zakres władzy dyskrecyjnej (por. wyrok TK z 31 marca 2005 r., sygn. SK 26/02, OTK ZU nr 3/A/2005, poz. 29 oraz powołane tam orzeczenia, a także wyroki TK z: 17 października 2000 r., sygn. SK 5/99, OTK ZU nr 7/2000, poz. 254; 16 stycznia 2006 r., sygn. SK 30/05, OTK ZU nr 1/A/2006, poz. 2 i 30 maja

2007 r., sygn. SK 68/06, OTK ZU nr 6/A/2007, poz. 53). Niemniej, jak stwierdził Trybunał, konieczne jest ustanowienie norm *ex ante* legitymizujących podjęcie jasno określonych zachowań, dzięki którym zakres interwencji byłby przewidywalny dla wszystkich, którzy mogliby być jej poddani. Ustawodawca powinien podążyć drogą pośrednią między dosłownością sztywnej instrukcji postępowania, a wieloznacznością i niekompletnością kładącą się cieniem na zaskarżonych przez wnioskodawcę przepisach. Poza sporem, w ocenie Trybunału, pozostaje przy tym, że w odniesieniu do przepisów bezpośrednio oddziałujących na wolności i prawa konstytucyjne, zwłaszcza o charakterze osobistym, wymagania co do ich czytelności powinny być rygorystycznie wypełniane. W odniesieniu do czynności najgłębiej wkraczających w sferę intymności człowieka celowe jest rozważenie ich uzależnienia od apriorycznej kontroli sądowej. Ponadto Trybunał zwrócił uwagę na ugruntowaną w jego orzecznictwie zasadę, zgodnie z którą im silniej regulacja ustawowa dotyczy kwestii podstawowych dla pozycji jednostki, tym szersza musi być regulacja ustawowa i tym mniej miejsca pozostaje dla odesłań do aktów wykonawczych. W tych kwestiach, zdaniem Trybunału, jeżeli ustawodawca korzysta z owych odesłań, musi znacznie dokładniej wyznaczyć treść przyszłych rozporządzeń (por. wyroki TK z: 16 października 2000 r., sygn. K 16/99, OTK nr 7/2000, poz. 253; 31 marca 2009 r., sygn. K 28/08, OTK ZU nr 3/A/2009, poz. 28; 4 listopada 2014 r., sygn. U 4/14, OTK ZU nr 10/A/2014, poz. 110). W ocenie Trybunału Konstytucyjnego, na gruncie analizowanej sprawy jest oczywiste, że ustawodawca nie uczynił zadość temu warunkowi, a w konsekwencji pozwolił organom władzy wykonawczej ukształtować zasadnicze elementy regulacji prawnej bezpośrednio i ściśle związanej ze sferą praw i wolności konstytucyjnych.

W kwestii prawa do sądu oraz prawa do zaskarżania orzeczeń i decyzji Trybunał stwierdził, co wielokrotnie powtarzał, że z art. 45 ust. 1 Konstytucji wynika, aby prawem do sądu objąć możliwie najszerszy zakres spraw. Jego zakres uzupełnia zasada demokratycznego państwa prawnego, z której wynika dyrektywa interpretacyjna zakazująca zawężającej wykładni prawa do sądu. Konstytucja wprowadza więc domniemanie drogi sądowej. W ocenie Trybunału na gruncie rozpatrywanej sprawy K 17/14 szczególną uwagę należy zwrócić na prawo dostępu do sądu (uruchomienia postępowania). Trybunał stwierdził, iż nie kwestionuje przyjętego przez prawodawcę modelu kontroli wypadków stosowania kontroli osobistej, którego pierwszym elementem jest zażalenie wnoszone do prokuratora. Stoi jednak na stanowisku, że kontrola dokonywana przez prokuratora nie może zastąpić kontroli dokonywanej przez sąd, który – dzięki swej niezależności i niezawisłości sędziów – zapewnia jednostce pełną ochrony przed arbitralnością władzy (por. wyrok TK o sygn. K 38/07). Ocenę tę, zdaniem Trybunału, wspiera także odniesienie do art. 236 KPK oraz art. 44 § 5 KPW, które przewidują możliwość wniesienia zażalenia na postanowienie o przeszukaniu (zarówno osoby, jak i pomieszczenia) oraz na dokonaną czynność do sądu rejonowego, w którego okręgu toczy się postępowanie przygotowawcze. Ochronę kodeksową sprawuje zatem sąd; ma ona także szerszy zakres, gdyż obejmuje nie tylko sposób przeprowadzenia przeszukania, ale także jego zasadność i celowość. W ocenie Trybunału dysproporcji środków ochrony podmiotów poddanych przeszukaniu i tych poddanych kontroli osobistej, nie można wytłumaczyć odmiennością dolegliwości ingerencji, która *de lege lata*, jak wyżej wykazano, jest nie do końca jasna. Co więcej, jak stwierdził Trybunał, mimo że w obu wypadkach mamy do czynienia ze zdarzeniami faktycznymi, ich sądowa weryfikacja dopuszczalna jest jedynie na gruncie KPK i KPW. Ponadto, jak wskazała Trybunał, w piśmiennictwie zwraca się uwagę, że przeprowadzenie pozaprocesowej kontroli osobistej dopuszczalne jest dopiero w związku z zaistnieniem uzasadnionego podejrzenia popełnienia czynu zabronionego, który to moment pokrywa się z chwilą, w której zachodzą podstawy do wszczęcia postępowania przygotowawczego i podjęcia odpowiednich działań, w tym przeszukania osoby, jej odzieży i

podręcznych przedmiotów (zob. D. Szumiło-Kulczycka, op. cit., s. 36 i n.). To „pokrewieństwo” procesowych i pozaprocesowych form ingerencji w konstytucyjnie chronione prawa i wolności, opierające się na przesłance prawdopodobieństwa popełnienia czynu zabronionego, nasuwa wniosek o konieczności uregulowania w sposób zbliżony także uprawnień jednostki w zakresie uruchomienia kontroli podjętych względem niej czynności. Uprawnienia te, w ocenie Trybunału, powinny zostać uregulowane w sposób zapewniający porównywalny poziom ochrony przed arbitralnością władzy (zob. wyrok TK z 16 marca 2004 r., sygn. K 22/03, OTK ZU nr 3/A/2004, poz. 20). Dokonanie kontroli osobistej powinno zatem podlegać kontroli niezależnego sądu. W związku z powyższym, ze względu na brak sądowej kontroli postanowienia prokuratora, regulacja ta narusza prawo do sądu przez to, że zamyka drogę sądową ochrony konstytucyjnych wolności i praw (por. wyrok o sygn. K 38/07).

Wprawdzie wyrok Trybunału Konstytucyjnego nie rozstrzyga o niezgodności podstaw prawnych, zakresu i trybu przeglądania zawartości bagaży lub sprawdzania ładunku z przepisami Konstytucji, jednakże z uwagi na fakt, że są to czynności ingerujące w prawo do prywatności, a także w prawo do autonomii informacyjnej zgodnie z art. 47 i art. 51 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji stanowią materię wymagającą ustawowej regulacji. Ponadto z uwagi na tożsamy cel dokonywania kontroli osobistej oraz przeglądania zawartości bagaży lub sprawdzania ładunku znajdującego się w portach, na dworcach oraz w środkach transportu lądowego, wodnego i powietrznego, a także z uwagi na podobieństwo tych czynności lub w określonych przypadkach konieczność i zasadność dokonania łącznie kontroli osobistej oraz przeglądania bagaży lub sprawdzania ładunku zasadnym jest uregulowanie na poziomie ustawy zasad i trybu korzystania również z tych uprawnień. Jednocześnie Trybunał Konstytucyjny wprost w uzasadnieniu do wyroku sygn. akt 17/14 w części III pkt 6.3.4. wskazał, iż dokonanie kontroli osobistej (przeglądanie zawartości bagaży, sprawdzanie) powinno zatem podlegać kontroli niezależnego sądu oraz ze względu na brak sądowej kontroli postanowienia prokuratora, regulacja narusza prawo do sądu przez to, że zamyka drogę sądową ochrony konstytucyjnych wolności i praw. Tym samym intencją Trybunału Konstytucyjnego było objęcie kontrolą sądu również czynności przeglądania zawartości bagaży oraz sprawdzania ładunku w portach i na dworcach oraz w środkach transportu lądowego, powietrznego i wodnego.

Niniejszy projekt zakłada realizację ww. wyroku przez doprecyzowanie w art. 227 k.p.k., iż granice przeszukania, w tym także przeszukania osoby, wyznacza ich cel, którym jest znalezienie rzeczy mogących stanowić dowód w sprawie lub podlegających zajęciu w postępowaniu karnym. Warunkiem podjęcia przeszukania osoby są uzasadnione podstawy, że wymienione rzeczy tam się znajdują. Z drugiej zaś strony zmiana redakcji art. 227 k.p.k., przyjęta w niniejszym projekcie podkreśla potrzebę podejmowania działań przez funkcjonariuszy publicznych z zachowaniem należytej staranności, ukierunkowanej na poszanowanie prywatności i godności osoby przeszukiwanej. Utrzymana została reguła, iż przeszukiwanie osoby ale także zatrzymanie rzeczy winno być przeprowadzone bez wyrządzania niepotrzebnych szkód i dolegliwości.

Zgodnie z treścią zmienionego art. 15 ust. 1 pkt 5 ustawy o Policji policjanci wykonując czynności, o których mowa w art. 14, mają prawo dokonywania kontroli osobistej, a także przeglądania zawartości bagaży i sprawdzania ładunków w portach i na dworcach oraz w środkach transportu lądowego, powietrznego i wodnego, w razie istnienia uzasadnionego podejrzenia popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary lub w celu znalezienia broni lub innych niebezpiecznych przedmiotów mogących służyć do popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary lub przedmiotów, których posiadanie jest zabronione, albo przedmiotów mogących stanowić dowód

w postępowaniu prowadzonym w związku z realizacją zadań, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 1, 2, 3a, 4, 4a, 6 i 7 ustawy o Policji oraz przepisów innych ustaw określających zadania Policji lub podlegających przepadkowi w razie uzasadnionego przypuszczenia posiadania przez osobę broni lub takich przedmiotów lub uzasadnionego przypuszczenia ich użycia do popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary – na zasadach i w sposób określony w art. 15d i art. 15e. Nowa treść normatywna przepisu art. 15 ust. 1 pkt 5 ustawy o Policji zawiera dodatkową przesłankę dla dokonania kontroli osobistej, a także przeglądania zawartości bagaży i sprawdzania ładunków w portach i na dworcach oraz w środkach transportu lądowego, powietrznego i wodnego, tj. w celu znalezienia broni lub innych niebezpiecznych przedmiotów mogących służyć do popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary, lub których posiadanie jest zabronione, albo przedmiotów mogących stanowić dowód w postępowaniu lub podlegających przepadkowi w razie uzasadnionego przypuszczenia posiadania przez osobę broni lub takich przedmiotów lub uzasadnionego przypuszczenia ich użycia do popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary. Te same przesłanki, jak w przypadku dokonania kontroli osobistej, będą podstawą wykonywania przez Policję uprawnienia przeglądania zawartości bagaży i sprawdzania ładunków w portach i na dworcach oraz w środkach transportu lądowego, powietrznego i wodnego, co wynika z tożsamyh celów, jakim służyć mają czynności dokonywane w ramach kontroli osobistej oraz przeglądania zawartości bagaży i sprawdzania ładunku w portach i na dworcach oraz w środkach transportu lądowego, powietrznego i wodnego, a także z faktu, iż niejednokrotnie konieczne jest dokonanie tych czynności jednocześnie. W przepisach art. 15d ustawy o Policji uregulowany został sposób postępowania przy dokonywaniu kontroli osobistej oraz zasady jej dokonywania. Przepisy art. 15d ustawy o Policji w znacznej mierze opierają się na rozwiązaniach zawartych w § 14 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 września 2015 r. w sprawie postępowania przy wykonywaniu niektórych uprawnień policjantów (Dz. U. poz. 1565).

W art. 15d ust. 1 ustawy o Policji określony został zakres czynności faktycznych (zachowań), jaki obejmuje dokonanie kontroli osobistej.

Do zakresu czynności objętych kontrolą osobistą dodano czynności polegające na sprawdzeniu zawartości odzieży i obuwia osoby poddawanej kontroli osobistej i przedmiotów, które znajdują się na jej ciele, z odsłonięciem przykrytych odzieżą powierzchni ciała w celu oraz w zakresie niezbędnym do odebrania broni lub przedmiotów, o których mowa w art. 15 ust. 1 pkt 5, w przypadku, gdy ujawniono ich posiadanie przez osobę kontrolowaną podczas sprawdzenia, o którym mowa w art. 15d ust. 1 pkt 1 i 2 oraz gdy do ich odebrania nie jest wystarczające zastosowanie czynności określonych w art. 15d ust. 1 pkt 1 i 2. Do zakresu czynności objętych kontrolą osobistą dodano również czynność polegającą na sprawdzeniu jamy ustnej, nosa, uszu oraz włosów osoby kontrolowanej, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach, sprawdzeniu pozostałych części ciała, w tym przykrytych odzieżą. Dla zapewnienia zgodności regulacji z zasadą proporcjonalności wkroczenia organu władzy w prawa i wolności podlegające ochronie konstytucyjnej, czynność określona w art. 15d ust. 1 pkt 3 polegającą na sprawdzeniu zawartości odzieży osoby poddawanej kontroli osobistej i przedmiotów, które znajdują się na jej ciele, z odsłonięciem przykrytych odzieżą powierzchni ciała ma charakter subsydiarny względem czynności wskazanych w art. 15d ust. 1 pkt 1 i 2 i znajduje zastosowanie jedynie w przypadku, gdy podczas wykonywania tych czynności ujawniono broń lub inne niebezpieczne przedmioty oraz gdy czynności te nie były wystarczające do ich odebrania.

W art. 15d ust. 2 projektowanych zmian określona została klauzula minimalizowania zakresu ingerencji związanej z kontrolą osobistą w dobra osobiste osoby poddawanej tej kontroli oraz

stosowania adekwatnych do okoliczności środków ingerencji (proporcjonalnego zakresu i rodzaju czynności). Tym samym norma nakazuje wykonywanie czynności w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby kontrolowanej oraz w zakresie niezbędnym w danych okolicznościach do zrealizowania celu dokonywanej kontroli. Wskazano również, że podczas sprawdzenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 3 i 5 osoba kontrolowana powinna być częściowo ubrana. Obowiązkiem policjanta jest sprawdzenie części odzieży, a przed sprawdzeniem kolejnej, umożliwienie włożenia odzieży już sprawdzonej.

W art. 15d ust. 3 ustawy o Policji określono sposób przeprowadzenia kontroli osobistej.

W projektowanej treści art. 15d ust. 4 określone zostały obowiązki i uprawnienia funkcjonariusza Policji dokonującego kontroli osobistej.

W przepisach art. 15d ust. 5 – 7 unormowano szczegółowe zasady i tryb dokonywania kontroli osobistej. Odnoszą się one do obecnych regulacji zawartych w § 14 rozporządzenia z dnia 29 września 2015 r. w sprawie postępowania przy wykonywaniu niektórych uprawnień policjantów. W ust. 5 wskazano, iż kontroli osobistej dokonuje funkcjonariusz Policji tej samej płci, co osoba kontrolowana oraz w miejscu niedostępnym w czasie wykonywania kontroli dla osób postronnych. Odstępstwo od tego warunku zostało określone w ust. 6, zgodnie z którym w przypadku, gdy kontrola osobista musi być dokonana niezwłocznie, w szczególności ze względu na okoliczności mogące stanowić zagrożenie dla życia, zdrowia ludzkiego lub mienia, może jej dokonać funkcjonariusz płci odmiennej niż osoba kontrolowana, także w miejscu niespełniającym warunku, o którym mowa w ust. 5, w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby kontrolowanej. Natomiast ust. 7 dotyczy możliwości uczestniczenia w toku dokonywania kontroli osobistej osób przybranych przez funkcjonariusza Policji lub osobę kontrolowaną. Zgodnie z projektowaną normą podczas kontroli osobistej może być obecna osoba przybrana przez dokonującego czynność, a w przypadku gdy nie uniemożliwi to przeprowadzenia kontroli osobistej albo nie utrudni jej przeprowadzenia w istotny sposób, może być obecna także osoba wskazana przez osobę kontrolowaną. W ust. 8 wskazano, że osoba kontrolowana jest obowiązana umożliwić policjantom dokonanie czynności, o których mowa w ust. 1.

W przepisach art. 15d ust. 9 projektowanych zmian określono obowiązek funkcjonariusza Policji pouczenia osoby poddanej kontroli osobistej o jej prawach stanowiąc, że po zakończeniu kontroli osobistej policjant poucza osobę kontrolowaną o prawie do złożenia zażalenia, o którym mowa w ust. 11 oraz prawie do żądania sporządzenia protokołu z dokonanej kontroli osobistej. Zasady dokumentowania dokonanej kontroli osobistej i jej przebiegu zostały określone w art. 15d ust. 10 i 13. W ust. 10 przyjęto, że z kontroli osobistej sporządza się protokół w przypadku, gdy osoba kontrolowana zgłosiła takie żądanie bezpośrednio po jej dokonaniu oraz w sytuacji, gdy w toku kontroli znaleziono broń lub przedmioty, o których mowa w art. 15 ust. 1 pkt 5 ustawy. W pozostałych przypadkach kontrolę osobistą dokumentuje się w dokumentacji służbowej. Elementy protokołu zostały określone w zdaniu drugim ust. 10.

Przepisy art. 15d ust. 11 i 12 regulują prawa osoby poddanej kontroli osobistej oraz konsekwencje wynikające z sądowej kontroli zasadności, legalności i prawidłowości dokonania kontroli osobistej. W ust. 11 określono, iż osobie kontrolowanej przysługuje zażalenie do sądu rejonowego właściwego ze względu na miejsce dokonania kontroli osobistej, w terminie 7 dni od dnia jej dokonania, w celu zbadania zasadności, legalności oraz prawidłowości jej dokonania oraz prawo żądania sporządzenia protokołu z kontroli osobistej. Do zażalenia stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału 50 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1904 z późn. zm.). Natomiast z treści ust. 12 wynika, że w przypadku stwierdzenia

bezzasadności, nielegalności lub nieprawidłowości dokonania kontroli osobistej sąd zawiadamia o tym prokuratora i kierownika jednostki organizacyjnej Policji nadrzędnej nad jednostką organizacyjną Policji, w której pełni służbę policjant, który dokonał kontroli osobistej. Przepisy art. 15b ust. 11 i 12 wprowadzane do ustawy o Policji, wzorowane na trybie postępowania i zasadach wnoszenia zażalenia na zatrzymanie, odpowiadają rozstrzygnięciu Trybunału Konstytucyjnego w zakresie zapewnienia zaskarżalności do sądu zasadności, legalności i prawidłowości dokonania kontroli osobistej. Jednocześnie celem uproszczenia trybu wnoszenia zażalenia do sądu oraz uniknięcia nadmiernej przewlekłości rozpatrywania zażalenia uznano za właściwe składanie przez osobę zażalenia do sądu rejonowego właściwego według miejsca dokonania kontroli osobistej, bez konieczności uprzedniego składania zażalenia do prokuratora. Taki tryb postępowania przyczyni się do sprawniejszego i szybszego rozpatrywania spraw zainicjowanych na skutek zażaleń na dokonanie kontroli osobistej, bez konieczności nadmiernego rozbudowywania procedur w tym zakresie, prowadzących w znacznej mierze do przewlekłości postępowań.

W przepisach art. 15d ust. 14 określono sposób postępowania z ujawnionymi podczas kontroli osobistej przedmiotami stwarzającymi niebezpieczeństwo dla życia, zdrowia lub mienia.

W projektowanym art. 15e ustawy o Policji uregulowano zasady i tryb postępowania przy wykonywaniu uprawnienia Policji do przeglądania zawartości bagaży lub sprawdzania ładunków znajdujących się w portach, na dworcach oraz w środkach transportu lądowego, wodnego i powietrznego. W ust. 1 określony został zakres czynności faktycznych (zachowań) jaki obejmuje przeglądanie zawartości bagaży lub sprawdzanie ładunków znajdujących się w portach, na dworcach oraz w środkach transportu lądowego, wodnego i powietrznego.

W art. 15e ust. 2 – 4 ustawy o Policji unormowane zostały warunki wykonywania czynności przeglądania zawartości bagaży lub sprawdzania ładunków znajdujących się w portach, na dworcach oraz w środkach transportu lądowego, wodnego i powietrznego. W ust. 2 wskazano, że czynności, o których mowa w ust. 1 wykonuje się w obecności posiadacza bagaży lub ładunków, a w przypadku gdy nie można ustalić posiadacza bagaży lub ładunków lub w przypadku jego nieobecności – w obecności przedstawiciela przewoźnika, spedytora lub agenta morskiego. W ust. 3 określono, że w przypadku przeglądania bagażu lub sprawdzania ładunków przyjętych do przewozu czynność należy wykonać w obecności przedstawiciela przewoźnika, spedytora lub agenta morskiego. Odstępstwo od warunków określonych w ust. 2 i 3 normuje ust. 4 określając, iż w przypadku braku możliwości zapewnienia natychmiastowej obecności wskazanych osób, policjant może wykonać czynności określone w ust. 1 bez ich udziału, jeżeli z posiadanych informacji wynika, że zwłoka może spowodować zagrożenie dla życia, zdrowia ludzkiego lub mienia, albo gdy istnieje uzasadniona obawa zniszczenia bądź utracenia rzeczy mogących stanowić dowód w postępowaniu albo podlegających przepadkowi.

Przepis art. 15e ust. 5 określono uprawnienie policjanta do żądania udostępnienia posiadanych bagaży lub przewożonych ładunków, w tym otwarcia bagażnika oraz udostępnienia przestrzeni bagażowej w środkach komunikacji do przejrzenia, wyjęcia przewożonych bagaży lub ładunków oraz otwarcia i pokazania ich zawartości. W ust. 6 określono odpowiadające uprawnieniu określone w ust. 5 obowiązki osób, o których mowa w ust. 2, poprzez wskazanie, że są one obowiązane udostępnić policjantowi bagaż lub ładunek do przejrzenia lub sprawdzenia, w tym wykonać czynności wymienione w ust. 5. W art. 15e ust. 7 zawarto nakaz wykonywania czynności ustanowionych w art. 15e ust. 1 w sposób, w miarę możliwości, niepowodujący uszkodzenia przeglądanych bagaży lub ładunków. Niniejszy nakaz ma na celu minimalizowanie negatywnych

skutków związanych z wykonywanymi czynnościami przeglądania bagaży i sprawdzania ładunków, w tym minimalizowania ewentualnego uszkodzenia przeglądanej mienia.

Natomiast w art. 15e ust. 8 zawarto odwołanie do odpowiedniego stosowania obowiązków i uprawnień wskazanych w art. 15d ust. 4 i 14 przy wykonywaniu czynności przeglądania zawartości bagaży lub sprawdzania ładunków znajdujących się w portach, na dworcach oraz w środkach transportu lądowego, wodnego i powietrznego.

Obowiązki funkcjonariusza Policji związane z pouczeniem posiadacza bagaży lub ładunku, przedstawiciela przewoźnika, spedytora lub agenta morskiego, w obecności którego dokonano przeglądania bagaży lub sprawdzania ładunku normuje art. 15e ust. 9 ustawy o Policji, zgodnie z którym policjant po zakończeniu wykonywania czynności, o których mowa w ust. 1, poucza posiadacza bagaży lub ładunków, przedstawiciela przewoźnika, spedytora lub agenta morskiego, w obecności którego dokonano tych czynności, o prawie złożenia zażalenia, o którym mowa w ust. 11 oraz prawie do żądania sporządzenia protokołu z dokonanych czynności.

Dokumentowanie dokonania czynności przeglądania zawartości bagaży lub sprawdzania ładunków znajdujących się w portach, na dworcach oraz w środkach transportu lądowego, wodnego i powietrznego normują przepisy art. 15e ust. 10 i 12 projektu, w których zasady postępowania policjantów w tym zakresie określono analogicznie, jak w przypadku dokonywania kontroli osobistej.

Prawa posiadacza bagaży lub ładunków, przedstawiciela przewoźnika, spedytora lub agenta morskiego, w obecności którego dokonano czynności przeglądania bagaży lub sprawdzania ładunków przysługujące w związku z dokonaniem tych czynności zostały określone w art. 15e ust. 11 ustawy o Policji. Na podstawie art. 15e ust. 11 posiadaczowi bagaży lub ładunków, przedstawicielowi przewoźnika, spedytora lub agenta morskiego, w obecności którego dokonano czynności określonych w ust. 1, przysługuje zażalenie do sądu rejonowego właściwego ze względu na miejsce dokonania czynności, w terminie 7 dni od dnia jej dokonania, w celu zbadania zasadności, legalności oraz prawidłowości jej dokonania oraz prawo żądania sporządzenia protokołu z dokonanych czynności. Do zażalenia stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału 50 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego. W przypadku stwierdzenia bezzasadności, nielegalności lub nieprawidłowości dokonania czynności przepisy art. 15d ust. 12 stosuje się odpowiednio.

W przepisach art. 15f wprowadzanych do ustawy o Policji zawarto upoważnienie dla ministra właściwego do spraw wewnętrznych do określenia w drodze rozporządzenia sposobu sporządzania dokumentów, o których mowa w art. 15d ust. 10 i 13 oraz art. 15e ust. 10 i 12, a także wzorów protokołów określonych w art. 15d ust. 10 i art. 15e ust. 10. Ponadto przepis art. 15f zawiera również upoważnienie dla ministra właściwego do spraw wewnętrznych do określenia w drodze rozporządzenia sposobu postępowania w jednostkach organizacyjnych Policji ze złożonym zażaleniem na dokonanie czynności, o których mowa w art. 15d i 15e, celem nadania mu biegu, a także sposobu postępowania z protokołami i dokumentacją służbową sporządzonymi w wyniku dokonania tych czynności.

Jednocześnie w projekcie uregulowano prawo funkcjonariuszy Policji do dokonywania sprawdzenia prewencyjnego osób oraz wydawania osobom poleceń określonego zachowania się. Wprawdzie mając na względzie literalne brzmienie wyroku wskazany zakres regulacji wykracza poza jego ramy, niemniej jednak jest z nim treściowo powiązany.

Dodawany w art. 15 ust. 1 ustawy o Policji pkt 9 lit. a dotyczy zdefiniowania i ustanowienia na poziomie ustawy uprawnienia Policji do dokonywania sprawdzenia prewencyjnego osób w związku z ich dostępem na teren obiektów lub obszarów ochraniających przez Policję lub w

związku z zabezpieczeniem przez Policję imprez masowych lub zgromadzeń, w tym bagaży lub przedmiotów posiadanych przez te osoby, a także środków transportu lądowego, powietrznego, wodnego lub pojazdów, którymi się poruszają w związku z dostępem do tych obiektów lub obszarów, w celu ochrony przed bezprawnymi zamachami na życie lub zdrowie osób lub mienie lub w celu ochrony przed nieuprawnionymi działaniami skutkującymi zagrożeniem życia i zdrowia lub bezpieczeństwa i porządku publicznego, a także zapobiegania zdarzeniom o charakterze terrorystycznym. Przepis art. 15 pkt 9 lit. b ustanawia na poziomie ustawy uprawnienie Policji do dokonywania sprawdzenia prewencyjnego osób doprowadzonych oraz osób konwojowanych w celu ochrony przed bezprawnymi zamachami na życie lub zdrowie osób lub mienie, a także w celu ochrony przed nieuprawnionymi działaniami skutkującymi zagrożeniem życia i zdrowia lub bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym w celu znalezienia i odebrania przedmiotów, które swoimi właściwościami mogą spowodować zagrożenie dla życia i zdrowia lub bezpieczeństwa przeprowadzanych czynności. Jednocześnie zdefiniowano pojęcie „osoby doprowadzanej” oraz „osoby konwojowanej”. Ponadto wskazano, że sprawdzeniem prewencyjnym objęte będą również osoby zatrzymywane przez Policję w przypadkach określonych w art. 15 ust. 1 pkt 2 – 3 ustawy o Policji oraz osoby zatrzymane, w tym przez inne uprawnione organy, osoby przyjmowane lub umieszczone w jednostkach organizacyjnych Policji w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, w pokojach przejściowych, w tymczasowych pomieszczeniach przejściowych lub w policyjnych izbach dziecka.

Obecnie uprawnienie do dokonywania sprawdzenia prewencyjnego wskazanych powyżej osób nie jest uregulowane w ustawie o Policji, lecz wynika z rozporządzeń oraz zarządzenia Komendanta Głównego Policji odnoszących się do czynności „sprawdzania lub szczegółowego sprawdzania”.

Nie ulega wątpliwości, iż „sprawdzenie” lub „szczegółowe sprawdzenie” uregulowane w wymienionych powyżej rozporządzeniach oraz zarządzeniu Komendanta Głównego Policji stanowi ingerencję w prawa i wolności określone w art. 41 ust. 1 Konstytucji RP (Każdemu zapewnia się nietykalność osobistą i wolność osobistą. Pozbawienie lub ograniczenie wolności może nastąpić tylko na zasadach i w trybie określonych w ustawie), a ograniczenie tych praw i wolności powinno być określone w ustawie. „Sprawdzenie” lub „szczegółowe sprawdzenie” opisane powyżej stanowi w istocie swoistego rodzaju kontrolę osobistą, lecz podejmowaną nie w następstwie ziszczenia się przesłanek dla kontroli osobistej określonych w art. 15 ust. 1 pkt 5 ustawy o Policji (w razie istnienia uzasadnionego podejrzenia popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary), ale kontrolę podejmowaną wobec osób, których wolność osobista już została ograniczona na podstawie ustawy w związku z ich zatrzymaniem, doprowadzaniem, konwojowaniem, umieszczeniem w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych, pokoju przejściowym, tymczasowym pomieszczeniu przejściowym lub policyjnej izbie dziecka, a której celem jest ochrona przed bezprawnymi zamachami na życie lub zdrowie osób lub mienie, a także ochrona przed nieuprawnionymi działaniami skutkującymi zagrożeniem życia i zdrowia lub bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym znalezienie i odebranie przedmiotów, których użycie ze względu na ich właściwości może spowodować zagrożenie dla życia i zdrowia lub bezpieczeństwa przeprowadzanych czynności. Tym samym kontrola osób, których wolność osobista została ograniczona na skutek innych czynności podjętych na podstawie prawa (osób zatrzymanych, doprowadzanych, konwojowanych) nie jest podejmowana na podstawie przesłanek właściwych dla kontroli osobistej określonej w art. 15 ust. 1 pkt 5, ani w celach określonych dla tej kontroli. Wobec innych celów dokonywania sprawdzenia prewencyjnego osób, których wolność osobista została

ograniczona na skutek innych czynności podjętych na podstawie prawa, zasadnym jest uregulowanie w ustawie o Policji takiej kontroli osób niezależnie od kontroli osobistej. Z uwagi na to, iż celem sprawdzenia osób, których wolność osobista została ograniczona na skutek innych czynności podjętych na podstawie prawa, jest zapobieżenie zagrożeniom dla bezpieczeństwa tych osób, jak również bezpieczeństwa funkcjonariuszy Policji wykonujących czynności w stosunku do tych osób, a także zapobieżenia ze strony osób zatrzymanych, konwojowanych lub doprowadzanych zagrożeniom bezpieczeństwa, życia i zdrowia innych osób, właściwym jest ustanowienie tego sprawdzenia jako „sprawdzenia prewencyjnego”. Koniecznym jest zatem zdefiniowane w ustawie o Policji sprawdzenia prewencyjnego oraz określenie jego zakresu przedmiotowego i podmiotowego, co znalazło odzwierciedlenie w projektowanym przepisie art. 15 ust. 1 pkt 9.

Projektowana zmiana w art. 15 ust. 1 ustawy o Policji poprzez dodanie pkt 10 ustanawia prawo funkcjonariuszy Policji wydawania osobom poleceń określonego zachowania się w granicach niezbędnych do wykonania czynności określonych w pkt 1 – 5 i 9 ustawy lub wykonania innych czynności służbowych podejmowanych w zakresie i w celu realizacji ustawowych zadań Policji lub w granicach niezbędnych do ochrony przed zatarciem śladów przy zabezpieczaniu miejsca zdarzenia lub w celu uniknięcia bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa osób lub mienia, gdy jest to niezbędne do sprawnego i zgodnego z prawem wykonania tych czynności oraz realizacji ustawowych zadań Policji albo uniknięcia zatarcia śladów przestępstwa lub wykroczenia. Wskazane uprawnienie odnosi się do analogicznych uprawnień (nieco odmiennie językowo zdefiniowanych) jakimi dysponują inne służby m.in. Centralne Biuro Antykorupcyjne w art. 14 ust. 1 pkt 1¹ ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1993 z późn. zm.), Żandarmeria Wojskowa w art. 17 ust. 1 pkt 11² ustawy z dnia 21 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 430), Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego w art. 23 ust. 1 pkt 1³ ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz. U. z 2017 r. poz. 1920 z późn. zm.), czy Służba Ochrony Państwa w art. 21 ust. 1 pkt 1⁴ ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Służbie Ochrony Państwa (Dz. U. z 2018 r. poz. 138). Wprowadzane w ustawie o Policji uprawnienie do wydawania poleceń przez funkcjonariusza Policji stanowi dopełnienie uprawnień Policji już ukonstytuowanych w art. 15 ust. 1 pkt 1 – 5 ustawy o Policji, w zakresie, w jakim jest to niezbędne do prawidłowego i zgodnego z prawem ich wykonania. Ponadto stanowi dopełnienie uprawnień Policji do wykonania innych czynności służbowych podejmowanych w zakresie i w celu realizacji ustawowych zadań Policji (tj. innych aniżeli wymienione w art. 15 ustawy o Policji), które determinują konieczność wydawania osobom wiążących poleceń w celu zagwarantowania prawidłowego wykonania czynności. Uprawnienie do wydawania poleceń ma również istotne znaczenie dla dokonywania kontroli osobistej, a także przeglądania zawartości bagaży i sprawdzania ładunków w portach i na

¹⁾ Art. 14 ust. 1 pkt 1 Funkcjonariusze CBA, wykonując czynności służące realizacji zadań, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1, mają prawo wydawania osobom poleceń określonego zachowania się, w granicach niezbędnych do wykonania czynności, o których mowa w pkt 2-5.

²⁾ Art. 17 ust. 1 pkt 11 Żołnierze Żandarmerii Wojskowej, wykonując zadania, o których mowa w art. 4, wobec osób określonych w art. 3 ust. 2 mają prawo udzielania pouczeń oraz wydawania rozkazów (poleceń) w granicach niezbędnych do wykonania czynności służbowej.

³⁾ Art. 23 ust. 1 pkt 1 Funkcjonariusze ABW, wykonując czynności służące realizacji zadań, o których mowa w art. 5 ust. 1, mają prawo wydawania osobom poleceń określonego zachowania się, w granicach niezbędnych do wykonania czynności, o których mowa w pkt 2-5, albo w celu uniknięcia bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa osób lub mienia.

⁴⁾ Art. 21 ust. 1 pkt 1 Funkcjonariusz, wykonując zadania, o których mowa w art. 3, ma prawo wydawać polecenia osobom, których zachowanie stwarza lub może stworzyć zagrożenie dla bezpieczeństwa osób lub obiektów podlegających ochronie SOP, a w szczególności wydawać polecenia: a) opuszczenia przez takie osoby określonego miejsca, b) zatrzymania pojazdu, c) usunięcia pojazdu z miejsca postoju, d) usunięcia innych urządzeń lub oddania ich do depozytu.

dworcach oraz w środkach transportu lądowego, powietrznego i wodnego umożliwiając – przed przystąpieniem do dokonania faktycznych czynności składających się na kontrolę osobistą, czy też przeglądanie zawartości bagaży i sprawdzanie ładunków – żądania dobrowolnego wydania przez osobę broni lub innych niebezpiecznych przedmiotów mogących służyć do popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary, lub których posiadanie jest zabronione albo przedmiotów mogących stanowić dowód w postępowaniu lub podlegających przepadkowi, co w rezultacie może spowodować odstąpienie od bardziej ingerujących w prawo do prywatności osoby (do decydowania o swoim życiu prywatnym) środków władczego działania organu. Ponadto celem eliminowania arbitralności działania funkcjonariusza organu korzystającego z uprawnienia do wydawania poleceń określonego zachowania się wprowadzono na zasadzie proporcjonalności obowiązek i jednocześnie warunek korzystania z tego uprawnienia, tj. wymóg zachowania granic niezbędności do wykonania czynności określonych w art. 15 ust. 1 pkt 1 – 5 ustawy o Policji oraz do wykonywania innych czynności służbowych Policji podejmowanych w zakresie i w celu realizacji ustawowych zadań Policji, a także spełnienie przesłanki niezbędności do sprawnego i zgodnego z prawem wykonania tych czynności, jak również niezbędności dla realizacji ustawowych zadań Policji.

Zmiana w art. 15 ust. 7 polega na wyłączeniu możliwości złożenia zażalenia na sposób przeprowadzenia czynności do właściwego miejscowo prokuratora w odniesieniu do kontroli osobistej oraz przeglądania zawartości bagaży i sprawdzania ładunków w portach i na dworcach oraz w środkach transportu lądowego, powietrznego i wodnego, gdyż uprawnienia te zostały objęte – na mocy projektowanych przepisów art. 15d ust. 9 i art. 15e ust. 10 – kontrolą sądu mającą na celu zbadanie zasadności, legalności oraz prawidłowości tych czynności. Natomiast w zakres zastosowania art. 15 ust. 7 ustawy o Policji zostało włączone uprawnienie z art. 15 ust. 1 pkt 10 do wydawania osobom poleceń określonego zachowania się.

Zmiana w art. 15 ust. 8 ustawy o Policji dotyczy wyłączenia z zakresu upoważnienia Rady Ministrów do określenia w drodze rozporządzenia sposobu postępowania policjantów przy dokonywaniu kontroli osobistej, a także przeglądania zawartości bagaży i sprawdzania ładunków w portach i na dworcach oraz w środkach transportu lądowego, powietrznego i wodnego oraz wzory dokumentów obowiązujących w tych sprawach, gdyż materia została objęta przepisami art. 15d – 15e wprowadzanymi do ustawy o Policji. Ponadto w zakres podlegający uregulowaniu w rozporządzeniu został włączony sposób postępowania oraz wzory dokumentów obowiązujących przy wykonywaniu uprawnień określonych w art. 15 ust. 1 pkt 9 i 10, wydawania osobom poleceń określonego zachowania się w granicach niezbędnych do wykonania czynności określonych w pkt 1 – 5 i 9 lub w granicach niezbędnych do ochrony przed zatarciem śladów przy zabezpieczaniu miejsca zdarzenia lub w celu uniknięcia bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa osób lub mienia, gdy jest to niezbędne do sprawnego i zgodnego z prawem wykonania tych czynności albo uniknięcia zatarcia śladów przestępstwa lub wykroczenia. Zgodnie z upoważnieniem ustawowym rozporządzenie ma zostać wydane mając na względzie zapewnienie skuteczności działań podejmowanych przez Policję oraz poszanowanie praw osób, wobec których działania te są podejmowane, a także niezbędność dokumentowanych czynności.

Mając na względzie to, że Żandarmeria Wojskowa jest swoistą policją w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, która posiada uprawnienia tożsame z policyjnymi postanowiono przyjąć regulacje naprawcze w ustawie z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych w sposób możliwie tożsamy jak w ustawie 6 kwietnia 1990 r. o Policji. W art. 17 ust. 1 pkt 10 ustawy uregulowano kontrolę osobistą oraz przeszukanie bagażu. Sposób wykonywania tych uprawnień przez żołnierzy Żandarmerii Wojskowej wskazano w dodanym

odpowiednio art. 17a i 17b ustawy w granicach rozwiązań policyjnych. W art. 17 ust. 1 dodano pkt 16, który zawiera instytucje sprawdzenia prewencyjnego, granice tej instytucji określono w dodanym art. 17d ustawy. Natomiast w art. 17c ustawy uregulowano upoważnienie dla Ministra Obrony Narodowej do wydania rozporządzenia w zakresie określenia przez niego sposobu sporządzania dokumentów, o których mowa w art. 17a ust. 10 i 13 oraz art. 17b ust. 10 i 12, a także wzory protokołów, o których mowa w art. 17a ust. 10 i art. 17b ust. 10, z uwzględnieniem informacji niezbędnych do udokumentowania podstaw prawnych, celu i zakresu dokonanej kontroli osobistej, przeglądania zawartości bagaży i sprawdzania ładunków w portach i na dworcach oraz w środkach transportu lądowego, powietrznego i wodnego oraz z uwzględnieniem niezbędnych danych osobowych osób, objętych tymi czynnościami, uczestniczących w tych czynnościach oraz dokonujących tych czynności, a także informacji niezbędnych do ustalenia przebiegu i wyniku tych czynności. Pkt 2 tego upoważnienia zawiera sposób postępowania w jednostkach organizacyjnych Żandarmerii Wojskowej ze złożonym zażaleniem na dokonanie czynności, o których mowa w art. 17a i 17b celem nadania mu biegu, a także sposób postępowania z protokołami i dokumentacją służbową sporządzonymi w wyniku dokonania tych czynności.

W art. 17a ust. 11 uregulowano sądową kontrolę czynności związanych z kontrolą osobistą.

W projekcie dokonano zmiany art. 51 ustawy, który daje żołnierzom wojskowych organów porządkowych wchodzących w skład służby garnizonowej i służby wewnętrznej jednostki wojskowej w związku z wykonywaniem czynności służbowych część uprawnień żołnierzy Żandarmerii Wojskowej. Zmiana polega na nie przekazywaniu tym żołnierzom uprawnień kontroli osobistej, a przekazanie uprawnień sprawdzenia prewencyjnego, które jest mniej dotkliwe. W konsekwencji powyższej zmiany przeredagowano również art. 52 dotyczący prawa do złożenia zażalenia do prokuratora do spraw wojskowych w powszechnej jednostce organizacyjnej prokuratury właściwej ze względu na miejsce dokonania czynności, w terminie 7 dni od dnia jej dokonania.

Konsekwencją powyższych zmian było również przeredagowanie art. 22 ustawy, stanowiącego upoważnienie dla Minister Obrony Narodowej do określenia, w drodze rozporządzenia, sposobu wykonywania uprawnień, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt. 1, 2, 4, 5, 11-13 ustawy i ich dokumentowania oraz wzory dokumentów wykorzystywanych w ramach wykonywania tych uprawnień, uwzględniając przy tym sposób postępowania i zachowanie żołnierzy Żandarmerii Wojskowej i żołnierzy wojskowych organów porządkowych w zależności od stopnia wojskowego żołnierza, wobec którego są wykonywane te czynności.

Przygotowanie projektu ustawy o zmianie ustawy o Straży Granicznej oraz innych ustaw treściwo z nią powiązanych poprzedziła kompleksowa analiza przepisów dotyczących funkcjonowania Straży Granicznej, w których zostały określone uprawnienia do dokonywania kontroli osobistej lub przeprowadzania szczegółowego sprawdzenia przez funkcjonariuszy. W wyniku przedmiotowej analizy zmianami objęto także ustawę z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej (Dz. U. z 2017 r. poz. 660 oraz z 2018 r. poz. 50), ustawę z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1109 i 1669) oraz ustawę z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2017 r. poz. 2206, z późn. zm.).

W projekcie ustawy zawarto szczegółowe rozwiązania dotyczące zasad dokonywania kontroli osobistej oraz przeglądania zawartości bagaży i sprowadzania ładunków przez funkcjonariuszy Straży Granicznej, dostosowując przypadki i zakres stosowanych czynności do rodzaju i charakteru realizowanych obecnie zadań przez Straż Graniczną, a także uwzględniając konieczność zapewnienia właściwych standardów w zakresie ochrony jednostki przed ingerencją w jej konstytucyjnie

zagwarantowane prawa i wolności. Możliwość przeprowadzania czynności kontroli osobistej oraz przeglądania zawartości bagaży, sprawdzania ładunków w portach i na dworcach oraz w środkach komunikacji lotniczej, drogowej, kolejowej i wodnej, stanowi niezwykle istotne uprawnienie funkcjonariuszy Straży Granicznej, wykorzystywane w toku realizacji zadań służbowych. W związku z powyższym konieczne jest, aby regulacje wprowadzane w tym obszarze wyznaczały ramy prawne, stwarzające z jednej strony gwarancje dla osób poddawanych wskazanym czynnościom, że sposób i zakres ograniczenia przysługujących im praw będzie celowy i niezbędny w określonych okolicznościach, z drugiej zaś zapewniały, że działania realizowane przez funkcjonariuszy publicznych na ich podstawie będą działaniami zasadnymi i legalnymi, pozostawiając jak najmniejszy obszar swobody w tym zakresie. Rzecznik Praw Obywatelskich we wniosku do Trybunału Konstytucyjnego o stwierdzenie niezgodności z Konstytucją RP niektórych regulacji dotyczących przeprowadzania kontroli osobistej oraz przeglądania zawartości bagaży i sprawdzania ładunków (wniosek z dnia 29 sierpnia 2014 r. znak: II.519.344.2014.ST) wskazał, że obecnie obowiązujące przepisy ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej nie spełniają wymaganych standardów, gdyż nie definiują pojęcia „kontrola osobista” oraz jedynie lakonicznie odnoszą się do przesłanek stosowania tej kontroli, pozostawiając jej doprecyzowanie przepisom rozporządzenia, co nie spełnia konstytucyjnych wymogów tworzenia prawa w przedmiotowym obszarze.

Aktualnie podstawę uprawnień do dokonywania kontroli osobistej oraz przeglądania zawartości bagaży i sprawdzania ładunków stanowi art. 11 ust. 1 pkt 2 ustawy o Straży Granicznej. Zgodnie ze wskazanym przepisem funkcjonariusze Straży Granicznej, wykonując zadania, o których mowa w art. 1 ust. 2 ustawy, mają prawo dokonywania kontroli osobistej, a także przeglądania zawartości bagaży, sprawdzania ładunków w portach i na dworcach oraz w środkach komunikacji lotniczej, drogowej, kolejowej i wodnej. Przepis zawiera ogólną przesłankę dopuszczającą dokonywanie przedmiotowych czynności określając, że kontroli osobistej, przeglądania zawartości bagaży oraz sprawdzania ładunków można dokonać w celu wykluczenia możliwości popełnienia przestępstw lub wykroczeń, zwłaszcza skierowanych przeciwko nienaruszalności granicy państwowej lub bezpieczeństwu w międzynarodowej komunikacji. Rozwinięcie przedmiotowej regulacji w zakresie wskazania przesłanek oraz warunków przeprowadzania tych czynności zawiera rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie kontroli granicznej dokonywanej przez funkcjonariuszy Straży Granicznej. Przepisy § 5 ust. 1-4, 6 i 7 wskazanego rozporządzenia również zostały uznane przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodne z Konstytucją RP. Możliwość dokonywania kontroli osobistej na podstawie przytoczonych przepisów łączy się głównie z realizacją czynności służbowych w zakresie przeprowadzania kontroli granicznej przez funkcjonariuszy Straży Granicznej, a jej cel stanowi przeciwdziałanie możliwości popełnienia przestępstw lub wykroczeń. Należy w tym miejscu zasygnalizować, że wskazane przepisy były wprowadzane w czasie, gdy Straż Graniczna realizowała czynności związane wyłącznie z ochroną granicy i kontrolą ruchu granicznego oraz ze zwalczaniem przestępczości w tym obszarze. Dokonane zmiany w zakresie zadań formacji, a w konsekwencji zmiana jej charakteru z formacji granicznej na formację graniczno-migracyjną, powoduje konieczność dostosowania rodzaju i charakteru uprawnień do zadań. Przede wszystkim trzeba zwrócić uwagę na szerokie spektrum zadań związanych z realizacją postępowań dotyczących cudzoziemców, doprowadzaniem cudzoziemców, prowadzeniem ośrodków strzeżonych i aresztów dla cudzoziemców. Realizacja tego rodzaju zadań wiąże się z nałożeniem na funkcjonariuszy dodatkowych obowiązków w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa

oraz porządku w pomieszczeniach, w których osoby te przebywają. Określony obecnie w ustawie o Straży Granicznej cel dokonywania kontroli osobistej wykluczał możliwość jej przeprowadzania w stosunku do wskazanej powyżej kategorii osób z innych względów niż przeciwdziałanie możliwości popełnienia przestępstw lub wykroczeń. W konsekwencji w art. 30 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz w art. 412 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach została uregulowana możliwość poddania cudzoziemca składającego wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, a także cudzoziemca przyjmowanego do strzeżonego ośrodka lub aresztu dla cudzoziemców oraz podczas pobytu w ośrodku albo areszcie szczegółowemu sprawdzeniu, jeżeli jest to uzasadnione względami bezpieczeństwa i porządku. Zakres czynności oraz warunki dokonywania szczegółowego sprawdzenia nie odbiegają od analogicznych czynności dokonywanych w ramach kontroli osobistej.

W związku z powyższym, a także uwzględniając zasady dopuszczalnego ograniczenia konstytucyjnie chronionych wolności i prawa, w projekcie przedmiotowej ustawy zaproponowano, aby we wszystkich przepisach dotyczących funkcjonowania Straży Granicznej posługiwać się pojęciem „kontrola osobista”, a także określić cel, przypadki, zakres i warunki jej przeprowadzania oraz sposób dokumentowania w ustawie o Straży Granicznej, natomiast w pozostałych ustawach: ustawie o cudzoziemcach oraz ustawie o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wprowadzić przepisy odsyłające w zakresie zasad stosowania kontroli osobistej do ustawy o Straży Granicznej.

W ustawie o Straży Granicznej w projektowanym art. 11 ust. 1 pkt 2 został określony cel dokonywania kontroli osobistej. Tak skonstruowana definicja ma zapewnić spójność przyjętych rozwiązań dla wszystkich służb podlegających ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych posiadających uprawnienie do dokonywania kontroli osobistej i umożliwienie jej podejmowania w przypadkach ujawnianych w toku realizacji różnych zadań ustawowych. Jednocześnie mając na względzie specyfikę zadań realizowanych przez Straż Graniczną wskazano, że kontrola osobista będzie mogła być przeprowadzona także wówczas, gdy będzie to niezbędne dla zapewnienia bezpieczeństwa innych osób, w tym funkcjonariuszy realizujących czynności służbowe lub osoby w stosunku do której są wykonywane czynności służbowe, gdy osoba jest doprowadzana, umieszczana lub przebywa w ośrodku strzeżonym lub areszcie dla cudzoziemców, a także jeżeli zachowanie takiej osoby wskazuje, że może ona stanowić zagrożenie dla siebie lub z posiadanych informacji wynika, że podejmowała już wcześniej próby samookaleczenia. Konieczność zagwarantowania bezpieczeństwa osób przebywających w ośrodku strzeżonym lub areszcie dla cudzoziemców wymaga wyposażenia funkcjonariuszy w instrumenty, które umożliwią realizację wskazanego obowiązku. Określenie powyższych przesłanek nie powoduje jednocześnie rozszerzenia zakresu uprawnień funkcjonariuszy Straży Granicznej. Dotychczas w przepisach dotyczących cudzoziemców w analogicznych przypadkach możliwe było przeprowadzenie szczegółowego sprawdzenia. Po zmianach, celem uniknięcia używania różnych pojęć dla określenia takiego samego zakresu czynności, będzie mogła zostać przeprowadzona kontrola osobista. Dodatkowo kontrola osobista będzie mogła być przeprowadzona, gdy będzie to niezbędne dla zapewnienia porządku w ośrodku strzeżonym lub areszcie dla cudzoziemców. Ustalenie i określenie wskazanego katalogu przypadków, których wystąpienie może uzasadniać przeprowadzenie kontroli osobistej uwzględnia okoliczności, z jakimi spotykają się funkcjonariusze w toku realizacji zadań służbowych zarówno obejmujących prowadzenie różnego typu kontroli, jak również związanych z pobytem osób w ośrodku strzeżonym lub areszcie dla cudzoziemców.

W celu zapewnienia spójności projektowanych zmian oraz zakresu uprawnień funkcjonariuszy poszczególnych służb w projekcie przewidziano również dodanie w art. 11 ust. 1 pkt 13 przyznającego funkcjonariuszom Straży Granicznej prawo dokonywania sprawdzenia prewencyjnego osób doprowadzanych, umieszczanych lub przebywających w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub osób konwojowanych w celu ochrony przed bezprawnymi zamachami na życie lub zdrowie osób lub mienie, a także w celu ochrony przed nieuprawnionymi działaniami skutkującymi zagrożeniem życia i zdrowia lub bezpieczeństwa i porządku publicznego. Celowi temu służyło również dodanie w art. 11 ust. 1 pkt 14 regulującego kwestie wydawania osobom poleceń określonego zachowania się w granicach niezbędnych do wykonania czynności określonych w pkt 1-2b, 4-6, 7, 7a, 9, 10 i 13 w granicach niezbędnych do ochrony przed zatarciem śladów przy zabezpieczaniu miejsca zdarzenia lub w celu uniknięcia bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa osób lub mienia, gdy jest to niezbędne do sprawnego i zgodnego z prawem wykonywania tych czynności albo uniknięcia zatarcia śladów przestępstwa lub wykroczenia.

W projekcie wskazano zakres czynności możliwych do wykonania w toku kontroli osobistej. Zdefiniowany w ustawie zakres kontroli osobistej w pełni koresponduje z rodzajem i celem zadań realizowanych przez Straż Graniczną. Kontrola może być stosowana jako narzędzie prewencyjne, a jednym z jej celów jest zapobieganie przemytowi przez granicę przedmiotów, których posiadanie jest zabronione (np. środków odurzających i substancji psychotropowych, materiałów wybuchowych, broni, amunicji itp.), a także zapobieganie posiadaniu przedmiotów niebezpiecznych. Tak ukształtowane uprawnienie uwzględnia w szczególności konieczność realizacji zadań przez Straż Graniczną, polegających na zapewnieniu bezpieczeństwa w komunikacji międzynarodowej i porządku publicznego w zasięgu terytorialnym przejścia granicznego oraz w strefie nadgranicznej, a także zapobieganiu przemieszczaniu, bez zezwolenia wymaganego w myśl odrębnych przepisów, przez granicę państwową środków odurzających i substancji psychotropowych oraz broni, amunicji, materiałów wybuchowych i prekursorów materiałów wybuchowych podlegających ograniczeniom. Łączy się również z obowiązkiem prowadzenia ośrodków strzeżonych dla cudzoziemców oraz aresztów dla cudzoziemców. Zapewnienie bezpieczeństwa zarówno powszechnego, jak również poszczególnych osób przebywających w nadzorowanych obiektach i pomieszczeniach może zostać zagwarantowane tylko w przypadku przyznania funkcjonariuszom możliwości korzystania z uprawnień o szerokim spektrum. Należy podkreślić, iż z dotychczasowych doświadczeń wynika, że przedmioty zabronione mogą być ukryte w różnych miejscach na ciele, w tym pod bielizną, a także w miejscach intymnych, a jedynym sposobem ich wykrycia jest dokonanie szczegółowego sprawdzenia ciała. Dlatego też zakres dokonywanej kontroli osobistej musi być dostosowany do celu, w jakim jest przeprowadzana. Stopień ingerencji w ramach kontroli osobistej, jaki przewiduje projektowany art. 11aa ust. 1 pkt 4 nowelizowanej ustawy może wydawać się nadmierny, jednak należy podkreślić, że jest to uprawnienie dla funkcjonariuszy publicznych odpowiedzialnych za kwestie bezpieczeństwa i porządku, które nie może być tożsame z uprawnieniami innych podmiotów. Jako przykład należy wskazać uprawnienia zarządzającego lotniskiem w zakresie prowadzenia kontroli bezpieczeństwa. Zgodnie z art. 186f ust. 1 i 2 ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze, w ramach kontroli bezpieczeństwa, służba ochrony lotniska posiada uprawnienie do dokonywania kontroli manualnej, która obejmuje zespół czynności kontroli bezpieczeństwa wykonywanych ręcznie bez ingerencji w wewnętrzne powłoki ciała oraz w sposób powodujący w jak najmniejszym stopniu naruszenie intymności, w celu wykrycia w odzieży lub na ciele oraz w przedmiotach osobistych kontrolowanej osoby zabronionych przedmiotów, urządzeń lub substancji. Zgodnie ze wskazaną definicją kontrola manualna nie może ingerować w wewnętrzne powłoki ciała oraz

w jak najmniejszym stopniu może naruszać intymność. Przepisy europejskie z zakresu ochrony lotnictwa cywilnego przewidują, że operator kontroli bezpieczeństwa poddaje osobę kontroli do momentu aż uzna, iż wymogi kontroli zostały spełnione. W związku z tym, zgodnie z art. 186b ust. 7 ustawy – Prawo lotnicze, w przypadku konieczności realizacji zadań wykraczających poza kompetencje służby ochrony lotniska zarządzający lotniskiem powiadamia Straż Graniczną lub Policję. W sytuacji podejrzenia posiadania bądź ujawnienia przez służbę ochrony lotniska osoby posiadającej przy sobie lub przewożącej w bagażu przedmioty, które mogą stanowić zagrożenie dla bezpieczeństwa w komunikacji lotniczej po dokonaniu powierzchownego sprawdzenia osoby oraz zastosowaniu sprzętu służącego do kontroli, który nie w pełni uwzględnia kontrolę miejsc intymnych, wyczerpują się środki kontroli dostępne dla zarządzającego lotniskiem. Dlatego w przypadku podjęcia dalszych czynności przez funkcjonariuszy Policji lub Straży Granicznej, przyznany im katalog uprawnień powinien uwzględniać możliwość dalszego szczegółowego sprawdzenia osoby poddanej kontroli osobistej. Powtórzenie przez funkcjonariuszy czynności realizowanych wcześniej przez służbę ochrony, czyli czynności kontroli manualnej bez możliwości głębszej ingerencji w powłoki ciała, nie stanowiłoby gwarancji osiągnięcia celu tych czynności, czyli zapewnienia szeroko pojętego bezpieczeństwa. W art. 11aa ust. 4 określono sposób przeprowadzania kontroli osobistej, wskazując że czynności sprawdzenia, o których mowa w ust. 1 pkt 1-2 będzie mogła być przeprowadzona wzrokowo, manualnie lub z wykorzystaniem psów służbowych lub środków technicznych niezbędnych do wykrywania materiałów i urządzeń, których posiadanie jest zabronione, w szczególności broni, materiałów wybuchowych, środków odurzających, substancji psychotropowych i ich prekursorów, a sprawdzenie, o którym mowa w ust. 1 pkt 3-4, manualnie lub wzrokowo.

Jednocześnie w projekcie przewidziano ograniczenie intensywności kontroli, stanowiącej ingerencję w intymną sferę życia człowieka poprzez wskazanie, że będzie ona dokonywana w zakresie, w jakim będzie to niezbędne i uzasadnione w danych okolicznościach. Wskazane rozwiązanie ma na celu zagwarantowanie, że czynności określone w art. 11aa ust. 1 nie zawsze będą realizowane w pełnym zakresie, ale z uwzględnieniem faktycznych potrzeb. W dalszym przepisie określono odpowiadający wskazanym uprawnieniom funkcjonariuszy obowiązek po stronie osób poddanych kontroli osobistej, polegający na konieczności umożliwienia przez te osoby funkcjonariuszom dokonania czynności, o których mowa w art. 11aa ust. 1, w tym udostępnienia posiadanych przedmiotów do sprawdzenia. Kolejne przepisy dotyczą warunków przeprowadzania kontroli osobistej. W projekcie określono, uwzględniając przyjęte w tym zakresie standardy, że kontrolę osobistą przeprowadza funkcjonariusz tej samej płci co osoba kontrolowana. W przypadku, gdy kontrola musi być przeprowadzona niezwłocznie, w szczególności ze względu na okoliczności mogące stanowić zagrożenia dla życia, zdrowia ludzkiego lub mienia może jej dokonać funkcjonariusz płci odmiennej niż osoba kontrolowana, także bez zachowania warunku jej przeprowadzenia w oddzielnym pomieszczeniu, do którego nie mają dostępu osoby postronne, w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby poddanej kontroli osobistej.

Przepis art. 11aa ust. 8 służy zapewnieniu ochrony praw osób kontrolowanych poprzez ustanowienie zasady, że w przypadku gdy nie uniemożliwi to przeprowadzenia kontroli osobistej albo nie utrudni jej przeprowadzenia w istotny sposób, podczas kontroli może być obecna osoba wskazana przez osobę kontrolowaną.

Uwzględniając szczególny charakter czynności określonych w art. 11aa ust. 1 pkt 2 i 4 w projekcie ustawy określono, że osoba poddana kontroli w tym zakresie powinna być częściowo ubrana, wskazując jednocześnie, że funkcjonariusz najpierw dokona kontroli części odzieży,

a przed kontrolą kolejnej części umożliwi osobie włożenie odzieży już skontrolowanej. Takie rozwiązanie służy zapewnieniu optymalnych warunków kontroli przeprowadzanej w sposób szanujący godność osób, w stosunku do których czynności te będą podejmowane.

W projekcie ustawy uregulowano także katalog czynności realizowanych przez funkcjonariusza Straży Granicznej w związku z dokonaniem kontroli osobistej, celem zapewnienia osobie kontrolowanej pełnej informacji, jakiej czynności służbowej zostanie poddana.

W art. 11aa w ust. 10 wskazano sposób dokumentowania kontroli osobistej.

Ważna zmiana została dokonana w przepisach ustawy o Straży Granicznej dotyczących zażalenia na dokonywanie kontroli osobistej. Dotychczas, zgodnie z art. 11 ust. 2a lit. a, na sposób przeprowadzenia tych czynności przysługiwało zażalenie do prokuratora. W projekcie ustawy określono, że osobie poddanej kontroli osobistej, przysługuje zażalenie do sądu rejonowego właściwego ze względu na miejsce przeprowadzenia czynności, w terminie 7 dni od jej dokonania w celu zbadania zasadności, legalności oraz prawidłowości jej dokonania (art. 11aa ust. 13). Do zażalenia stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału 50 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego.

Kolejne dodawane w ustawie o Straży Granicznej przepisy stanowią rozwinięcie dotychczasowych regulacji dotyczących przeglądania zawartości bagaży oraz sprawdzanie ładunków w portach i na dworcach oraz w środkach komunikacji lotniczej, drogowej, kolejowej i wodnej. Wskazane czynności składają się również na istotne uprawnienie funkcjonariuszy Straży Granicznej, którego realizacja pozostaje na styku ingerencji w konstytucyjnie chronione prawa i wolności jednostki, w szczególności prawo do prywatności. Celem projektowanych w przedmiotowym obszarze przepisów jest określenie ustawowych ram dokonywania czynności przeglądania zawartości bagaży oraz sprawdzanie ładunków, a tym samym zapewnienie właściwych standardów i gwarancji w zakresie ochrony osób przez nieuzasadnioną lub nadmierną ingerencją w ich prawa.

W projekcie ustawy został określony enumeratywny katalog czynności, jakie może wykonać funkcjonariusz w ramach przeglądania zawartości bagaży i sprawdzania ładunków, a także uprawnienia funkcjonariusza w związku z ich realizacją i odpowiadające im obowiązki osób posiadających bagaż lub przewożących ładunek. Uregulowany został także zakres czynności wykonywanych przez funkcjonariusza w związku z przystąpieniem do przeglądania zawartości bagaży oraz sprawdzania ładunków, a także sposób dokumentowania zakończonych czynności polegających na przeglądaniu zawartości bagaży oraz sprawdzaniu ładunków. Zgodnie z projektowanym art. 11ab ust. 1 w ramach przeglądania zawartości bagaży oraz sprawdzania ładunków można dokonać wzrokowej kontroli zawartości bagaży lub ładunków, manualnie sprawdzić elementy konstrukcyjne bagaży oraz znajdujących się w nich przedmiotów, manualnie sprawdzić ładunki, dokonać sprawdzenia bagaży lub ładunków z wykorzystaniem psów służbowych, a także z wykorzystaniem urządzeń i sprzętu specjalistycznego, w szczególności służącego do wykrywania przedmiotów, których posiadanie jest zabronione, materiałów wybuchowych, środków odurzających lub substancji psychotropowych i ich prekursorów. Funkcjonariusze Straży Granicznej będą realizowali powyższe czynności w takim zakresie, w jakim będzie to niezbędne w danych okolicznościach. Kolejne przepisy służą zagwarantowaniu osobom posiadającym bagaż lub przewożącym ładunek, przedstawicielom przewoźnika, spedytora lub agenta morskiego obecności podczas realizacji przez funkcjonariuszy czynności przeglądania bagażu oraz sprawdzania ładunku. Jedynie w przypadku, gdy zwłoka mogłaby spowodować zagrożenie dla życia, zdrowia ludzkiego lub mienia, lub gdy istnieje uzasadniona obawa zniszczenia bądź utracenia przedmiotów mogących

stanowić dowód w sprawie albo podlegających zajęciu w postępowaniu karnym funkcjonariusz może dokonać przejrzenia zawartości bagaży lub sprawdzić ładunek bez obecności wskazanych osób. Szczególne zasady dotyczą sprawdzania ładunków znajdujących się pod zamknięciem urzędowym. Czynności sprawdzenia takiego ładunku funkcjonariusz Straży Granicznej dokonuje w obecności funkcjonariusza Służby Celno-Skarbowej. Wskazane rozwiązanie funkcjonuje także w obecnie obowiązującym stanie prawnym.

Istotne rozwiązania stanowią przepisy projektowanego art. 11ab ust. 5 i 6, które precyzują uprawnienia funkcjonariuszy polegające na możliwości żądania od osób udostępnienia posiadanych bagaży lub przewożonych ładunków, w tym otwarcia bagażnika oraz udostępnienia przestrzeni bagażowej w środkach komunikacji do przejrzenia, wyjęcia przewożonych bagaży lub ładunków oraz otwarcia i pokazania ich zawartości, a także określają odpowiednie obowiązki osób polegające w szczególności na udostępnieniu bagażu lub ładunku funkcjonariuszowi do przejrzenia lub sprawdzenia. W projekcie uregulowano także zakres czynności realizowanych przez funkcjonariusza w związku z przystąpieniem do przeglądania zawartości bagaży oraz sprawdzania ładunków, których zakres został określony analogicznie, jak w przypadku dokonywania kontroli osobistej. Jednocześnie w ust. 9 przewidziano, że przeglądania zawartości bagaży lub sprawdzenia ładunków dokonuje się w miarę możliwości w sposób niepowodujący ich uszkodzenia.

W projekcie określono, że po zakończeniu realizacji czynności przeglądania zawartości bagaży oraz sprawdzania ładunków protokół sporządza się tylko w przypadku, jeżeli w ich toku ujawniono przedmioty, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 2. W pozostałych przypadkach funkcjonariusz poucza osobę o możliwości żądania sporządzenia protokołu z przeprowadzonych czynności. Wskazane rozwiązanie służy zagwarantowaniu osobom uprawnienia do żądania sporządzenia protokołu z przeprowadzonych czynności, bezpośrednio po ich dokonaniu, w każdym przypadku, określając jednocześnie obowiązek dla funkcjonariuszy, polegający na pouczeniu osoby o przysługującym jej prawie.

Projektowany art. 11ab ust. 12 ustawy o Straży Granicznej reguluje uprawnienie posiadacza bagaży lub ładunku, przedstawiciela przewoźnika, spedytora lub agenta morskiego do złożenia zażalenia do sądu rejonowego właściwego ze względu na miejsce przeprowadzenia czynności w terminie 7 dni od dnia jej dokonania, w celu zbadania zasadności, legalności oraz prawidłowości jej dokonania. Do zażalenia stosuje się odpowiednio przepisy Rozdziału 50 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego.

Projektowana ustawa dokona zmian w ustawie z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej (Dz. U. z 2017 r. poz. 660 oraz z 2018 r. poz. 50), polegających na modyfikacji przepisu stanowiącego obecnie przesłankę dokonywania kontroli osobistej. Osoby przekraczające granicę po zmianach będą mogły zostać poddane kontroli osobistej w przypadkach i w sposób określony w ustawie o Straży Granicznej. W ustawie o ochronie granicy państwowej zostanie także dodany przepis określający, że funkcjonariusze Straży Granicznej dokonają kontroli osobistej osób przekraczających granicę na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej. Zmiany w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2018 r. poz. 51) oraz ustawie z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2017 r. poz. 2206, z późn. zm.) będą polegały na zastąpieniu funkcjonującego w ich przepisach pojęcia „szczegółowe sprawdzenie” określeniem „kontrola osobista”, gdyż zakres realizowanych czynności w ramach szczegółowego sprawdzenia oraz kontroli osobistej jest tożsamy i nie uzasadnia dalszego utrzymania dotychczasowego

rozróżnienia. Pozostałe zmiany mają charakter porządkujący i dostosowujący do powyższych rozwiązań.

W analogiczny sposób w projekcie zdefiniowano prawo do dokonywania kontroli osobistej oraz przeglądania zawartości bagaży i sprawdzania ładunków przez funkcjonariuszy Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu oraz Centralnego Biura Antykorupcyjnego, z uwzględnieniem ustawowych zadań realizowanych przez te służby. W projektowanych przepisach określono zakres wskazanych czynności, sposób postępowania funkcjonariuszy podczas ich realizacji, zasady i sposób dokumentowania, jak również prawo do sądowej kontroli zgodności z prawem ich wykonania. Ponadto w projekcie określono również ustawowe ramy sprawdzenia prewencyjnego osoby oraz bagaży, środków transportu i ładunku przez funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego.

W zakresie zmian w ustawie z dnia 24 maja 2002 *o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu* projekt przewiduje nowe brzmienie art. 23 ust. 1 pkt 1, dotyczącego uprawnienia do wydawania osobom poleceń określonego zachowania się. Proponowane rozwiązania mają na celu ujednolicenie zakresu tego uprawnienia, po uwzględnieniu specyfiki zadań ABW, z analogicznymi uprawnieniami w innych służbach mundurowych, w szczególności z uprawnieniem Policji, w brzmieniu projektowanym w art. 15 ust. 1 pkt 10 ustawy *o Policji*.

Zgodnie z treścią zmienionego art. 23 ust. 1 pkt 5 funkcjonariusze ABW mają prawo do dokonywania kontroli osobistej, a także przeglądania zawartości bagaży i sprawdzania ładunków w portach i na dworcach lub innych miejscach odprawy podróżnych lub bagażu oraz w środkach transportu lądowego, powietrznego i wodnego, w razie istnienia uzasadnionego podejrzenia popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary lub w związku z realizacją zadań określonych w art. 5 ust. 1 pkt 1-2b i 5. W stosunku do poprzedniego stanu prawnego w przepisie wprowadzono przesłankę dokonania wskazanej w nim czynności, jaką jest istnienie uzasadnionego podejrzenia popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary lub w związku z realizacją zadań określonych w art. 5 ust. 1 pkt 1-2b i 5.

Wprowadzono także zmiany dostosowawcze w ust. 7 pkt 1 i ust 10 art. 23 ustawy *o ABW oraz AW*, wynikające z wprowadzenia odrębnych rozwiązań, w tym w zakresie kontroli sądowej, dla instytucji kontroli osobistej oraz przeglądania zawartości bagaży i sprawdzania ładunków.

W art. 23a w sposób szczegółowy uregulowano uprawnienia do dokonywania kontroli osobistej. Zgodnie z tym przepisem kontrola osobista polega na sprawdzeniu zawartości odzieży i obuwia osoby poddawanej kontroli osobistej i przedmiotów, które znajdują się na jej ciele, nie odsłaniając przykrytej odzieżą powierzchni ciała, sprawdzeniu zawartości podręcznego bagażu oraz innych przedmiotów, które posiada przy sobie osoba kontrolowana, sprawdzeniu zawartości odzieży i obuwia osoby poddawanej kontroli osobistej i przedmiotów, które znajdują się na jej ciele, z odsłonięciem przykrytych odzieżą powierzchni ciała w celu oraz w zakresie niezbędnym do odebrania broni lub innych poszukiwanych przedmiotów, w przypadku gdy ujawniono ich posiadanie przez osobę kontrolowaną podczas sprawdzenia, o którym mowa w pkt 1 i 2 oraz gdy do ich odebrania nie jest wystarczające zastosowanie czynności określonych w pkt 1 i 2, a także na sprawdzeniu jamy ustnej, nosa, uszu oraz włosów osoby kontrolowanej. Wskazano ponadto, że w szczególnie uzasadnionych przypadkach możliwe jest miejsc intymnych osoby kontrolowanej.

Wskazano także, że kontrola osobista dokonywana jest w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby kontrolowanej oraz w zakresie niezbędnym w danych okolicznościach do zrealizowania celu dokonywanej kontroli. Jest to wyrazem zastosowania zasady proporcjonalności ingerencji władzy publicznej w prawa obywateli.

W przepisie wskazano konkretne uprawnienia i obowiązki funkcjonariusza w związku z dokonywaniem kontroli osobistej. Wskazano także sytuacje, w których z kontroli osobistej sporządza się protokół, do których zaliczono żądanie osoby kontrolowanej.

Istotną zmianą, realizującą zasadnicze konkluzje wyroku Trybunału, jest wprowadzenia w art. 23a ust. 11 kontroli sądowej zasadności, legalności i prawidłowości dokonania kontroli osobistej.

W art. 23b w sposób szczegółowy uregulowano instytucję przeglądania zawartości bagaży lub sprawdzanie ładunków znajdujących się w portach, na dworcach lub innych miejscach odprawy podróżnych lub bagaży oraz w środkach transportu lądowego, wodnego i powietrznego. Wskazano, że czynności w tym obszarze wykonuje się co do zasady w obecności posiadacza bagaży lub ładunków, a w przypadku gdy nie można ustalić posiadacza bagaży lub ładunków lub w przypadku jego nieobecności w obecności przedstawiciela przewoźnika, spedytora lub agenta morskiego.

Uprawnienie do złożenia zażalenia na czynności w omawianym zakresie przyznano zarówno posiadaczowi bagaży lub ładunków, jak i przedstawicielowi przewoźnika, spedytora lub agenta morskiego.

W przepisach uregulowano także obowiązki funkcjonariusza w związku z ujawnieniem poszukiwanych przedmiotów w toku kontroli osobistej, sprawdzenia prewencyjnego, przeglądania zawartości bagażu lub sprawdzania środków transportu i ładunku lub sprawdzenia, o którym mowa w art. 43a ust. 4.

W art. 43a zdefiniowano uprawnienie do przeprowadzania sprawdzenia prewencyjnego, które polega na manualnym sprawdzeniu osoby, zawartości jej odzieży oraz przedmiotów znajdujących się na jej ciele lub przez nią posiadanych, sprawdzeniu za pomocą środków technicznych niezbędnych do wykrywania materiałów i urządzeń niebezpiecznych lub których posiadanie jest zabronione, w szczególności broni, materiałów wybuchowych, środków odurzających, substancji psychotropowych i ich prekursorów, sprawdzeniu biochemicznym lub z wykorzystaniem psów służbowych. Wskazano przy tym, że może ono mieć miejsce jedynie w zakresie niezbędnym do realizacji celu podejmowanych czynności w danych okolicznościach oraz w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby wobec której czynności są wykonywane. Szerszy zakres sprawdzenia prewencyjnego przewidziano w stosunku do osób zatrzymanych, doprowadzonych lub konwojowanych.

W odniesieniu do zmian w ustawie z dnia 9 czerwca 2006 r. o *Centralnym Biurze Antykorupcyjnym* projekt przewiduje nowe brzmienie art. 14 ust. 1 pkt 1, dotyczącego uprawnienia do wydawania osobom poleceń określonego zachowania się. Proponowane rozwiązania za celu ujednolicenia zakresu tego uprawnienia, po uwzględnieniu specyfiki zadań CBA, z analogicznymi uprawnieniami w innych służbach mundurowych, w szczególności z uprawnieniem Policji, w brzmieniu projektowanym w art. 15 ust. 1 pkt 10 ustawy o *Policji*.

Zgodnie z treścią zmienionego art. 14 ust. 1 pkt 5 funkcjonariusze ABW mają prawo do dokonywania kontroli osobistej, a także przeglądania zawartości bagaży i sprawdzania ładunków w portach i na dworcach lub innych miejscach odprawy podróżnych lub bagaży oraz w środkach transportu lądowego, powietrznego i wodnego, w razie istnienia uzasadnionego podejrzenia popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary lub w związku z realizacją zadań określonych w art. 2 ust. 1 pkt 1-2 i 7. W stosunku do poprzedniego stanu prawnego w przepisie wprowadzono przesłankę dokonania wskazanej w nim czynności jaką jest istnienia uzasadnionego podejrzenia popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary lub w związku z realizacją zadań określonych w art. 2 ust. 1 pkt 1-2 i 7.

Wprowadzono także zmiany dostosowawcze w ust. 7 pkt 1 i ust 10 art. 14 ustawy o CBA, wynikające z wprowadzenia odrębnych rozwiązań, w tym w zakresie kontroli sądowej, dla instytucji kontroli osobistej oraz przeglądania zawartości bagaży i sprawdzania ładunków.

W art. 14aa w sposób szczegółowy uregulowano uprawnienia do dokonywania kontroli osobistej. Zgodnie z tym przepisem kontrola osobista polega na sprawdzeniu zawartości odzieży i obuwia osoby poddawanej kontroli osobistej i przedmiotów, które znajdują się na jej ciele, nie odsłaniając przykrytej odzieżą powierzchni ciała, sprawdzeniu zawartości podręcznego bagażu oraz innych przedmiotów, które posiada przy sobie osoba kontrolowana, sprawdzeniu zawartości odzieży i obuwia osoby poddawanej kontroli osobistej i przedmiotów, które znajdują się na jej ciele, z odsłonięciem przykrytych odzieżą powierzchni ciała w celu oraz w zakresie niezbędnym do odebrania broni lub innych poszukiwanych przedmiotów, w przypadku gdy ujawniono ich posiadanie przez osobę kontrolowaną podczas sprawdzenia, o którym mowa w pkt 1 i 2 oraz gdy do ich odebrania nie jest wystarczające zastosowanie czynności określonych w pkt 1 i 2, a także na sprawdzeniu jamy ustnej, nosa, uszu oraz włosów osoby kontrolowanej. Wskazano ponadto, że w szczególnie uzasadnionych przypadkach możliwe jest sprawdzenie miejsc intymnych osoby kontrolowanej.

Wskazano także, że kontrola osobista dokonywana jest w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby kontrolowanej oraz w zakresie niezbędnym w danych okolicznościach do zrealizowania celu dokonywanej kontroli. Jest to wyrazem zastosowania zasady proporcjonalności ingerencji władzy publicznej w prawa obywateli.

W przepisie wskazano konkretne uprawnienia i obowiązki funkcjonariusza w związku z dokonywaniem kontroli osobistej. Wskazano także sytuacje, w których z kontroli osobistej sporządza się protokół, do których zaliczono żądanie osoby kontrolowanej.

Istotną zmianą, realizującą zasadnicze konkluzje wyroku Trybunału, jest wprowadzenia w art. 14aa ust. 11 kontroli sądowej zasadności, legalności i prawidłowości dokonania kontroli osobistej.

W art. 14ab w sposób szczegółowy uregulowano instytucję przeglądania zawartości bagaży lub sprawdzanie ładunków znajdujących się w portach, na dworcach lub innych miejscach odprawy podróżnych lub bagażu oraz w środkach transportu lądowego, wodnego i powietrznego. Wskazano, że czynności w tym obszarze wykonuje się co do zasady w obecności posiadacza bagaży lub ładunków, a w przypadku gdy nie można ustalić posiadacza bagaży lub ładunków lub w przypadku jego nieobecności w obecności przedstawiciela przewoźnika, spedytora lub agenta morskiego.

Uprawnienie do złożenia zażalenia na czynności w omawianym zakresie przyznano zarówno posiadaczowi bagaży lub ładunków, jak i przedstawicielowi przewoźnika, spedytora lub agenta morskiego.

W przepisach uregulowano także obowiązki funkcjonariusza w związku z ujawnieniem poszukiwanych przedmiotów w toku kontroli osobistej, sprawdzenia przewencyjnego, przeglądania zawartości bagażu lub sprawdzania środków transportu i ładunku lub sprawdzenia, o którym mowa w art. 30a ust. 4.

W art. 30a zdefiniowano uprawnienie do przeprowadzania sprawdzenia przewencyjnego, które polega na manualnym sprawdzeniu osoby, zawartości jej odzieży oraz przedmiotów znajdujących się na jej ciele lub przez nią posiadanych, sprawdzeniu za pomocą środków technicznych niezbędnych do wykrywania materiałów i urządzeń niebezpiecznych lub których posiadanie jest zabronione, w szczególności broni, materiałów wybuchowych, środków odurzających, substancji psychotropowych i ich prekursorów, sprawdzeniu biochemicznym lub z wykorzystaniem psów służbowych. Wskazano przy tym, że może ono mieć miejsce jedynie w zakresie niezbędnym do realizacji celu

podejmowanych czynności w danych okolicznościach oraz w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby wobec której czynności są wykonywane. Szerszy zakres sprawdzenia przewencyjnego przewidziano w stosunku do osób zatrzymanych, doprowadzonych lub konwojowanych.

Wprowadzono także w art. 36 ust. 1 zmianę dostosowującą, wynikającą z wprowadzenia instytucji sprawdzenia przewencyjnego, zgodnie z którą funkcjonariusz CBA dokonujący kontroli, będzie zwolniony nie tylko, jak dotychczas, z obowiązku uzyskania przepustki i kontroli osobistej, ale także ze sprawdzenia przewencyjnego.

W zakresie zmian w ustawie z dnia 9 czerwca 2006 r. *o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego* dokonano zmian w art. 44 ustawy, który dotyczy ochrony wykorzystywanych przez te służby urządzeń oraz obszarów i obiektów, a także przebywających w nich osób. W związku z dodaniem w art. 44 ust. 2 pkt 5 uprawnienia do dokonywania sprawdzenia przewencyjnego, w miejsce uprzedniego szerszego uprawnienia do kontroli osobistej, przepisy uzupełniono o nowy art. 44a, precyzyjnie definiujący zakres sprawdzenia przewencyjnego oraz sprawdzania bagaży, środków transportu i ładunków. Jednocześnie wskazano, że sprawdzenie przewencyjne może zostać dokonane jedynie w zakresie niezbędnym do realizacji celu podejmowanych czynności w danych okolicznościach oraz w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby wobec której czynności są wykonywane. Z kolei sprawdzania bagaży, środków transportu i ładunków dokonuje się, gdy jest to niezbędne dla zapewnienia bezpieczeństwa ochraniających obiektów.

W ocenie Trybunału Konstytucyjnego również obecna regulacja określona w art. 12 ust. 1 pkt 3a ustawy o strażach gminnych w zakresie uprawnienia do dokonywania kontroli osobistej – z punktu widzenia konstytucyjnej ochrony wolności i praw człowieka i obywatela jest niedostateczna z uwagi na brak możliwości odtworzenia w sposób precyzyjny, o jakie czynności faktycznie chodzi. Ponadto, w obecnych uwarunkowaniach prawnych zakres i sposób dokonywania przez strażników gminnych kontroli osobistej nie jest wyznaczony normami ustawowymi, lecz jest uregulowany rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2009 r. w sprawach zakresu i sposobu wykonywania przez strażników gminnych (miejskich) niektórych czynności (Dz. U. z 2009 r., poz. 1722). Jednocześnie Trybunał Konstytucyjny uznał, że obowiązujące brzmienie art. 20 ustawy o strażach gminnych, zgodnie z którym na zastosowanie i sposób przeprowadzenia czynności przysługuje zażalenie do prokuratora nie ustanawia wystarczającej gwarancji kontroli legalności działania strażników gminnych i nie umożliwia odpowiedniej weryfikacji przesłanek podejmowania przez nich działań. Ustanowienie zażalenia do prokuratora jako jedynego środka zaskarżenia pozbawia osoby poddawane kontroli osobistej dostępu do sądu.

Projektowane zmiany do ustawy o strażach gminnych odnoszą się zatem do doprecyzowania czynności, jaką jest kontrola osobista, ustawowego określenia zasad i trybu wykonywania przez strażników gminnych tej czynności oraz ustanowienia prawa do sądu celem zbadania zasadności, legalności i prawidłowości dokonania kontroli osobistej.

Zgodnie z treścią zmienianego art. 12 ust. 1 pkt 3a ustawy o strażach gminnych, strażnicy gminni będą mieli prawo do dokonywania kontroli osobistej, przeglądania zawartości podręcznych bagaży osoby, w przypadku istnienia uzasadnionego podejrzenia popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary lub w związku z wykonywaniem czynności określonych w ust. 1 pkt 3 na zasadach i w sposób określony w ustawie. Jednocześnie w pkt 3b określono uprawnienie strażników gminnych do dokonywania sprawdzenia przewencyjnego osób doprowadzanych, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 7 (osób nietrzeźwych), w celu ochrony przed bezprawnymi zamachami na życie

lub zdrowie osób lub mienia, a także w celu ochrony przed nieuprawnionymi działaniami skutkującymi zagrożeniem życia i zdrowia.

Ponadto w celu zapewniania spójności proponowanych rozwiązań dla każdej ze służb, w art. 12 ust. 1 proponuje się doprecyzowanie brzmienia pkt 7, w którym określono prawo strażników gminnych (miejskich) do wydawania osobom poleceń określonego zachowania się poprzez wskazanie, że będzie ono realizowane w granicach niezbędnych do wykonania czynności określonych w pkt 1-6.

W art. 12 ust. 1c ustawy o strażach gminnych określony został zakres faktycznych czynności, jakie obejmuje dokonanie kontroli osobistej. Zaproponowane rozwiązania stanowią w znacznej mierze przeniesienie rozwiązań już funkcjonujących w § 10 ust. 1 pkt 2 – 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2009 r. w sprawie zakresu i sposobu wykonywania przez strażników gminnych (miejskich) niektórych czynności. W ust. 1d wskazano, że czynności sprawdzenia, o których mowa w ust. 1c pkt 1-3 można dokonać wzrokowo lub manualnie.

W art. 12 ust. 1e ustawy o strażach gminnych określone zostały obowiązki i uprawnienia strażnika gminnego dokonującego kontroli osobistej.

W ust. 1f określono, że odebrane przedmioty przekazuje się za potwierdzeniem odbioru właściwym podmiotom lub zwraca osobie kontrolowanej. Obecnie kwestia zwrotu przedmiotów odebranych osobie kontrolowanej jest uregulowana w § 10 ust. ww. rozporządzenia.

W przepisach art. 12 ust. 1g – 1i ustawy o strażach gminnych wprowadzone zostały regulacje szczegółowo określające zasady i tryb dokonywania kontroli osobistej. Unormowania te odnoszą się do obecnych przepisów § 10 ust 3 – 6 Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2009 r. w sprawie zakresu i sposobu wykonywania przez strażników gminnych (miejskich) niektórych czynności. W ust. 1g unormowano, iż kontroli osobistej dokonuje strażnik gminny tej samej płci, co osoba kontrolowana oraz w miejscu niedostępnym w czasie wykonywania kontroli dla osób postronnych. Odstępstwo od tych warunków zostało określono w ust. 1h, zgodnie z którym w przypadku, gdy kontrola osobista musi być dokonana niezwłocznie, w szczególności ze względu na okoliczności mogące stanowić zagrożenie dla życia, zdrowia ludzkiego lub mienia, może jej dokonać strażnik gminny płci odmiennej niż osoba kontrolowana, także bez zachowania warunku, o którym mowa w ust. 1g. Natomiast ust. 1i zawiera unormowania dotyczące możliwości uczestniczenia w toku dokonywania kontroli osobistej osób przybranych przez strażnika gminnego lub osobę kontrolowaną.

W przepisach art. 12 ust. 1j projektowanych zmian do ustawy o strażach gminnych określono obowiązek strażnika gminnego pouczenia osoby poddanej kontroli osobistej o jej prawach, tj. o prawie złożenia zażalenia, o którym mowa w ust. 1l oraz o prawie do żądania sporządzenia protokołu z dokonanej kontroli osobistej.

Zasady dokumentowania dokonanej kontroli osobistej i jej przebiegu zostały określone w art. 12 ust. 1k ustawy o strażach gminnych.

Przepisy art. 12 ust. 1l – 1ł wprowadzone do ustawy o strażach gminnych regulują prawa osoby poddanej kontroli osobistej oraz konsekwencje wynikające z sądowej kontroli zasadności, legalności i prawidłowości dokonania kontroli osobistej. W ust. 1l wskazano, iż osobie kontrolowanej przysługuje zażalenie do sądu rejonowego właściwego ze względu na miejsce dokonania kontroli osobistej, w terminie 7 dni od dnia jej dokonania, w celu zbadania zasadności, legalności oraz prawidłowości jej dokonania oraz prawo żądania sporządzenia protokołu z kontroli osobistej. Natomiast ust. 1ł określa, iż w przypadku stwierdzenia bezzasadności, nielegalności lub nieprawidłowości dokonania kontroli osobistej sąd zawiadamia o tym prokuratora i komendanta

straży, w której zatrudniony jest strażnik, który dokonał kontroli osobistej. Wskazane przepisy zapewniają wykonanie wyroku Trybunału Konstytucyjnego w zakresie zapewnienia zaskarżalności do sądu zasadności, legalności i prawidłowości dokonania kontroli osobistej. Jednocześnie celem uproszczenia trybu wnoszenia zażalenia do sądu oraz uniknięcia nadmiernej przewlekłości rozpatrywania zażalenia uznano za właściwsze składanie przez osobę zażalenia do sądu rejonowego właściwego miejscowo dla dokonania kontroli osobistej, bez konieczności uprzedniego składania zażalenia do prokuratora. Taki tryb postępowania przyczyni się do sprawniejszego i szybszego rozpatrywania zażaleń na dokonanie kontroli osobistej bez konieczności nadmiernego rozbudowywania procedur w tym zakresie prowadzących w znacznej mierze do przewlekłości spraw.

W projekcie (ust. 1n-1p) określono, że sprawdzenie prewencyjne polega na manualnym sprawdzeniu osoby, zawartości jej odzieży oraz przedmiotów znajdujących się na jej ciele lub przez nią posiadanych. Wskazano, że w uzasadnionych przypadkach w toku tego sprawdzenia strażnik może przeprowadzić badania na zawartość alkoholu w wydychanym powietrzu. Mając na uwadze, że warunki i sposób przeprowadzania badań w celu ustalenia zawartości alkoholu w organizmie, sposób ich dokumentowania oraz weryfikacji zostały określone przepisami szczegółowymi wydanymi na podstawie art. 47 ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz że w związku z tym nie ma możliwości podjęcia alternatywnych w stosunku do obowiązujących przepisów środków umożliwiających osiągnięcie zamierzonego celu, konieczne jest dokonanie stosownego odesłania do obowiązujących w tym zakresie przepisów. Przewidziano również, że w przypadku, gdy w stosunku do osób doprowadzanych zachodzi uzasadnione podejrzenie posiadania przedmiotów niebezpiecznych dla życia lub zdrowia ludzkiego, dokonuje się kontroli osobistej, na zasadach i w sposób określony w ustawie.

Mając na uwadze, że wszystkie przepisy określające zakres i sposób przeprowadzenia kontroli osobistej, dotychczas umiejscowione w rozporządzeniu, zostały zaproponowane w art. 12 ust. 1 ustawy o strażach gminnych, nie jest zasadne, aby te kwestie pozostawały w zakresie delegacji ustawowej, o której mowa w art. 12 ust. 2 ustawy o strażach gminnych. Natomiast z uwagi na określenie w art. 12 ust. 1 pkt 3b uprawnienia strażników gminnych do dokonywania sprawdzenia prewencyjnego, w delegacji wynikającej z ust. 2, wskazano, że Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia, zakres i sposób wykonywania tych czynności. Jednocześnie w związku z faktem, że przepisy regulujące prawo do zażalenia na dokonanie kontroli osobistej zostały zaproponowane w art. 12 ust. 1k, uprawnienie to wyłączono z zakresu regulacji art. 20 określającym prawo do wniesienia zażalenia do prokuratora na zastosowanie i sposób przeprowadzenia czynności.

W związku z wejściem w życie w dniu 1 lutego 2018 roku ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Służbie Ochrony Państwa utraciły moc obowiązującą przepisy ustawy z dnia 16 marca 2001 r. o Biurze Ochrony Rządu, jednakże niezbędne jest dokonanie zmian w ustawie o Służbie Ochrony Państwa w zakresie gwarantującym właściwy standard konstytucyjny realizacji ustawowych uprawnień oraz – w miarę możliwości – spójność rozwiązań przyjętych w poszczególnych służbach.

Nowelizacja art. 21 ustawy o Służbie Ochrony Państwa polega na określeniu:

- w pkt 3 zakresu czynności możliwych do wykonania podczas kontroli osobistej polegających na sprawdzeniu zawartości odzieży i obuwia osoby kontrolowanej oraz przedmiotów, które znajdują się na jej ciele, włącznie z żądaniem zdjęcia odzieży i obuwia, sprawdzeniu jamy ustnej, nosa, uszu i włosów oraz przedmiotów znajdujących się na ciele osoby kontrolowanej,
- w pkt 3a czynności administracyjno-porządkowych takich jak przeglądanie zawartości bagaży i sprawdzanie ładunków poprzez ręczne sprawdzenie ładunków i elementów konstrukcyjnych bagażu

oraz znajdujących się w nich przedmiotów lub sprawdzenie bagaży i ładunków z wykorzystaniem urządzeń i sprzętu specjalistycznego lub psów służbowych,
- w pkt 3b czynności sprawdzenia pomieszczeń oraz środków transportu z wykorzystaniem urządzeń i sprzętu specjalistycznego lub psów służbowych.

Jednocześnie określono, że czynności, o których mowa w pkt 3-3b mogą być dokonywane wyłącznie w przypadku, jeżeli jest to niezbędne dla zapewnienia bezpieczeństwa ochranianych osób lub obiektów, o których mowa w art. 3 pkt 1.

Ponadto w projekcie doprecyzowano regulację dotyczącą dokonywania kontroli bezpieczeństwa poprzez stworzenie możliwości jej przeprowadzenia także na terenie placówek zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej ochranianych przez Służbę Ochrony Państwa oraz na terenach innych wydzielonych przez Służbę Ochrony Państwa stref bezpieczeństwa.

W art. 21a w ust. 1 określono sposób przeprowadzania kontroli osobistej, a w ust. 2 – kontroli bezpieczeństwa.

W art. 23 w ust. 1 określono, że czynności, o których mowa w art. 21, powinny być wykonywane w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby, wobec której zostają podjęte oraz w zakresie niezbędnym w danych okolicznościach do zrealizowania celu dokonywanej czynności. W ust. 2 cytowanego artykułu wskazano, że po przeprowadzeniu czynności, o których mowa w art. 21 funkcjonariusz poucza osobę, wobec której dokonano czynności o prawie złożenia zażalenia, o którym mowa w ust. 3 lub 4.

Jednocześnie w ust. 3 art. 23 projektu zmian w ustawie o Służbie Ochrony Państwa przewidziano, że w celu zbadania zasadności, legalności i prawidłowości dokonania czynności, o których mowa w art. 21 pkt 3 (kontrola osobista) i 3a (przeglądanie zawartości bagaży i sprawdzanie ładunku) przysługuje zażalenie do sądu rejonowego właściwego ze względu na miejsce przeprowadzania czynności w terminie 7 dni od dokonania czynności. W odniesieniu do pozostałych czynności określonych w art. 21 ustawy utrzymano dotychczas obowiązujące rozwiązanie przyznające prawo do złożenia zażalenia do właściwego miejscowo prokuratora w terminie 7 dni od dnia dokonania czynności na sposób ich przeprowadzenia (ust. 4).

W art. 26 ustawy doprecyzowano aktualne brzmienie ust. 2 wskazując, że kontroli osobistej dokonuje funkcjonariusz tej samej płci co osoba kontrolowana oraz w miejscu niedostępnym w czasie wykonywania kontroli dla osób postronnych. Jednocześnie w dodawanym ust. 3 określono, że w przypadku, gdy kontrola osobista musi być dokonana niezwłocznie, w szczególności ze względu na okoliczności mogące stanowić zagrożenie dla życia, zdrowia ludzkiego lub mienia, może jej dokonać funkcjonariusz płci odmiennej niż osoba kontrolowana, a także może ona zostać dokonana w miejscu niespełniającym warunku określonego w ust. 2. W dodawanym ust. 4 określono obowiązki funkcjonariusza dokonującego kontroli osobistej.

W art. 30 wprowadzono rozwiązania analogiczne jak w pozostałych służbach w zakresie dokumentowania czynności. Wskazano jednocześnie, że w przypadku ujęcia osoby funkcjonariusz SOP jest zobowiązany w każdym przypadku sporządzić protokół ujęcia. W projektowanym ust. 2 cytowanego artykułu określono elementy protokołu. Jednocześnie mając na względzie zakres ustawowych zadań realizowanych przez funkcjonariuszy SOP, w ust. 2 określono, że w przypadku ujawnienia przedmiotów, o których mowa w ust. 1, protokół przekazuje się do jednostki organizacyjnej Policji właściwej dla miejsca przeprowadzenia czynności. W przypadku, gdy przedmioty ujawnione w wyniku czynności służbowych stwarzają niebezpieczeństwo dla życia, zdrowia ludzkiego lub mienia, funkcjonariusz jest zobowiązany podjąć działania zmierzające do usunięcia niebezpieczeństwa.

Analogiczne względem SOP rozwiązania przyjęto w odniesieniu do Straży Marszałkowskiej, której kompetencja ustawowa w tym zakresie określona została w art. 12 ust. 1 pkt. 4 ustawy z dnia 26 stycznia 2018 r. o Straży Marszałkowskiej (Dz. U. poz. 729 z późn. zm), a obowiązki przy wykonywaniu czynności służbowych wskazane zostały w art. 13 tejże ustawy.

Wprawdzie ww. wyrok Trybunału Konstytucyjnego nie objął swoim zakresem regulacji dotyczących uprawnień Służby Więziennej (z uwagi na brak stosownego wniosku w tym zakresie) zachodzi jednak konieczność dokonania stosownych zmian w ustawie z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1542 i 1669), w zakresie w jakim służba ta posiada uprawnienia do dokonywania kontroli osobistej. Wprowadzenie tych zmian tworzyć będzie spójność systemową z regulacjami dotyczącymi innych służb, których uprawnienia zostały zakwestionowane ww. wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego. W związku z tym na poziomie ustawowym uregulowano zakres kontroli osobistej poprzez wskazanie, iż może polegać ona na oględzinach ciała, sprawdzeniu jamy ustnej, nosa, uszu oraz włosów, a także miejsc intymnych lub na sprawdzeniu bielizny. Z uwagi na przeniesienie rozwiązań zawartych do tej pory w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2010 r. w sprawie szczegółowego trybu działań funkcjonariuszy Służby Więziennej podczas wykonywania czynności służbowych (Dz. U. poz. 984) do ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej zachodziła potrzeba zmiany upoważnienia ustawowego oraz utrzymania w mocy dotychczasowych przepisów wykonawczych.

Całość kosztów związanych z wejściem w życie projektowanych zmian zostanie pokryta z Budżetu Państwa, w części 42 – „Sprawy wewnętrzne” w zakresie budżetu Policji, Straży Granicznej oraz Służby Ochrony Państwa oraz ze środków przeznaczonych na finansowanie straży gminnych i nie wpłynie na konieczność podwyższenia limitu środków finansowych. Projektowana regulacja nie będzie miała zatem wpływu na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa oraz budżet jednostek samorządu terytorialnego. Projekt spowoduje pozytywne skutki społeczne, gdyż przyczyni się do zwiększenia bezpieczeństwa prawnego obywateli poprzez określenie zakresu kontroli osobistej oraz przeglądania wartości bagaży i sprawdzania ładunków, jak również wprowadzenie sądowej kontroli zasadności, legalności oraz prawidłowości dokonania wskazanych czynności. Nie wywoła natomiast skutków gospodarczych ani prawnych.

Projekt nie ma wpływu na sektor mikro, małych i średnich przedsiębiorstw.

Zakres projektu ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.